

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANA BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ENEZ'DE (AİNOS) ELE GEÇEN
ORİENTALİZAN SERAMİKLER**

ESRA NİGAR IRMAK

TEZ DANIŞMANI

YRD. DOÇ. DR. İSMAİL FAZLIOĞLU

EDİRNE 2010

Başlık: Enez (Ainos)'de Ele Geçen Orientalizan Seramikler

Yazar: Esra Nigar IRMAK

ÖZET

Ainos, Ege denizini doğu Trakya'nın iç kısmına ve buradan da orta Meriç yatağı aracılığıyla Balkan yarımadasının batı kısmına bağlayan antik bir liman kentidir. Yüzyıllar boyunca alüvyon sürükleyen ve böylelikle büyük bir delta oluşturan Hebros (Meriç) nehrinin, denize döküldüğü alanda büyük bir körfez üzerinde yer alan Ainos, hem verimli topraklar hem de önemli bağlantı yolları üzerinde kurulmuştur. Böylelikle ticari ve kültürel hayatı olumlu yönde gelişmiş ve denizaşırı ülkelerle sıkı ticaret ilişkileri kurulmuştur.

Ainos antik kentinde, Kale içinde ve dışında yapılan kazı çalışmaları sonucu ele geçirilen Orientalizan seramik gruplarından 134 parça sunulmuştur. Bu eserler, Khios stili etkili (A-B-C) ve Kuzey İonia stili Orientalizan seramikler olarak dört grup altında değerlendirilmiştir. Khios etkilerine sahip olan ilk grup, özel bir grup içinde sınıflandırılmış ve A-B-C olmak üzere 3'e ayrılmıştır. Çoğunlukla M.ö. 6. yüzyılda üretilmiş bu seramikler, stil kritiği yapılarak tarihlendirilmiş ve üretim merkezine(lerine) yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler:

- 1- Orientalizan Seramik
- 2- Ainos
- 3- Khios stil etkili Orientalizan Seramik
- 4- Kuzey İonia Üretimi Orientalizan Seramik

Title: The Ceramics of Orientalizing in Enez (Ancient Ainos)

Author: Esra Nigar Irmak

ABSTRACT

Ainos is an important ancient harbour city on the North Aegean coast. It is located at the mouth of Meric River (Ancient Hebros), commands fairly extensive cultivable lands as well as land and sea routes connecting the Balkans. It is an important city of culture and trade.

In this dissertation, a total of 134 ceramic pieces of the Orientalising were studied. Ceramics were evaluated into four groups: Chios style (A-B-C) and North Ionia style. Chios style can be sub-divided into 3 groups, and generally they were produced in the 6th century BC. This study proposes absolute dating and production centers of the Orientalizing pottery of Ainos.

Keywords:

- 1- Orientalising Pottery
- 2- Ainos
- 3- Chios Orientalising Pottery
- 4- North İonia Orientalising Pottery

ÖNSÖZ

Bu çalışma ile Antik Ainos'da ele geçen Orientalizan seramikler incelenmiş, dönem literatürü ayrıntılı bir şekilde araştırılarak, form ve üslup özellikleri, tarihlenmesi, üretim yerleri ve diğer bölgelerle ilişkileri saptanmaya çalışılmıştır.

Tezin konusunu oluşturan seramikler üzerine çalışmama imkan tanıyan, Prof. Dr. Sait Başaran'a, değerli görüşleri ile beni yönlendiren ve yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım, değerli hocam Yrd. Doç. Dr. İsmail Fazlıoğlu'na teşekkür ederim. Desteğini esirgemeyen hocam Doç. Dr. Burçin Erdoğan'ya ve Edirne Müzesi'nde yer alan malzemeleri çalışmam esnasında kolaylık gösteren ve bana yardımcı olan Sayın Hasan Karakaya'ya teşekkür ederim. Tez çalışmamı maddi açıdan destekleyen Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi'ne teşekkürlerimi sunarım.

Eserlerin çizimlerini yapan ve fotoğraf çekimlerine yardımcı olan arkeolog Pınar Kokuluçiçek'e ve restaratör Çağlar Çakır'a, yardımlarını esirgemeyen Müjde İskeçe, Araştırma Görevlisi Ergün Karaca ve arkeolog Murat Nağış'a çok teşekkür ederim.

Tezimin hazırlanması sırasında maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen aileme teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
1. GİRİŞ	1
2. ANTİK DÖNEM TRAKYA'SININ TARİHİ VE COĞRAFYASI	4
2.A. Antik Dönem Trakya'sının Coğrafyası	4
2.B. Antik Dönem Trakya'sının Tarihi	6
2.C. Ainos Antik Kenti'nin Coğrafyası	9
2.D. Ainos Antik Kenti'nin Tarihi	10
2.E. Ainos Antik Kenti Kazılar Tarihçesi	15
3. ORİENTALİZAN SERAMİK	18
3.A. Orientalizan Seramiğin Üretim Merkezleri	20
3.B. Orientalizan Seramikte Kronoloji Sorunu ve Tarihleme	24
4. AİNOS'DA ELE GEÇEN ORİENTALİZAN DÖNEM SERAMİKLER	27
4.A. Khios Stil Etkili Orientalizan Seramik Grubu	28
4.A.1. Khios Stili Etkili Orientalizan Grup A (Kat. No. 1-77)	30
4.A.1.a. Form	60
4.A.1.b. Bezeme	62
4.A.1.b.1. Figürlü Bezemeye Sahip Seramikler	62
4.A.1.b.1.a. Rezerve Tekniğinde Çizilen Figürlü Seramikler	63
4.A.1.b.1.b. Siyah Figür Tekniğinde Çizilen Figürlü Seramikler	70
4.A.1.b.2. Bitkisel Bezemeli Seramikler	74
4.A.1.b.3. Seramikler Üzerindeki Band Kuşakları ve Ayırıcı Bandlar	77
4.A.1.c. Üretim Yeri, Atölye ve Ressam(lar)	81
4.A.1.d. Tarih	84
4.A.2. Khios Stili Etkili Orientalizan Grup B (Kat. No. 78-86)	86
4.A.2.a. Form	90
4.A.2.b. Bezeme	90

4.A.2.c. Üretim Yeri, Atölye ve Ressam(lar).....	92
4.A.2.d. Tarih.....	92
4.A.3. Khios Stili Etkili Orientalizan Grup C (Kat. No. 87-90).....	93
4.A.3.a. Form.....	94
4.A.3.b. Bezeme.....	95
4.A.3.c. Üretim Yeri, Atölye ve Ressam(lar).....	96
4.A.3.d. Tarih.....	96
4.B. Kuzey İonia Orientalizan Seramiği.....	96
4.B.1. Ainos'da Ele Geçen Kuzey İonia Orientalizan Seramikler.....	102
4.B.1.a. Oinokhoeler (Kat. No. 90-96).....	119
4.B.1.b. Skyphoslar (Kat. No. 97-101).....	122
4.B.1.c. Tabaklar (Kat. No.102-132).....	124
4.B.1.c.1. Figürlü Tabaklar (Kat. No. 102-109).....	125
4.B.1.c.2. Soyut Bezemeli Tabaklar.....	128
4.B.1.c.2.a. Yatay Ağız Tablalı Tabaklar (Kat. No. 110-122).....	128
4.B.1.c.2.b. Yüksek Ayaklı Tabaklar (Kat. No. 123-132).....	132
4.B.1.d. Kapak (Kat. No. 133).....	134
4.B.1.e. Destekli Krater Tablası (Kat. No. 134).....	135
5. SONUÇ.....	136
KAYNAKÇA.....	142
ŞEKİL LEVHALARI.....	I-IV
ÇİZİM LEVHALARI.....	I-XIII
LEVHALAR.....	1-37

1. GİRİŞ

Ainos antik kenti'nde, kazı çalışmaları sonucu ele geçirilen Orientalizan seramik grupları bu tezin ana konusunu oluşturur. Orientalizan seramik gruplarının, form ve üslup özellikleri, tarihlenmesi, kullanım biçimleri, üretim yerleri, diğer bölgelerle ilişkileri ve bölgesel özellikleri tez çalışması içinde ele alınarak saptanmaya çalışılacaktır.

Çalışmanın ilk aşamasında, İstanbul Üniversitesi Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Laboratuvarı ile Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi'nde yer alan malzemeler incelenmiştir. Bu malzeme içerisinde öncelikli olarak toplam 134 adet Orientalizan seramik ayrılmış ve bunların kil, firnis boya katalogları yapılmıştır. Katalogda her seramiğin ölçüsü, kil ve firnis boya rengi ile detaylı tanımı bezeme özellikleri ile verilmiştir. Parçaların yüzyıllardır korunduğu ortam (toprağın asidik yapısı ve konumlanma) renkler üzerinde farklılıklar yaratabileceğini göstermiştir. Parçaların çoğunda yüzeysel kopuklar, boyasında bozulmalar ve dökülmeler görülmektedir. Kil ve firnis boya renkleri için kişisel değerlendirme farklılıkları gözlenirse de "Munsell Soil Color Charts" kullanılmıştır¹. Seramiklerin fotoğrafları çekilmiş ve profil veren seramiklerin çizimleri yapılmıştır.

Daha sonraki aşamada, ilgili kaynaklar taranmış ve diğer merkezlerle karşılaştırılarak gruplara ayrılmıştır. Katalog numaraları, kap formları ve stil özellikleri dikkate alınarak sıra ile verilmiştir. Katalog'un hemen yan tarafına okuyucuya yardımcı olmak amaçlı eserlerin, küçültülmüş ön yüz resimleri yerleştirilmiştir. Tezin sonunda; seramiklerin çizimleri Çizim Levhalarında, fotoğrafları Levhalar kısmında ve konu ile ilgili haritalar, planlar ve grafikler Şekil Levhaları kısmında verilmiştir².

¹ Bkz. Munsell Renk Kataloğu (1975): *Munsell Soil Color Charts*, Baltimore.

² Harita No. 1: Piri Reis, (1935): *Kitab-ı Bahriye*, Türk Tarihi Araştırma Kurumu Yayınları, No: 2, İstanbul: s. 99.

Çalışmanın ikinci bölümünde, Antik Dönem Trakya'sının tarihi ve coğrafyası ile Ainos'un coğrafi konumu ve tarihi ile ilgili bilgi verilmiştir. Ainos kazı raporları incelenerek kazı tarihçesi oluşturulmuştur. Üçüncü bölümde, Orientalizan Seramik ve bu seramiğin üretim yerleri ile kronoloji sorunlarına genel bir bakış açısı sağlamak amacıyla bilgi verilmiştir. Dördüncü bölümde, çalışmanın konusunu oluşturan Ainos'ta ele geçen Orientalizan seramikler, dört grup altında incelenmiştir. Khios stili etkili Orientalizan seramikler (A-B-C), Kuzey İonia üretimi Orientalizan seramikler ve kesin üretim yeri belirlenemeyen seramikler olarak dört grup altında değerlendirilmiştir. Bu seramikler çoğunlukla M.ö. 6. yüzyıl içinde üretilmiştir. Güçlü Khios etkilerine sahip olan ilk grup özel bir grup içinde sınıflandırılmış ve A-B-C olmak üzere 3'e ayrılmıştır. Khios stili etkili Orientalizan seramikler içerisinde A grubu olarak ayrılan vazolar, Ainos'un bir Orientalizan seramik üretim merkezi olduğunu göstermesi ve diğer kıyı şeridinde yer alan antik kentlerle ilişkilerini/etkileşimlerini göstermesi açısından çok önemlidir.

Sonuç kısmında, Ainos antik kentinin tarihi süreci tekrar ele alınarak stil gruplarına ve kronolojiye yönelik genel bir değerlendirilme yapılmış, üretim merkezine yönelik önerilerde bulunulmuştur. Yararlanılan yayınlar çalışmanın sonunda, Kaynakça bölümünde verilmiştir.

Tez içinde geçen kısaltmalar:

Ad.	: Askı doldurma motifleri
Bkz.	: Bakınız
Cm.	: Santimetre
EOS	: Erken Orientalizan Stil
Fig.	: Figür
OOS	: Orta Orientalizan Stil
OPK	: Orta Protokorinth
GOS	: Geç Orientalizan Stil
GPK	: Geç Protokorinth
Kat. No.	: Katalog Numarası
Krş.	: Karşılaştırınız
M.ö.	: Milattan önce
M.s.	: Milattan sonra
No.	: Numara
Res.	: Resim
SbOS.	: Sub-Orientalizan Stil
Sd.	: Serbest doldurma motifleri
TrOS.	:Transisyonel Orientalizan Stil
Yay.	: Yayın

2. ANTİK DÖNEM TRAKYA'SININ TARİHİ VE COĞRAFYASI

2.A. Antik Dönem Trakya'sının Coğrafyası

Eskiçağlarda farklı genişliği olan Trakya bölgesine ve halkına Thrake denilmiştir. Thrakia (Grekçe Trake, Threikes) bazı antik kaynaklarda ise Thrake, Thrax, Thraeke, Thraix, Thratta, Thrassa, Thraus, Trakia gibi çok çeşitli şekillerde kullanılmaktadır. Kelimenin aslının Tharra-L X, Thrakes şeklinde olduğu kabul edilmektedir³. Homeros'un *Odyseia* adlı eserinde ise Threkendes olarak geçmektedir⁴. Herodotos ise; eskiden Strymon Irmağı kıyılarında oturdukları için Strymonia'lılar adını taşımış olduklarından bahseder⁵.

Thrakia, doğuda Pontus Euksinos, Bosporos Thrakios (İstanbul Boğazı) ve Propontis (Marmara denizi), kuzeyde ve batıda Istros (Tuna) ile Aksios (Vardar) ırmakları, güneyde ise Ege Denizi ve Hellespontos (Çanakkale Boğazı) ile sınırlıdır. Ancak bazı bilim adamları ise kuzeyindeki sınırı yer yer Haimos (Balkan Dağları) ve Strymon (Struma) Irmağı tarafından çizildiğini söylemişlerdir⁶. Örneğin; Strabon bölgenin sınırlarını anlatırken, "...Strimon Irmağı'na kadar Makedonlar, Paionlar ve Thrakların kimi boyları, fakat bu sahanın ötesinde, kıyı hariç, Haimos'a dek Thraklar oturmaktadır..." şeklinde yazmış ve Roma egemenliği zamanında, Makedonya'nın dört kısma ayrıldığını ve bölgenin batı sınırını ise Hebros (Meriç) Irmağı'nın çizdiğini dile getirmiştir⁷.

Hekataios ve Strabon, Karadeniz, İstros (Tuna) ve İlyria arasında kalan bütün bölgeyi "Thrakia" adı altında birleştirmişlerdir. Fakat Haimos silsilesini de Trakya'nın gerçek sınırı olarak kabul etmişlerdir⁸. Ksenophon Thrakia bölgesinden

³ A. Erzen, (1994): *İlkçağ Tarihinde Trakya, Başlangıçtan Roma Çağı'na Kadar*, İstanbul: 7.

⁴ Homeros, (1970): *Odyseia*, (Çev. A. Erhat- A. Kadir), İstanbul: VIII, 361.

⁵ Herodotos, (1983): *Herodot Tarihi*, (Çev. M. Ökmen), İstanbul: VII, 75.

⁶ V. Sevin, (2001): *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I*, Ankara: 18.

⁷ Strabon, (1987): *Geographika*, (Çev. A. Pekman), İstanbul: VII, 10 V.

⁸ Erzen, 1994: 10; Strabon, 1987, VII, 323.

söz ederken, bölgenin doğu ucunda, Propontis (Marmara Denizi), Bosporos Thracios (İstanbul Boğazı), Eukseinos (Karadeniz) ve Perinthos'tan (Marmara Ereğlisi) Salmydessos'a (Midye-Kıyıköy) giden yol arasında kalan bereketli yöreye Delta adının verilmiş olduğunu söylemektedir⁹.

Antik Dönem Trakya'sının ancak üçte biri bugünkü Türkiye topraklarındadır. Diğer kısımları ise bugün Bulgaristan ve Yunanistan sınırları içerisinde bulunmaktadır. Bu iki kısma günümüzde halen Batı Trakya denilmektedir. Bugün Trakya deyince Türk sınırları içinde bulunan Doğu Trakya'yı anlamaktayız. Antik çağlarda dönemsel olarak farklı yüzölçümlerine sahip olan Trakya, bugün batıda Rodop dağları, doğuda Karadeniz ve İstanbul Boğazı, güneyde Marmara Denizi ve Saroz Körfezi ile çevrili olup Balkan yarımadasının güneydoğu uç kısmını teşkil etmektedir¹⁰.

Thrakia, yeryüzü şekilleri bakımından kuzeyde ve güneyde dağlık kesimleri ve ortada da geniş ovaları içine alır¹¹. Belli başlı yükseltileri, Balkanların güneydoğu doğrultusunda uzanan Istranca dağlık kitlesi, Haimos (Balkanlar) ile güneydeki Rhope (Rodop) dağlarıdır. Güneyde ise kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda birbirine paralel iki sıra halinde uzanan Ganos ve Koru Dağlarıdır. Bölgede dağlık olan diğer bir saha ise Gelibolu Yarımadasıdır. Bütünü ile fazla yüksek olmayan Trakya sahasında asıl yer tutan ova ve platolardır. Haimos ve Rhope dağları arasında geniş Ergene ovası yer alır¹².

Thrakia'nın en başta gelen akarsuyu, kuzey uçtaki Istros veya Danuvios denen Tuna'dır. Güneyde, bölgenin ortasında Tonzos (Tuna), Rhodostan doğan Ardeskos (Arteskos, Arda) ve Agrianes (Ergines, Ergene) gibi üç büyük kolla beslenen Trakya'nın en büyük nehri Hebros (Meriç) bulunur¹³.

⁹ Ksenophon, (1984): *Anabasis*, (Çev. T. Gökçöl), İstanbul: VII, 33.

¹⁰ Erzen, 1994: 13.

¹¹ Sevin, 2001: 19.

¹² Erzen, 1994: 14-15.

¹³ Erzen, 1994: 35 ve 86; Sevin, 2001: 19.

2.B. Antik Dönem Trakya'sının Tarihi

Tarih öncesi çağlardan günümüze Anadolu ve Güneydoğu Avrupa arasında kültürel bir köprü vazifesi üstlenen Trakya da, 4. Jeolojik Zaman'ın başından buyana birçok insan ırkı meydana gelmiş ve onların yaşamlarını sürdürmeleri için olumlu çevre koşulları oluşmuştur. Trakya'nın birçok yerleşiminde Paleolitik devrin farklı evrelerine ait buluntular mevcuttur¹⁴. Trakya bölgesinde yapılan kazılarda elde edilen arkeolojik verilere göre bilinen en eski yerleşim yeri Yarım Burgaz da ki Aşağı Mağara'da tespit edilmiştir. Bu mağaranın Alt Paleolitik çağ insanı tarafından uzun bir süre barınak olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır¹⁵.

Elde edilen kalıntılarla M.ö. 5500 ile 4000 arasına tarihlenebilen yerleşimlerden bir diğeri Enez Keşan karayolunun kenarındaki Hoca Çeşme Höyüğüdür. Yapılan çalışmalarla, Hoca çeşme Höyüğündeki ilk yerleşme'nin Balkanlarda bilinen en eski Neolitik kültürlerden de geriye gittiğini kanıtlanmıştır¹⁶.

Balkanlar'ın verimli toprakları ve iklim şartları insanın ve kültürlerin her zaman gelişmesine imkân vermiştir. Böylelikle üreticilik gücü sürekli değişen ve gelişen Neolitik ve aneolitik kültürler ortaya çıkmıştır. Fakat iskân höyükleri, Bronz devrinde tam aksine azalma göstermiştir¹⁷. Esaslı arkeolojik araştırmalar Doğu Balkan Yarımadası merkezinin Neolitik ve Kalkolitik devirlerde sıkça iskân edildiğini göstermektedir¹⁸.

¹⁴ S. Casson, (1926): *Macedonia, Thrace, Illyria*, Oxford: s. 110; G. Arsebük- M. Özbaşaran, (2000): "Yarım Burgaz Mağarası (1988- 1990 Yılları) Pleistosen Arkeolojisi Çalışmaları", *Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi*, Ankara: 5-8.

¹⁵ M. Özdoğan, (2000b): "Yarım Burgaz Mağarası 1986 Yılı Kurtarma Kazısı", *Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi*, Ankara: 9-13.

¹⁶ M. Özdoğan, (2000a): "Enez Hoca Çeşme Kazısı", *Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi*, Ankara: 51-53.

¹⁷ Neolitik ve Aneolitik Dönemlerde Trakya ve Mysia için höyükler tipiktir. Burada 400'e yakın iskan tepeleri tespit edilmiştir. **Bkz.** Erzen, 1994: 39 ve 41.

¹⁸ Özdoğan, 2000a: 51.

Bazı bilginler asıl Traklar'ın ancak M.ö. 17. yüzyıl başında ya da M.ö. 18. yüzyıl sonunda Balkan Yarımadasının güneydoğusuna göç etmiş olduklarını söyleseler de bu görüş pek geçerliliğini korumamıştır¹⁹. Trakların, M.ö. II. bin yıllarında Avrupa'da genişlemiş, Adriyatik'ten Karadeniz'e kadar uzanan tüm Balkan yarımadasını işgal ettikleri belgelerle kanıtlanmıştır²⁰. Böylelikle Trakların, M.ö. II bin yıllarında gelişmiş bir Bronz devri kültürü sahip oldukları belgelenmiştir²¹.

Bazı bilim adamları, M.ö. II. binin ortalarında Traklar ile aynı olduklarını söyledikleri Doğu Balkan kabilelerinden Mysler'in, bugünkü Bulgaristan'ın kuzeybatı kenar bölgesinden Sırbistan'ın kuzeydoğu taraflarına kabileler halinde sürekli olarak göç yapıldığını söyler²². Birçok antik yazar, ise Myslerin Traklarla aynı olduğunu söylese de, Herodotos, "...bize dediklerine göre, ne Atreus oğullarının İlion'a karşı açtıkları sefer, ne de Mysia'luların ve Teukria'luların, Troya olaylarında önce, Bosphoros'u geçip Avrupa'ya atıldıkları ve bütün Thrak'ları egemenlikleri altına aldıktan sonra İonia denizine doğru indikleri..."²³ bahsederek, sonradan Balkan Yarımadası'ndan Anadolu'ya göç eden Phrygler'in Mysler'i göçe zorlayıp bu bölgeye yerleştikleri anlaşılmaktadır. Antik kaynaklardan Phrygler'in de Bithynler tarafından yerlerinden ettikleri öğrenilmektedir²⁴.

Traklar, M.ö. 7. yüzyıl başlarında Trakya kıyılarındaki Ege adaları, Kalkidikya Yarımadası ve Batı Anadolu sahillerindeki şehir devletleri tarafından kolonilerin kurulmasıyla şehir olgusu ile tanışmışlardır²⁵. Trakya sahillerine Abdera, Ainos, Perinthos, Maroneia, Apollonia, Sestos ve Byzantion gibi birçok şehir devletleri kurulmuştur²⁶. Grek kolonizasyonu ile birlikte bölge insanının hayat tarzları ve kültürlerinde ki bir değişim söz konusudur. Grek etkisi yanında, M.ö. 4. yüzyıl ortası veya ikinci yarısına ait mezarların ortaya çıkarılmasıyla İskit etkisi de

¹⁹ Erzen, 1994: 73.

²⁰ A. M. Mansel, (1938): *Trakya'nın Kültür ve Tarihi*, İstanbul: 23 ve 83.

²¹ Erzen, 1994: 74.

²² Erzen, 1994: 74.

²³ Herodotos, 1983: VI, 20.

²⁴ Erzen, 1994: 74 ve 75.

²⁵ M. H. Sayar, (2008): "Eskiçağda Trakya ve Traklar", *Toplumsal Tarih Dergisi*, Sayı:173: 58.

²⁶ Mansel, 1938: 24; Erzen, 1994: 86.

kendini göstermektedir²⁷. Strabon, Tuna'nın her iki tarafında oturan İskitler, Sarmatlar ve Trakların birbiriyle karşılaştıklarını yazmaktadır²⁸.

Pers İmparatoru Dareios (M.ö. 522-485), M.ö. 513 yılındaki İskit Seferi ile Trakya ve Balkanlar'ı işgal etmiş ve bir süre sonra Trakya Pers egemenliğine girmiştir²⁹. Herodotos da eserinde Perslerin Trakya içlerinden geçtiğini yazmaktadır³⁰. Trakya'yı Pers esaretinden kurtarmak için ilk seferi Atinalı komutan Kimon yönetmiş, fakat başarılı olamamıştır. M.ö. 5. yüzyılın ortalarında Teres'in önderliğinde birleşen Trak kabileleri, güneyde Ege kıyılarındaki Abdera'dan, kuzeyde Istros'un (Tuna) ağzına kadar uzanan büyük bir bölümü ele geçirmişlerdir³¹. Aristokratik, feodal bir devlet olan Odrys devleti kralı Kotys'in M.ö. 300 yılında ölümü bölgede karışıklık yaratmıştır. Bu arada Makedonya kralı II. Philippos'un M.ö. 359'da başlattığı seferlerle Thrakia bütünlüğünü kaybetmeye başlamıştır³². Bölgenin iç kesiminde egemenliği ele geçiren II. Philippos M.ö. 341 yılında bütün Trakya'yı Makedonya'nın hâkimiyeti altına almıştır³³.

M.ö. 336 yılında II. Philippos kent-devletleri içinde lider durumdadır. Bölge, M.ö. 335 Büyük İskender'in onun ölümünden sonra ise Lysimachos'un egemenliği altına girmiştir³⁴. Lysimachos, M.ö. 281 yılında ölümünden sonra Trakya'nın dış hudutlarına kadar uzanan toprakları Seleukoslular'ın eline geçmiştir. M.ö. 279'da Gallialılar'ın istilasına sahne olmuş ve yeniden birçok boy tarafından paylaşılmıştır³⁵. Bu sırada Makedonya ve Trakya'nın kralı olarak kabul edilen Ptolemaios'un oğlu ölmüş ve ardından çıkan kargaşalar sonucunda Trakya, tamamen Seleukoslar'a bırakılmıştır³⁶.

²⁷ Erzen, 1994: 87. İskit etkileri için **Bkz.** G. R. Tsetskhladze, (2005): "İskit ile Thrak Kral Ve Seçkin Mezarlarını Kim İnşa Etti?", *Karadeniz'in Tarih Ve Arkeolojisi Üzerine*, İstanbul: 37-95.

²⁸ Strabon, 1987, VII, 296, 313.

²⁹ Mansel, 1938: 25.

³⁰ Herodotos, 1983, V, 2.

³¹ Mansel, 1938: 27 ve 28; Sevin, 2001: 16 ve 17.

³² Erzen, 1994: 92; Sevin, 2001: 17.

³³ Mansel 1938: 29; Erzen, 1994: 97.

³⁴ Mansel 1938: 30; Erzen, 1994: 99; Sayar, 2008: 64.

³⁵ Mansel, 1938: 31; Erzen, 1994: 100 ve 102; Sevin, 2001: 17.

³⁶ Mansel, 1938: 32; Erzen, 1994: 103.

M.ö. 191 yılında Suriye kralı III. Antiochos Romalılara yenilmiş ve M.ö. 190 yılında Trakya Romalılar'ın hâkimiyetine girmiştir. M.ö. 168 yılında ise, Romalılar Makedonya'nın tamamına sahip olmuşlardır³⁷. M.ö. 133 yılında ölen Bergama kralı III. Attolos'un krallığını bir miras yoluyla Roma'ya bırakması ile Khersonesos da Roma yönetimine geçmiştir. Romalılar bu yarımadaya, Avrupa'dan Asya'ya geçen tek karayolunun buradan geçmesi nedeniyle büyük önem vermişlerdir³⁸.

Romalılar, Thrakia'yı, eski krallık sistemine göre idari birimlere ayırmışlardır. Fakat Abdera, Ainos, Thrakia Khersonesosu gibi bazı yöreler bu sistemin dışında bırakılmıştır. Thrakia'daki yönetim yapısı Traianus ve Hadrianus dönemine kadar sürmüştür. İmparatorluğun I.Constantinus (306-337) tarafından Byzantion'a taşınması bölgenin gelişimini hızlandırmıştır³⁹.

2.C. Ainos Antik Kenti'nin Coğrafyası

Ainos antik kenti, 40°43'29 Kuzey, 26°4'57 Doğu paralelleri arasında, bugün ki sınırları ile doğusunda Keşan, kuzeyinde İpsala, kuzeybatı ve batısında Yunanistan, güneyinde ise Ege denizi yer alır (**Şekil Levhası I: Harita No. 2**).

Ainos antik kent tarihinde coğrafi faktörlerin çok büyük bir rolü olmuştur. Bugünkü topografik durumu ile antik çağdaki durumu arasında hayli farklar vardır. Yüzyıllar boyunca alüvyon sürükleyen orta Trakya'dan geçtikten sonra, Edirne'ye ulaşarak güneye dönen, geniş bir vadi içinden geçerek Ergene ile birleşen Hebros, yatağını sürekli doldurarak büyük bir delta oluşturmuştur. Antik yazarların verdikleri bilgilere ve eski harita kayıtlarına göre, Hebros nehrinin denize döküldüğü alanda

³⁷ Mansel, 1938: 33; Sayar, 2008: 60.

³⁸ Mansel, 1938: 34; Sevin, 2001: 17.

³⁹ Sevin, 2001: 18.

büyük bir körfez oluşturan Ainos'un iki limanlı tipik bir liman kenti olduğu anlaşılmıştır⁴⁰.

Piri Reis'in Kitab-ı Bahriyesin'de ki haritada Ainos antik kentinin batısından kuzeye doğru uzanan bir körfezin bulunduğu ve Meriç'in kuzey-batıdan bu körfeze döküldüğü görülmektedir (**Şekil Levhası I: Harita No. 2**). Meriç ırmağının taşıdığı alüvyonlarla denizden kopan bu limanların kalıntısı olarak günümüze Dalyan gölü ve Taşaltı gölü kalmıştır. Ainos antik kenti, Ege denizini doğu Trakya'nın iç kısmına ve buradan da orta Meriç yatağı aracılığıyla Balkan yarımadasının batı kısmına bağlayan bir limandır⁴¹.

Karadeniz'deki Odessos (Burgaz) şehrinden güneye giden ticaret yolu, yukarı Meriç vadisinden karayolu ya da Meriç nehri üzerinden denize ulaşmaktaydı. Bu yol, Karadeniz, İstanbul Boğazı, Marmara ve Çanakkale'den geçen deniz yolundan daha kısa ve daha az tehlikeli bir bağlantı sağlıyordu⁴². 19. yüzyılın başlarında Kamûs'ül Âlâm'da Enez'den emin ve elverişli bir liman olarak bahsedilmekte ve bu yüzyılın sonlarında 7.000 nüfusu olan Enez'in ticaret kasabası olduğu yazılmaktadır⁴³.

2.D. Ainos Antik Kenti'nin Tarihi

Ainos antik kentine Antik Çağ'da ilk kez Homeros'un ünlü eseri İliada Destanında rastlanmaktadır. Homeros, Ainos antik şehrini bir Trak şehri gibi göstermiştir⁴⁴. Strabon, Ainos antik kentinin kuruluşunu daha eskiye tarihlenmesi gerektiğine değinir. Thrak dilinde "bria" sözcüğünün polis (kent) anlamına geldiğini, buranın Trak kralı Poltys'ten dolayı, Poltyobria olarak adlandırılmış olduğunu

⁴⁰A. Erzen, (1974): "1971 Enez (Ainos) Araştırmaları", *Türk Arkeoloji Dergisi*, Sayı: XX-2, Ankara: 29.

⁴¹Casson, 1926: 23.

⁴²Casson, 1926: 23-24.

⁴³Ş. Sami, (1900): *Kamûs'ül Âlâm*, Cilt II, İstanbul: 1171.

⁴⁴Homeros, (1958): *İlias*, (Çev. A. Erhat-A. Kadir), İstanbul: IV, 520.

yazmaktadır⁴⁵. Herodotos ise eserinde şehirden bir Aiol kenti olarak bahsetmektedir⁴⁶. “Ainos’un” Grekçe (αἶνος) (umut veriyorum, övünüyorum) fiilinden de türediği düşünülmektedir⁴⁷. Ayrıca antik yazarlar ve kaynak niteliğindeki diğer belgelere göre Ainos antik kenti, ilk kez Kyme ile Mitilene’de yerleşmiş olan Aioller tarafından kurulmuş olup M.ö. 7. yüzyıldan itibaren bir şehir devleti (polis) olmuştur⁴⁸.

Strabon “...Melas körfezinde çift ağızlı Hebros ırmağının girişinin yanında Alopekonnosoluların (döneminden) daha öncesine kadar uzanan Mytilenelilerin ve Kymelilerin kurduğu Ainos kenti bulunur...” şeklinde yazmıştır⁴⁹.

Ainos antik kentinin kuruluş öyküsünde bir kahraman olan Troya’lı kahraman Aeneas’ın adı geçmektedir. Aeneas, tanrıça Aphrodite ile Troya’lı prens Ankhisses’in oğlu Troya kralı Priamos’un yeğenidir. Troya savaşlarında Aeneas, Akalara karşı yiğitçe savaşır. Aeneas, Troyalıların yenilmesi üzerine babası Ankhises’i ve oğlu Askanios’u alarak İda dağına kaçar. Oradan Aeneas ve arkadaşları yeni bir yurt edinmek için açıldıkları deniz yolculuğu sonunda Trakya topraklarındaki körfeze ulaşırlar. Burada Hebros (Meriç) nehrinin ağzında Ainos antik kentini kurarlar. Vergilius’un Aeneas’ın da “... benim adıma izafetle *Aeneadae* ismini verdiğim şehrin ilk temellerini attım...” cümlesi geçmektedir⁵⁰.

Enez ve çevresinde yapılan arkeolojik kazı ve araştırmalar, yerleşimlerin söylenenlerden çok daha erkene gittiğini kanıtlamıştır⁵¹. Kentin Akropolünde (bu

⁴⁵ Strabon, 1987, VII, 319.

⁴⁶ Herodotos, 1983, VII, 58.

⁴⁷ M. Özyıldırım, (2002): “Antik Kaynaklarda Ainos” *Olba*, Mersin, Sayı: VI: 90.

⁴⁸ Herodotos, (1973), *Historia*, (Çev. M. Ökmen, A. Erhat), İstanbul: VII: 58. 1971 yılında Prof. Dr. Afif Erzen başkanlığında başlanan, 7 yıl ara verildikten sonra 1979’dan günümüze kadar sürdürülen kazılarda şehrin kale girişinin 30 m doğusunda yapılan inşaat temeli hafriyatında ele geçen Aiol sütun başlıklarından, M.ö. 7 yüzyılda bir Aiol kolonisi olarak kurulmuş olduğunu anlaşılmıştır. **Bkz.** S. Başaran, (2002): “Enez (Ainos) 2001 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları” *Anadolu Araştırmaları*, Sayı: XVI, İstanbul, s. 59; S. Başaran (2004): “Ainos Kazı Raporları”, *Arkeo Atlas Dergisi*, Sayı: 3, İstanbul: 149.

⁴⁹ Strabon, 1987, VII: 6-51.

⁵⁰ Vergilius, (1995): *Aeneis*, (Çev. İ. Z. Eyüpoğlu), Ankara: III: 15.

⁵¹ Başaran, S. (1996): “Enez (Ainos) Araştırmaları 1971-1994”, *Anadolu Araştırmaları*, Sayı: XIV, İstanbul: 107.

günkü Orta Çağ Kalesi) yapılan kazılarda M.ö. 4. bin yıla tarihlenen seramik kalıntıları, buradaki yerleşmenin Kalkolitik çağa kadar geri gittiğini göstermiştir⁵². Balkanların en önemli Neolitik çağ merkezlerinden olan Hoca Çeşme Höyüğünde, bölgenin şimdiye kadar bilinen en eski köy yerleşmesi ortaya çıkarılmıştır⁵³.

M.ö. 7. yüzyıldan başlayarak gerçek bir “polis” olarak gelişme gösteren Ainos antik kenti, kuruluşundan itibaren bölgedeki şehirlerle yaptığı ticaret sonrasında kısa süre içinde zengin bir kent haline gelmiştir. M.ö. 513 tarihinde Pers Kralı Darius’un İskitler’e karşı yaptığı askeri seferi sırasında Trakya, Pers İmparatorluğunun hakimiyeti altına girmiştir. Bu tarihten sonra Batı Anadolu ve Trakya’daki şehirler M.ö. 499 yılında, ayaklanarak egemenliklerini geri almışlardır. Ancak Persler, M.ö. 498 yılında isyanı bastırarak Trakya dışında kalan şehirlerin egemenliklerine tekrar son vermişlerdir. M.ö. 492 yılında Trakya’ya geçen Persler, başta Ainos olmak üzere, Thasos adası ile Trakya’da isyan eden çeşitli Trak kabileleriyle savaşarak buradaki güvenliğini sağlamışlardır⁵⁴.

Pers krallarından Kserkes’in M.ö. 480 yılında Ainos üzerinden Yunanistan’a geçtiği ve yolculuk esnasında Pers ordu ve donanmasının Ainos’ta konakladığı antik yazarlar tarafından anlatılır. Kserkes, Atina ve müttefiklerine karşı yaptığı savaşta yenilince M.ö. 478/477 yıllarında Ainos tekrar bağımsızlığına kavuşmuş ve Atina’nın kurduğu Attik-Delos Deniz Birliği’ne katılmıştır⁵⁵. Bu tarihten itibaren Ainos komşuları ve özellikle Atina ile politik, ekonomik ve kültürel alanlarda güçlü ilişkiler kurmuştur⁵⁶. Kuzey Ege kıyılarındaki Abdera ve Maroneia ile birlikte, Attika-Delos Deniz Birliğine büyük miktarda aidat ödemiştir⁵⁷.

⁵² Başaran, S. (2005): “Enez (Ainos) 2003 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları”, 26. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt:2, Ankara: 115-128.

⁵³ **Bkz.** Özdoğan, 2000a: 51-53.

⁵⁴ A. Erzen, (1976): “Enez araştırmaları ve kazıları” *Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni*, Sayı: 55/334, İstanbul: 6.

⁵⁵ Erzen,1976: 6; Başaran, 1996: 115.

⁵⁶ “...Ainos’ta Klasik Çağa ait tabaka içinde kırmızı figür tekniği ile yapılmış Attika üretimi mallar oldukça fazladır. Söz konusu buluntular ve Enez’de basılan sikkelerde kentin bu çağda Atina ile rekabete girebilecek kadar yüksek bir kültür seviyesine erişmiş olduğunu kanıtlamaktadır...” **Bkz.** Başaran, 2005: 117; O. Tekin (2008): “Ainos (Enez) Sikkeleri”, *Toplumsal Tarih*, Sayı 173: 64-68.

⁵⁷ Sevin, 2001: 25.

Ainos'un kuzeyindeki bölgede kurulan Odyris Krallığı ile iyi ilişkiler içine girilmiştir. Ainos, Karadeniz ve Ege arasındaki ticarete önemli bir misyon yüklenmiştir. Ainos, M.ö. 386'da yapılan Pers Kral Barışı ile bağımsızlığını kavuşmuşsa da Makedonyalı Philippos, M.ö. 356'da Persleri yenerek aralarında Ainos'un da bulunduğu Trakya'daki batı şehirlerini egemenliği altına almıştır⁵⁸.

Trakya'ya Büyük İskenderin ölümünden sonra Lysimakhos M.ö. 301'de egemen olmuştur. M.ö. 280'de Trakya Galatlar tarafından istila edilmiştir. Fakat ardından Mısır Kralı III. Ptolemaios Euergetes Trakya'daki kıyı kentlerini ele geçirmiştir⁵⁹. Mısır Kralı IV. Ptolemaios Philopator'un M.ö. 205'de ölümünden sonra tekrar Mısır egemenliğinden çıkarak Makedonyalıların egemenliğine girmiştir⁶⁰.

Ainos antik kenti, M.ö. 190 yılında Romalıların Trakya'yı ele geçirmeleriyle tekrar özgürlüğüne kavuşmuştur. Ancak kısa bir süre sonra Roma'ya bağlanarak hızlı bir Romalılaştırma sürecine girmiştir. Bu devirde Via Egnatia ticari ve askeri yolun yapılmasıyla, Ainos antik kenti ekonomisi daha da geliştirmiştir⁶¹. Roma merkezi otoritesinin zayıflamasından sonra Roma İmparatorluğu ikiye ayrılmıştır. Böylelikle Trakya ve Antik Ainos, Doğu Roma İmparatorluğuna bağlı, ekonomik bakımdan gelişmekte olan bir şehir haline gelmiştir⁶².

Ainos antik kenti, Bizans Çağında Rhodope eyaletinin başkenti olarak çok önemli bir ticaret merkezi konumundadır. Bizans İmparatoru Justunianus döneminde kalenin tamir edildiğini ve imar faaliyetlerinin yapıldığını gösteren belgeler mevcuttur. Kale M.s. 6. yüzyılda Bizans İmparatoru Justunianus tarafından kuzeyden gelen akınlarına karşı onarılmıştır. Ainos antik kenti, Orta Bizans Çağında ise İmroz, Semadirek (Smothrake) ve İmroz (Imbros) adalarını da içine alan aşağı Rodop

⁵⁸ Erzen, 1976: 6.

⁵⁹ Mansel, 1938: 31.

⁶⁰ Mansel, 1938: 32.

⁶¹ I. Şahin, (2006): "Roma Yolu Via Egnatia" Keşan Sempozyumu 15-16 Mayıs 2003, *Keşan Sempozyumu Bildiri Tam Metinleri, Keşan Belediye Baş. Yayınları*, İstanbul: 70-74.

⁶² Özyıldırım, 2002: 93-96.

bölgesinin piskoposluk merkezlerinden biri durumundadır. Bizans İmparatorluğunun son döneminde Enez'e Cenevizli Gattelusio ve Doria aileleri hâkim olmuştur. Kale içinde yapılan kazılarda bu döneme tarihlenen iki şapel ortaya çıkarılmıştır. Şapellerin duvarları üzerinde Bizans'ın geç dönemini temsil eden fresko kalıntıları görülmektedir⁶³.

12. yüzyıldan 14. yüzyılın ortalarına dek Ainos bir siyasi karışıklık dönemine girmiştir⁶⁴. 1456 yılında Fatih Sultan Mehmet'in kumandanlarından Has Yunus Bey komutasında ki Türk donanması, denizden Enez limanı'na yanaşarak şehri kuşatmıştır. Seçilen bir barış heyeti ile yapılan anlaşma sonunda Ainos kalesi Osmanlıların topraklarına katılmıştır⁶⁵. Osmanlı imparatorluğu sırasında Ainos zengin bir ticaret şehri haline gelmiştir⁶⁶.

Ainos, 14. yüzyıl ve sonrasında Ainos ile ilgili bilgileri gezgin ve araştırmacılardan öğrenmekteyiz. Piri Reis'in "Kitab-ı Bahriye'sinde de 16. yüzyılda yapmış olduğu Enez limanını gösteren haritası deltanın günümüze kadar olan gelişimi hakkında bilgiler vermektedir⁶⁷. 17. yüzyılda Evliya Çelebi de eserinde Enez kalesinden bahsetmektedir⁶⁸. Comte de Choiseul-Gouffier bir seferinde Enez'e uğramış ve hazırladığı Kuzey Ege deniz haritasında Enez'e yer vermiştir⁶⁹. 1828 yılında I. Hutz'un coğrafya kitabında Enez'in limanı ve buradan nakledilen mallar ile ilgili bilgiler bulunmaktadır⁷⁰.

⁶³ S. Eyice, (1969): "Trakya'da Bizans Devrine Ait Eserler", *Belleten*, Cilt XXXIII, Sayı:31, Ankara: 348-351; Başaran, 1996: 116; Sevin, 2001: 25.

⁶⁴ R. Ousterhout- C. Bakirtzis, (2007): *The Byzantine Monuments of the Evros/Meriç River Valley*, European Center for Byzantine and Post-Byzantine Monuments, Thessaloniki: 17.

⁶⁵ Başaran, 1996: 122.

⁶⁶ S. Eyice, (1962-1963): "Enez'de Yunus Kaptan Türbesi ve Has Yunus Bey'in Mezarı Hakkında Bir Araştırma", *Tarih Dergisi*, Cilt 13, No:17-18, İstanbul: 141-158.

⁶⁷ Piri Reis, 1935: 99.

⁶⁸ Evliya Çelebi, (1970): *Seyahatname V*, (Çev. Zuhuri Danışman), Cilt.8, İstanbul: 182.

⁶⁹ Comte, de Choiseul-Gouffier, (1842): *Voyage Pittoresque de la Greece*, Paris: 97.

⁷⁰ Hutz, İ. (1828), *Beschreibung der Europaischen Türkei*, München: 246-247.

2.E. Ainos Antik Kenti Kazılar Tarihçesi

Afif Erzen başkanlığı altında kurulu bir heyet tarafından 1971 yılında kazı ve araştırma yapmak üzere, çalışmalara başlanmıştır⁷¹. Yedi yıllık uzun bir aradan sonra çalışmalar, 1979 yılından itibaren aralıksız olarak günümüze değin süregelmiştir. 1994 yılında kazı ve onarım çalışmaları, birçok üniversite, fakülte ve müze uzmanlarının katılımıyla Prof. Dr. Sait Başaran başkanlığında halen yürütülmektedir.

Kazılar, Ainos'un Antik Çağdaki akropolünü oluşturan ve bugün üzerinde Ortaçağdan kalma kalenin bulunduğu tepe üzerinde yapılmaya başlanmıştır (**Şekil Levhası II: Plan 1-2**). Kentin çeşitli yerlerinde sondajlar ve sonrasında açılan geniş açmalarla çalışmalar sürdürülmüştür⁷².

Yapılan arkeolojik kazılar neticesinde bölgenin bilinen en eski yerleşim alanı, Enez'e 3. km. mesafede Enez-Keşan karayolu üzerinde yer alan Hoca Çeşme Höyüğüdür⁷³. Akropolde (bugünkü Orta Çağ Kalesi) yapılan kazılarda, M.ö. 4. bin yıla tarihlenen seramik parçaları bulunmuştur⁷⁴. Araştırma ve kazı çalışmaları Neolitik Çağdan başlayan yerleşimin, Kalkolitik ve Tunç çağında devam ettiğini, Demir Çağında ise bütün ovaya yayıldığını gösterir⁷⁵. Höyükteki çalışmalar, Anadolu ile Neolitik kültürleri arasında, ilk tarım ve hayvancılığın ne şekilde Avrupa'ya geçtiğini gösterebilecek önemdedir⁷⁶.

Enez kazılarının önemli bir bölümünü oluşturan, Enez Keşan karayolunun 2. kilometresinde Küçük Sancak Tepe Tümülüsü'nün güneyindeki arazide yer alan Çakıllık Nekropolisinde 2001 yılında başlanan sondaj çalışmaları sonucunda ele

⁷¹ Erzen, 1974: 9-32.

⁷² Başaran, 1996: 108.

⁷³ A. Erzen, S. Başaran, (1991): "Enez (Ainos) Kazısı 1989 Yılı Çalışmaları", *XII. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt. II, Ankara: 159; Başaran, 1996: 121; S. Başaran, (2008), "Enez (Ainos) 2006 Yılı Kazısı ve Onarım Çalışmaları", *29. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt:3, Ankara: 185.

⁷⁴ S. Başaran (2006): "Enez (Ainos) 2004 Yılı Kazı, Onarım ve Koruma Çalışmaları", *27. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt:2, Ankara: 409; Başaran, 2008: 185.

⁷⁵ Başaran, 2006: 409.

⁷⁶ Erzen, 1994: 37, 60 ve 61; Başaran, 2004: 149.

geçen buluntular buranın Nekropol alanı olarak kullanıldığını göstermiştir. Kazılarda taş ve pişmiş toprak lahitler, mezarlar ve urneler ortaya çıkarılmıştır. Urne olarak pişmiş topraktan amphoralar, değişik formlu kaplar gün ışığına çıkartılmıştır. Aynı zaman da bu dönemde Ainos'da bastırılan bazı sikkelerden kentin, Atina ile ticarete, sanatta ve kültür alanında rekabet edecek düzeyde olduğunun göstergesidir⁷⁷.

Taşaltı Yamacı adı verilen başka bir Nekropol alanı, Enez girişinin sol tarafındaki yamaçta yer almaktadır. Burası bir dönem mezarlık olarak kullanılmıştır. Oldukça zengin buluntular içeren bu mezarlardan çeşitli dönemlere ait heykelcikler, kemikten yapılmış süs ve ziynet eşyaları, sikkeler, tıp aletleri, koku şişeleri, kase ve şarap kadehleri bulunmuştur⁷⁸.

Enez'in 250-300 metre doğusunda Çataltepe adı verilen tümülüsünde yapılan çalışmalarda ise prens, kral ya da zengin Trak yöneticilerine ait bir mezar odası, kurban kesme yeri ve bir lahit ortaya çıkarılmıştır⁷⁹.

Kalede yapılan çalışmalarda, ana kayanın düzeltilerek üzerinde mekanların oluşturulduğu anlaşılmıştır⁸⁰. Üzerinde düzgün bir zemin yaratmak amacıyla kullanılan dolgu toprağın içinden çıkan, astarsız ve açkısız çömlek parçalarının yanı sıra, benzerlerine Trakya, Batı Anadolu ve Troas bölgesinde rastladığımız seramikler, yörenin Balkanlar ve Batı Anadolu ile olan kültürel ilişkilerini bize göstermektedir. Miyosen kalker kayasının kesilerek ve yontularak evlerin altında işlikler ve şarap mahzenleri, verilere göre M.ö. 5. yüzyılda yapılmış ve Roma Dönemine kadar kullanılmıştır. Mahzenin içindeki Ainos malı amphoraların yanı sıra, Thasos ve Rhodos adalarının amphoralarında çıkartılmış ve Thasos

⁷⁷ Başaran, 2004: 149; Başaran, 2005: 122; Başaran, 2008: 192; Tekin, 2008: 64-68.

⁷⁸ Başaran, 2004: 149; S. Başaran, (2009b): "Trakya'da Bir Prenslik Merkezi: Ainos Antik Kenti", http://www.obarsiv.com/e_voyvoda_0708.html, (03.01.2009): 7-8.

⁷⁹ Başaran, 2009b: 6.

⁸⁰ Başaran, 2002: 65.

amphoralarının Akdeniz'e, Karadeniz'e ve İç Anadolu'ya kadar yayılmış olduğu anlaşılmıştır⁸¹.

Kale girişinin sağında ki sektörde halen sürdürülen çalışmalarda, Arkaik Döneme tarihlenen Aiol sütun başlıkları, figürinler ve diğer buluntular bölgenin zengin kültürünü gözler önüne sermektedir. Aiol sütun başlıkları, Enez'in M.ö. 7. yüzyılda kurulmuş bir Aiol kolonisi olduğunun belgeleridir. Kale'de olduğu gibi Ainos'un diğer yüksek tepesi olan Killik'te de Korinth, Attika, Batı Anadolu ve Adalar'da adalarda yaygın olan siyah figür tekniğinde üretilmiş, tabaklar, kuşlu ve dilli kâseler, pyksisler, amphoralar, kylikler ve hydria parçaları ortaya çıkarılmıştır⁸². Çağdaşlarından farklı özellikler gösteren, İonia, Aiolia ve Adalar'da farklı motif ve teknoloji gösteren Orientalizan seramikler de önemli seramik grubunu oluştururlar⁸³.

Kale içinde ve dışında çalışılan alanlarda M.ö. 6. ve 5. yüzyıllara tarihlenen siyasi ve dini yapılara ait değişik mimari kalıntılar da mevcuttur⁸⁴. Roma Dönemi'ne ait mimari kalıntıların birçoğu Bizans ve Ortaçağ'daki yapılaşmayla birlikte zarar görmüş olsa da, tabanları mozaiklerle döşeli villaları, caddeleri, sarnıçları, hamamı ve birçok değişik buluntuları ile kendisini göstermektedir⁸⁵.

Kalıntılar arasında Enez Kalesi, Akropolis (İç Liman ve kuleleri), Ayasofya Kilisesi (Fatih Camii), Orta Bizans Dönemi'nde yapıldığı düşünülen kilise, kapalı haç planlı bir şapel olan Has Yunus Bey Türbesi, Osmanlı Dönemlerine ait Sandukalı lahitler, Beylikler Dönemine ait hamam Şarap Mahzenleri, Kral Kızı Bazilikası, Pan Mağarası olarak adlandırılan yer altı şapeli, kervansaraylar, manastırları ve diğer kalıntıları ile de değişik kültürlerle sahne olmuş, Trakya'nın ticari ve politik tarihinde büyük bir rol oynamıştır. Deniz ticaretinde büyük bir paya sahip olan iki limanlı

⁸¹ Başaran, 2009b: 4.

⁸² Başaran, 2002: 60; Başaran, 2004: 149; Başaran, 2008: 186.

⁸³ S. Başaran, (2003): "Enez (Ainos) 2001 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları", 24. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt:2, Ankara: 286.

⁸⁴ Başaran, 1996: 111-112; Başaran, 2004: 149.

⁸⁵ Başaran, 2002: 69-70; Başaran, 2004: 149.

Enez’de sualtı çalışmaları da yapılmaktadır⁸⁶. Halen devam etmekte olan kazı çalışmaları, yüzey araştırmaları, koruma ve onarım çalışmaları, çizim ve belgelenme işlemleri ile bölgenin kültürel kalıntıları gözler önüne sermektedir.

3. ORİENTALİZAN SERAMİK

Anadolu’nun Güneydoğusu ve doğusunda görülen Geç Hitit ve Urartu kültürleri ile Suriye ve Kuzey Mezopotamya sanatı, M.ö. 8. yüzyıl sonları ve özellikle M.ö. 7. yüzyıl boyunca Ege Dünyası sanatını etkilemişlerdir. Doğu ile batı uygarlıkları arasındaki ticari alandaki bu gelişmeler, doğulu tüccarların batıya yaptıkları geziler ve batılıların ise Yakın Doğu’da kurdukları kolonileri aracılığı ile gerçekleşmiştir⁸⁷. Bu kültürel etkileşim din, mitoloji, mimari, seramik, heykel ve resim alanlarında olmuştur⁸⁸. J. Boardman, Orientalizan dönemle birlikte oluşmaya başlayan doğu etki alanları içerisinde özellikle Suriye ve Fenike sanat öğelerinin önemli ölçüde etkin olduğuna değinmiştir⁸⁹.

Yunan kolonizasyon hareketinin birçok nedeni vardır. Bunların başında, Yunanistan’ın büyük bir kısmının dağlık ve tarıma elverişsiz topraklara sahip olmasıdır. Nüfusu zamanla artan Yunanistan’ın, toprak ihtiyacının birkaç kuşak sonra yetmeyeceği endişesi ve artan kabilelerin toprak gereksinimi, komşu ülkeleri istila etme ya da denizaşırı ülkelere doğru yeni topraklar elde etmek arayışına itmiştir. M.ö. 8. yüzyılın ortalarına doğru ilk önce Yunanistan’da başlayan deniz aşırı göçlerde, Akdeniz ve Karadeniz’in uçlarına kadar sokulmuşlardır. Yunanistan’ın doğusunda ticaret ve sanayi geliştikten sonra, gerekli olan ham maddeleri elde etmek

⁸⁶ S. Başaran, (1998): “Enez (Ainos) 1996 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları”, *19. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt:2, Ankara: 610.

⁸⁷ J. Boardman, (1998): *Early Grek Vase Painting*, Londra: 83; N. Asgari, B. Madra, M. Soysal, (1983): *Anadolu Medeniyetleri II (Yunan/ Roma/ Bizans)*, Avrupa Konseyi 18. Avrupa Sanat Sergisi, İstanbul: 6.

⁸⁸ M. Akurgal, (1997): *Korinth Seramiği M.ö. 750-550*, İstanbul: 13.

⁸⁹ Boardman 1998: 83.

ve mallarına yeni pazarlar bulmak için elverişli yerlerde koloniler meydana getirmişlerdir⁹⁰.

Sadece Yakın doğu etkilenmesi olarak değerlendirmek ve sınırlandırmak, Anadolu Uygarlıklarının sanat eserlerini göz ardı etmek doğru olmayabilir. Çünkü doğu uygarlıklarının yalnızca batı ile ticareti olmamıştır. Anadolu'da doğu'nun ürünlerinden yararlanmışlardır. Ticari olmasa da siyasi olarak her zaman etkileşim içerisindedirler. Bu etkileşimlerin iki yönlü olduğunu, öncelikle Yakın Doğu oluşan ilişkiler sonucu ve dolaylı olarak ise Anadolu'nun Yakın Doğu'dan almış olduğu etkileşimle gerçekleştiğini söyleyebiliriz⁹¹.

Yunanlıların doğu ile yoğun ticari ilişkisi, farklı kültür motifleri ile tanışmasına ve kendi sanatlarını renklendirmelerine, böylelikle yüz yıllardır işledikleri Geometrik stilin farklılaşmasına neden olmuşlardır. Bu farklılığı, doğuda gördükleri yahut getirdikleri eserleri birebir kopya etmek yerine, kendi sanatlarıyla harmanlayarak sağlamışlardır⁹². Boardman, kullanılan motiflerin hiçbir zaman doğrudan alınmadığını, değişime tabi tutularak kullanıldığını değinmiştir⁹³. R. M. Cook, Orientalizan dönem sanat anlayışının Grek kültürel alanına dâhil olmasının nedenlerinden biri olarak da, Geometrik dönem sanat anlayışının artık kendisini bitirmeye başlamasını göstermektedir. Geometrik dönem sanatının tükenmesi yeni etkilerin, kullanışlı doğu modellerinin, yolunu açması açısından çok önemlidir⁹⁴.

Orientalizan dönemle birlikte göçmen ustalar, kuyumculuk ve diğer metal işleme sanatlarında oldukça özgün eserler ortaya koymuş ve özellikle Girit ile Yunanistan coğrafyasında etkin bir rol oynamışlardır. Onların teknikleri, metal, fildişi malzemelerde ve tekstilde yenilikler getirmiştir⁹⁵. Orientalizan Dönem,

⁹⁰ T. J. Dunbain, (1948): "The Early of Corinth", *JSH* 68: 59-69.

⁹¹ S. Özhan, (2003): "Oryantalizan Dönem Boyunca Batı Anadolu ve Yunanistan'da Vazo Resim Sanatı Üzerinde Görülen Motiflerin Olası Kökenleri", *III. Uluslar arası Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildirisi*, Eskişehir: 296.

⁹² E. Haspels, (1946): *Eski Yunan Boyalı Keramiği* (Çev. Aşkidil Akarca), İstanbul: 37; Özhan, 2003: 290.

⁹³ J. Boardman, (1980): *The Greeks Overseas. Their Early Colonies and Trade*, London: 55.

⁹⁴ R. M. Cook, (1997): *Greek Painted Pottery*, 3. Baskı, London: 41.

⁹⁵ Boardman 1998: 83.

Protogeometrik'den beri kullanılmış olan metop düzenin terk edilip friz düzenine geçilmeye başlamasıyla kendini belli etmiştir. Geometrik stilin sonunda friz düzenine birden geçmek kolay olmamıştır. Bunun sebebi, Doğu Yunan sanatında metop düzenin kuşlu kâselerle, Yunanistan'dan 50-100 yıl daha fazla sürmüş olmasından kaynaklanmaktadır⁹⁶.

Orientalizan seramik stiline tanınması kolaydır. Genel olarak kil çok daha serttir, açık kahverenginden kırmızıya çalan bir kil rengi hâkimdir. Boya, siyaha çalan bir renkten koyuca bir kahverengidir. Pişirme hatasından kaynaklanan renk farklılıkları görülür. Bezemede, Yaban Keçisi figürü kullanımı yaygın, insan figürleri ise nadirdir⁹⁷. Doğu kaynaklı mitolojik figürler, bantların yoğun olarak kullanıldığı kuşaklar, lotus, palmet ve diğer bitkisel bezemeler, doldurma motifleri; rozetler, askı üçgenler, meanderler, basamak ve dil motifleri yoğun olarak kullanılmıştır⁹⁸.

3.A. Orientalizan Seramiğin Üretim Merkezleri

“Doğu Yunan” kavramı Khios'tan Rhodas'a kadar Batı Anadolu kıyılarının parçası olan adalarda etkin olarak temsil edilmiştir. Bu terim halen genel bir terim olup “Yaban Keçisi Stili” ya da “Hayvan Stili” de çok doğru bir tanımlama olduğu düşünülmemektedir. Çünkü söz konusu seramiğin önemli bölümünde yalnızca hayvan figürlü bezeme kullanılmamış, bitkisel motifler, soyut bezeme öğeleri ve bantlara da yer verilmiştir. Bu yüzden hayvan frizli seramiklerle üretim yeri aynı olan bu grup içinde “Yaban Keçisi Stili/ Wild Goat Stil” denilmesi çok doğru bir terim olmayacaktır⁹⁹. Rhodos adasında ki nekropolis alanlarından ele geçen figür

⁹⁶ R. M. Cook, P. Dupont, (1998): *East Greek Pottery*, London: 32; M. Manyas, (1984): *Oryantalizan Stil Tabaklar*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü) Ankara: 10-13. Buna örnek olarak figür ve mitolojik bezemeler, Hellas yarımadasında, M.ö. 8. yüzyılda başlamasına rağmen İonia'da metop düzeni kuşlu kâselerle M.ö. 7. yüzyıl sonlarına hatta M.ö. 6. yüzyıl başlarına kadar devam etmiştir. Orientalizan friz üslubuna ait bezemelerin, sub-geometrik evrede oluşmaya başladığını saptanmıştır.

⁹⁷ Cook, Dupont, 1998: 32.

⁹⁸ Cook, 1997: 42-43.

⁹⁹ M. N. Aytacılar, (2005): *Klazomenai Orientalizan Seramiği*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İzmir: 10.

bezemeli seramik grupları uzun bir süre “Rhodos seramiği” adı ile anılmıştır¹⁰⁰. Daha önceki yayınlarda bulunan isimler “Kamiralı”, “Rodoslu – Miletli” ve “Miletli” dir. Fakat bunlar asla popüler olmamıştır. Her ne kadar Milet önemli bir üretici olsa da tek değildir¹⁰¹. Seramiğin isimlendirilmesi, sınıflandırılması ve kronolojisi oluşumunda halen bir fikir birliğine ulaşamamıştır.

Orientalizan seramik stiline bilinmesine rağmen çalışmaların yavaş yürütülmesi, bilgilerin sınırlı kalmasına yol açmıştır. Kazı çalışmaları ile elde edilen buluntuların çoğu henüz yayın aşamasında olmaması yani sistemli olarak yayınların yapılmaması, seramiğin sınıflandırılmasını ve kronolojik olarak değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır¹⁰². Dönemin değerlendirilmesi yönünden, A. Lemos’un Khios¹⁰³, M. Kerschner’in Ephesos¹⁰⁴, İ. Fazlıoğlu’nun Karia¹⁰⁵, K. İren’in Aiolis¹⁰⁶, S. Käufler’in Miletos¹⁰⁷ ve M. N. Aytaçlar’ın Klazomenai¹⁰⁸ Orientalizan Seramiği üzerine yaptıkları çalışmalar önemlidir.

Seramik üretim atölyeleri büyük olasılıkla kendilerine en yakın kil yataklarını kullanmışlardır¹⁰⁹. Bu Orientalizan stilineki vazolar, Batı Anadolu’da birçok merkezden, Rhodos’taki mezarlıklardan, Naukratis ve Tell Defenneh gibi merkezlerden ve Güney Rusya sahilindeki kolonilerden gelen buluntularla bilinmektedirler¹¹⁰. Önceleri tek bir merkezin (Rhodos) üretim yeri olduğu

¹⁰⁰ Aytaçlar, 2005: 5.

¹⁰¹ Cook, Dupont, 1998: 32.

¹⁰² R. M. Cook, (1992): “The Wild Goat and Fikellura styles: some speculations”, *OJA*, Vol.11(3): 255.

¹⁰³ A. A. Lemos, (1991): *Archaic Pottery of Chios / The Decorated Styles*, Oxford: 1 vd.

¹⁰⁴ M. Kerschner, (1997): “Ein stratifizierter Opferkomplex 7. Jh.s. v. Chr. aus dem Artemision von Ephesos”, *JÖst* 66, Beiblatt: 85-226.

¹⁰⁵ İ. Fazlıoğlu, (1998): *Karia Orientalizan Seramiği* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İzmir: 1 vd.; İ. Fazlıoğlu (2007): “Relations Between Caria and Ionia on Basis of Orientalizing Pottery” *Milesische Forschungen* 5, Berlin: 253-260; İ. Fazlıoğlu (2009): “Damlıboğaz Finds: Inland Carian Archaic Pottery and Related Regions” in: F. Rumscheid (ed.), *Die Karer und die Anderen*, Internationales Kolloquium an der Freien Universität Berlin, 13. bis 15. Oktober 2005, Bonn: 463-477.

¹⁰⁶ K. İren, (2003): *Aiolische Orientalisierende Keramik*, Ege Yayınları, İstanbul: 1 vd.

¹⁰⁷ S. Käufler, (2004): *Die archaischen Kannen von Milet* (Yayınlanmamış PhD Tezi, Ruhr-Universität Bochum) Bochum: 1 vd.

¹⁰⁸ Aytaçlar, 2005: 1 vd.

¹⁰⁹ Aytaçlar, 2005: 12.

¹¹⁰ T. Özkan, (1999): *İzmir Akeoloji Müzesi Seramik Kataloğu*, İzmir: 39.

düşünülürken seramiğin farklı coğrafyalarda ve farklı merkezlerde üretildiği kabul edilmiş ve eski terminoloji ve sınıflamalar uzun süre kullanılmıştır¹¹¹. Sonra aynı üslubun mahalli ayrılıklarla eş zamanlı gelişimlerine inanılmıştır. Ancak sınıflamalar hala tam olarak üretim merkezlerine, stilistik özelliklere ve kronolojik bir çerçeveye dayanmamaktadır. Eski çalışmalar ile yapılan değerlendirmeler tekrar incelenmeli ve son dönemlerde elde edilen gelişmeler dikkate alınarak döneme yön verilmesi gerekmektedir.

Üretim merkezlerinin tespiti için yapılan arkeometri çalışmaları, henüz tatmin edici sonuçlar vermese de en azından yol gösterici boyutlara ulaşmıştır. Seramiklerin üretim merkezlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmış önemli çalışmalardan birisi P. Dupont'undur¹¹². P. Dupont, Rhodos adasının Orientalizan seramik üretiminde rol oynamadığını söylemektedir. Histria, Naucratis, Smyrna, Klazomenai ve Rhodos'tan alınan kil analizleri üç yahut dört üretici kent olduğunu ortaya çıkarmıştır. Bunlar, Milethos, Khios, Klazomenai ve geçiçi olarak Kuzey İonia 2 olarak adlandırdığı yerlerdir. P. Dupont ayrıca, üretim merkezlerini belirlenmesi için fırın atıklarını incelemenin ya da üretim merkezi olması ihtimal kentlerde ortaya çıkarılan çok sayıda ve farklı karakterdeki örneklerle çalışması gerektiğini vurgulamıştır¹¹³.

Orientalizan seramik Arkaik dönem boyunca birçok bölgede üretilmiştir. Fakat biçimsel zeminde 2 ana bölge; Kuzey İonia'da Klazomenai ve Güney İonia'da Milethos, M.ö. 6. ve 7.yüzyıl boyunca sanatsal olarak en çok eser veren yerler olarak görülmektedir¹¹⁴. Güney İonia'nın en önemli merkezi olan Miletos, stilin ortaya çıkışında ve gelişmesinde büyük önem taşımaktadır¹¹⁵. Güney İonia'da Samos ve Miletos buluntuları Orientalizan çanak-çömleğin aslında Geometrik stilin devamı

¹¹¹ M. S. Venit, (1988): "Wild Goat (Excluding Chiot)", *Grek Painted Pottery from Naukratis in Egyptian Museum*, Indiana: s. 5; Aytaçlar, 2005: 2; Fazlıoğlu, 2007: 253.

¹¹² P. Dupont, (1983): "Classification et détermination de provenance des céramiques grecques orientales archaïques d'Istros, Rapport préliminaire" *Dacia* 27: 19-43.

¹¹³ Dupont, 1983: 22-23.

¹¹⁴ Fazlıoğlu, 2007: 253.

¹¹⁵ Cook, 1992: 256; Cook, 1997: 112.

olduğunu göstermektedir¹¹⁶. Geometrik Dönem ile bezemelerin en karakteristik özelliklerini koruyan Erken Orientalizan Dönem seramiği arasında keskin bir ayrım söz konusu değildir¹¹⁷.

Güney İonia ve Aiolis bölgeleri arasında kalan ve Güney İonia etkisi altında vazo boyamaya daha geç bir tarihte başlayan Kuzey İonia da, Khios ve Klazomenai kentleri ön plana çıkmaktadır¹¹⁸. Stilistik incelemeler, Kuzey İonia için, Orientalizan seramiği üreten farklı atölyelerin de üretime katkıda bulunduğunu ortaya koymaktadır¹¹⁹.

Güney İonia etkisi altındaki Karia'da yerel bir atölye de stilin belirlenmesi ve gelişiminde çok önemi roller üstlenmiştir. Karia'nın farklı merkezlerinden gelen çok çeşitli seramikler Arkaik dönemde bölgesel üretimin oldukça fazla olduğunun kanıtıdır. Damlıboğaz'dan elde edilen bulgular, Karia'da ki bölgesel çömlekçilerin, Güney İonia'dan alınan bazı unsurları Geometrik özelliklerle harmanlamış ve Erken Orientalizan stilden bir derleme yaratmış olduklarını göstermektedir¹²⁰. Karia'dan ele geçen Orientalizan seramik buluntular, özellikle M.ö. 6. yüzyılın 2. çeyreği boyunca Kuzey İonia ve Lidya'nın güçlü etkisi altında kalmış olduğunu göstermektedir. Karia çanak-çömleğindeki İonia'ya unsurlarının etkisi, kuzeyden güneye farklılık gösterse de her zaman hissedilmiştir¹²¹.

Kuzeyde Hermos Nehri'nin üzerinde Aiolis Bölgesi de yerel bir okul olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bölgede ki Pitane Nekropolisi'nden gelen buluntular oldukça önem taşımaktadır¹²². Bu ana merkezler dışında, deniz aşırı ülkelere ihraç

¹¹⁶ H. Walter, (1968): *Chronologie und Landschaftsstile ostgriechischer Gefässe, Samos V*, Bonn: 63; J. Ducat, (1971): "La Céramique de Samos et les Céramique de Grèce de l'est du X Au VII Siecle (Samos V)", *RA* 1971/1: 81-91.

¹¹⁷ Cook, Dupont, 1998: 29.

¹¹⁸ Cook, 1997: 112; Cook, Dupont, 1998: 29 ve 31; Fazlıoğlu, 2007: 253.

¹¹⁹ Aytaçlar, 2005: 20.

¹²⁰ Fazlıoğlu, 2007: 254-255.

¹²¹ Fazlıoğlu, 2007: 257, 259.

¹²² Özkan, 1999: 39.

edilen küçük yerel dağılımlar da vardır. Yeni kazı çalışmaları, bu yerel ekollerin daha çok ürünü olduğunu ortaya çıkaracaktır¹²³.

3.B. Orientalizan Seramikte Kronoloji Sorunu ve Tarihleme

Batı Anadolu ve Doğu Ege adalarında günümüzde de halen sürdürülen kazı çalışmaları ve bölgedeki Arkaik Yunan seramikleri üzerinde yapılan kil analizleri, kronoloji hakkındaki sorulara önemli cevaplar sağlamıştır¹²⁴. Korinth seramiği üzerine birçok kronoloji oluşumu vardır. Yapılan bu tasnifler çoğu zaman birbirinden farklı oluşumlar içermektedir¹²⁵.

Payne, Korinth seramiğini kronolojik bir sisteme oturtmuştur¹²⁶. E. Akurgal, Payne'nin oluşturduğu kronolojiyi tam anlamıyla doğru bulmasa da kabul etmiştir¹²⁷. Kronoloji konusunda en son olarak yeni tarihler öneren Amyx'dir¹²⁸. Amyx'e göre bu, kökeni Payne'e dayanan bir tarihleme olup, ancak Amyx'in de öngördüğü en çok 10, en az 5 yıllık tarih değişikliklerinin gereksiz oldukları belirtmektedir. E. Akurgal'ın ifade ettiği gibi, itibari de olsa bir birliktelik sağlamada 25 yıllık zaman dilimlerinden oluşan Payne'nin kronolojisi en uygun tarihleme olarak kabul edilmektedir¹²⁹. R. M. Cook, yeni bir terminolojiye ihtiyaç olduğunu söylemiş; fakat 25 yıllık zaman dilimlerinden oluşan Payne'nin kronolojisini izlemiştir¹³⁰.

R. M. Cook, Orientalizan seramikle ilgili çalışmalarında Rhodos mezarlarında ele geçen seramikleri göz önünde bulundurarak, seramiği “Erken Yaban Keçisi”, “Orta Yaban Keçisi I”, “Orta Yaban Keçisi II” ve “Geç Yaban Keçisi” olarak stil evrelerine ayırmıştır¹³¹. “Geç Yaban Keçisi” stili olarak

¹²³ Cook, 1992: 255.

¹²⁴ Fazlıoğlu, 2007: 253.

¹²⁵ Akurgal, 1997: 105.

¹²⁶ H. G. G. Payne, (1931): *Necrocorinthia, a study of Corinthian Art in the Archaic Period*, Oxford.

¹²⁷ Akurgal, 1997: 105.

¹²⁸ D. A. Amyx, (1988): *Corinthian Vase Painting of the Archaic Period*, California.

¹²⁹ Akurgal, 1997: 106.

¹³⁰ Cook, 1972: 119.

¹³¹ Cook, 1972: 119; Cook, 1997: 112 ve 114.

isimlendirilen Orientalizan stilde bezenmiş vazoların, P. Dupont'un yaptığı kil analizleri sonucunda Klazomenai'de üretilmiş olduğu kesinleşmiştir¹³². R. M. Cook, Korinth kronolojisi içerisinde bir değerlendirme yaparak, Erken stili Geç Protokorinth, Orta-I stilini Transisyonel Korinth ve Rhodos mezarlarında çıkan "Orta Yaban Keçisi II" vazoları ile Erken Korinth vazolarının eş zamanlı üretildiklerini söylemiştir. R. M. Cook, Fikellura seramiğinin de "Orta Yaban Keçisi" stilinden gelişme gösterdiğini belirtmiştir¹³³. P. Dupont'un yaptığı kil analizleri sonucunda "Orta Yaban Keçisi" olarak sınıflanan seramiklerin Fikellura Seramiği ile birlikte Milethos'da üretildiği ve Rhodos adasının üretimde sahne almadığı anlaşılmıştır¹³⁴. R. M. Cook, son yayınlarında Yaban Keçisi Stili seramiklerin kökenini Milethos'a dayandırmış ve Kuzey İonia atölyelerinin bunu M.ö. 7. yüzyılın son çeyreğinde kullandıklarını belirterek görüşünü değiştirmiştir¹³⁵.

H. Walter ve onun ardından E.Walter-Karydi, Samos buluntularına dayanarak bir kronoloji oluşturmuşlardır. H. Walter tarihleme yaparken oldukça geç bir Korinth kronolojisi kullanmış ve Rhodos, Samos, Milethos, Ephesos, Symrna, Thasos gibi atölyeleri ayırtma etme çabasına girmiştir¹³⁶. E.Walter-Karydi ise Rhodos, Samos, Milethos, Ephesos, Khios, Thasos, Kuzey İonia, Aiolis ve Doğu Dor bölgelerinin stil özelliklerini belirlemeye çalışmıştır¹³⁷.

Ekrem Akurgal Smyrna'da ortaya çıkarılan M.ö. 750-700'lere ait oinochoe, kantharos, krater, kotyle-pyxis örneklerinin yoğunluğuna dayanarak Symrna'nın bu yıllarda dünyaya açılma yoluna girdiğini söylemektedir¹³⁸. E. Akurgal'ın Symrna buluntularına dayanarak oluşturduğu kronolojisini dört stile ayırmaktadır. Orientalizan seramiğin Korinth sanatından etkilendiğini saptamıştır. Subgeometrik-Orientalizan geçişini M.ö. 650-630 tarihlemektedir. Erken evreyi ise M.ö. 630-600 yılları arasında değerlendirerek vazoları bölgelere göre ayırmaktadır. Akurgal "Orta

¹³² Dupont, 1983: 25-26.

¹³³ Cook, 1992: 260.

¹³⁴ Dupont, 1983: 27-29 ve 37.

¹³⁵ Cook, 1997: 112; Cook, Dupont, 1998: 29 ve 31.

¹³⁶ Walter, 1968: 47-81.

¹³⁷ E. Walter- Karydi, (1973): *Samische Gefässe des 6. Jahrhundert v. Chr., Samos VI*, Bonn.

¹³⁸ E. Akurgal, (1993): *Eski İzmir Yerleşme Katları ve Athena Tapınağı I*, Ankara: 43.

Stil” için verdiği tarihlerin kesin olmadığını on yıllık bir farklılık ile M.ö. 610-600 olarak tekrar ifade etmiştir¹³⁹.

Farklı bir sınıflama yapan M. Kerschner ise, R. M. Cook’un gruplamasına bağlı kalarak, Erken Yaban Keçisi Stili, Güney İonia Arkaik Ia, Orta Yaban Keçisi Stili I’i Güney İonia Arkaik Ib, Orta Yaban Keçisi Stili II’yi Güney İonia Arkaik Ic, Orta Yaban Keçisi Stili III’ü Güney İonia Arkaik Id olarak sınıflamıştır. Kuzey İonia, Aiolis ve Doğu Dor bölgeleri için ise Güney İonia stil vazoları ile eş zamanlı üretildiklerini düşünmektedir¹⁴⁰.

¹³⁹ Manyas, 1984: 10, 14 ve 32.

¹⁴⁰ M. Akurgal, M. Kerschner, H. Mommsen, W-D. Niemeier, (2002): *Töpferzentren der Ostägäis. Archäometrische und archäologische Untersuchungen zur mykenischen, geometrischen und archaischen Keramik aus Fundorten in Westkleinasien*, Ergänzungshefte zu den ÖJh, Helf 3: 9-10.

4. AİNOS'DA ELE GEÇEN ORİENTALİZAN SERAMİKLER

Değişik bezeme stilleri ile Batı Anadolu ve adalarda yaygın olarak karşımıza çıkan Orientalizan seramikler, Ainos'da da benzer bezeme özellikleri ve farklılıkları ile karşımıza çıkmaktadır. Ainos'da özellikle Kale İçi, Killik Tepesi'nin güneydoğu yamacı, Taşaltı yamacı ve Enez'in 1.5 km. doğusunda yer alan Çakıllık mevkiinin doğusundaki yamaçta ortaya çıkarılan bu seramik gruplarının, bir ya da birkaç değişik atölyenin üretimi oldukları düşünülmektedir¹⁴¹.

Ainos'da ele geçen Orientalizan 134 parça eser, Khios stili etkili Orientalizan grup A-B-C ve Kuzey İonia üretimi Orientalizan seramikler olmak üzere iki ana grupta (toplam dört grup) incelenmiştir. Stillere göre yapılan gruplandırmalarda, formlar belirli bir sıra içerisinde verilmiştir. Tüm malzeme içerisinde tabakların en geniş form grubunu oluşturduğu görülmüştür. Bu tabakların ağız profilleri, yatay ağız tablalı, dudağa aplike edilmiş makara kulp ve kulp aralarında plastik çıkıntılı, içe ve dışa dönük dudak kenarlı olmak üzere 4 tip olarak karşımıza çıkmaktadır. Görülen diğer formlar, skyphos-krater, oinokhoe, kapalı kap, kalathos, kapak, krater, lekane kapağı, amphora, tütsülük, skyphos ve kylikstir.

Mevcut malzeme üzerinde formların biçimsel olarak değerlendirilmesi yahut gelişimin incelenmesi, parçaların çok küçük şekilde ele geçmeleri nedeni ile pek mümkün değildir. Fakat atölyeleri, ressamı yahut stil gruplarını tüm ve tüme yakın kaplar üzerinden tayin edebilmek önemlidir. Çünkü bezeme şeması karşılaştırılması, ressam çizim teknikleri ve ayrıntıların takibi-sürekliliği için çoğu zaman vazoun tümünü görerek değerlendirme yapmak gerekir. Bu yüzden Ainos'da 2008 ve 2009 yıllarında Su Terazisi Nekropoünde yapılan kazı çalışmaları sırasında ortaya çıkarılan tüm ve tüme yakın birkaç vazoun, grubun stil kritiğini yapmak için önemi büyüktür. Ayrıca, Ainos'da 2008 Su Terazisi Nekropoünde mezar 18'den gelen konteks buluntular, grubun tarihlendirmesini kolaylaştırarak, vazoları belirli bir tarih aralığına oturtmayı sağlamıştır.

¹⁴¹ Başaran, 2003: 287.

Antik Ainos kenti'nde, ele geçen Khios etkili Orientalizan seramiklerin bezeme tekniği ile kil ve yapım teknolojisinde görülen farklılıklar, bu seramik grubunu çağdaşlarından ayırmaktadır. Genel bezeme olarak yaban keçileri, aslanlar, sphenksler, bitkisel motifler ve doldurma motifleri kullanılmıştır. Çalışılan malzeme içerisinde, gövdeleri, bitkisel motiflerle; ağız kenarları ise meander paterni ile bezeli tabaklar geniş yer tutmaktadır.

Farklı kil yapılarına sahip olan seramikler üzerinde ideal koşullarda pişen örnekler dikkate alınarak hamur rengi tayin edilmiş ve tüm seramik kil rengi yerine yaygınlık gösteren kil renk aralığı verilmiştir. Firnis ve astarda buna uygun yapılmıştır.

4.A. Khios Stili Etkili Orientalizan Seramik Grubu

Kuzey İonia içerisinde de değerlendirilebilen Khios Adası üretimi seramikler, kendine has yapısı ve stilinden dolayı özel olarak gruplandırılması ve gereken bir karaktere sahiptir¹⁴². Genelde kil pembeye çalmaktadır. Beyaz astarın¹⁴³ ve koyu renk firnis boyanın kullanılması ile kolayca tanınmaktadır¹⁴⁴. Khios Adasına ait ilk arkaik bulgulara, 1880'lerin ortalarında Naucratis'de rastlanılmıştır. Seramiklerin burada üretilmiş olduğu düşüncesi seramiklerin "Naucratis" olarak adlandırılmasına sebep olmuştur. Daha sonra Sakız Adası'ndaki Kato Phana'da (Phanai) yapılan kazı çalışmalarında aynı okulun yerel olan erken örnekleri bulunmuştur. Zamanla Naucratis'de üretilmiş olduğu düşüncesi terk edilmiş, "Naucratis" ismi "Sakız" (Chiot) olarak değiştirilerek yakın zamanda "Chian" olarak kullanılmaya başlanmıştır¹⁴⁵. Khios Adası üretimi Orientalizan Stil seramiklerin bezeme yelpazesi geniştir. Faunada büyük oranda keçiler, köpekler, aslanlar, öküzler, yaban domuzları, kazlar ve nadiren sfenks, griphon, koç, tilki, geyik ve panter yer almaktadır. Formlar, birbirinden bağımsızdır. En yaygın olanı,

¹⁴² Walter- Karydi, 1973: 77.

¹⁴³ M.ö. 6. yüzyılda kil daha beyazdır. Cook, Dupont, 1998: 47.

¹⁴⁴ Cook, Dupont, 1998: 47.

¹⁴⁵ Cook, Dupont, 1998: 46.

alçak ayaklı kâse ile kadehtir. Diğer form tipleri; dinos, büyük kaseler, oinokhoeler, tabak parçaları görülmektedir. Erken dönemlerde mor ek boya kullanılmamaktadır¹⁴⁶.

Trakya kıyı şeridinde yer alan Thasos Adası, Kavala (antik Neapolis), New Peramos (antik Oesyne) ve Enez (antik Ainos) kentlerinde (**Şekil Levhası I: Harita 2**) Khios Adası figürlü seramiği içerisinde değerlendirilecek bazı seramik grupları, Khios stilini yansıtan özellikler göstermektedirler. Bu grup, Khios Adası stilinin belirli özelliklerini göstermesine karşılık Khios Adası seramiklerinden bazı farklılıklarla ayrılmaktadır¹⁴⁷.

Ege denizinin kuzeyinde kalan Thasos Adası, Trakya'nın boğazlara olan konumları nedeniyle dış etkilere ve ticari akımlara her zaman açık olmuştur. Ada'nın kuzeyinde bulunan antik şehirde, Makedonya kökenli seramikler ve Kuzey İonia'dan veya Lemnos'dan ithal edilmiş seramikler bulunmuştur. L. Ghali Kahil, eski Thasos kazılarında ortaya çıkan Khios Adası seramikleri içerisinde (kesin Khios üretimi olan seramik parçalarının dışında) beyaz kil özelliklerini taşımayan bir grubun olduğunu ve bunların yerli ürün olarak değerlendirilmesi gerektiğini öne sürmüştür¹⁴⁸.

Thasos'da bulunan Khios etkili stil seramiklerin büyük çoğunluğu, düz rezerve dekor tekniğinde bezenmiştir. Bu vazoların tamamı Khios Adası üretimi seramiklerle yakınlık göstermektedir. Fakat Khios üretimi oldukları kesin olarak bilinen gruptan ayrılmıştır¹⁴⁹.

Ainos'da ele geçen Khios stili etkili Orientalizan seramikler, yukarıda sözü edilen diğer merkezlerde göz önüne alınarak A, B ve C olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Bu alt gruplardan A grubu ana gruptur ve tek bir atölye (beklide tek bir ressam) tarafından üretilmiştir (**Kat. No. 1-77**). C grubu ise, bezeme olarak A

¹⁴⁶ Cook, Dupont, 1998: 49.

¹⁴⁷ Lemos, 1991: 209.

¹⁴⁸ L. Ghali- Kahil, (1960): *La Céramique Grecque (Fouilles 1911-1956), Études Thasiennes VII*, Paris: 35.

¹⁴⁹ Salviat, F. (1978): "La Céramique De Style Chiote À Thasos", *Les Céramiques de la Grèce de l'Est et leur diffusion en Occident*, Paris: 88.

grubuna oldukça yakındır ve olasılıkla aynı atölyede başka bir ressamın elinden çıkmışlardır (**Kat. No. 87-89**). B grubu ise, diğer iki gruba göre farklı bir bezemeye sahiptir (**Kat. No. 78-86**). Benzerlerine diğer merkezlerde rastlamadığımız bu Orientalizan seramik grubu Ainos'da başka bir atölyede üretilmiş olmalıdırlar.

4.A.1. Khios Stili Etkili Orientalizan Grup A (Kat. No. 1-77)

Kat. No. 1. Tabak parçası. *Levha 1*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: 480- 48.

Mevcut Yükseklik: 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 3 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte grimsi sönük sarı (5Y 8/4), dışta mat kırmızımsı kahverengi (5Y 4/4).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 3/1'den 7.5YR 6/8'e).

Ek Boya: Koyu kırmızımsı kahverengi (10R 2/3).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üzerinde rezerve teknikte yapılmış bir insan figürünün bacağı ve kıyafetinin bir kısmı görülmektedir. Figürün ayak topuğuna temas eden ince bir bant ve onunda üstünde iki ince bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant yer alır.

Kat. No. 2. Tabak parçası. *Levha 1*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 88 TA 4, H1 Açması.

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üzerinde rezerve teknikte yapılmış, sağa dönük bir aslan yer alır. Ağız açık betimlenen aslan'ın dili çeneden aşağıya doğru sarkmaktadır. Dişlerin büyük bir bölümü görülmektedir. Kulak içi detaylandırılmış, göz bebekleri boyanmıştır. Gövdesinin bir bölümü görülen aslanın yeleleri, çapraz şekilde taranmıştır. Ağız kenarında, iki kalın firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı ve kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Üzerinde boşluk ve askı doldurma motiflerinden; çiçek rozet bulunur.

Yayın: A. Erzen, S. Başaran, (1990): "1988 yılı Enez kazısı çalışmaları, 11. Kazı Sonuçları Toplantısı XI, cilt: 2, Ankara: 114, Res. 3¹⁵⁰.

¹⁵⁰ Büyük olasılıkla aynı tabağa ait olan ve üzerinde yine bir aslan figürü çizili bir tabak parçası S. Başaran tarafından yayınlanmıştır. **Bkz.**, Başaran, S. (2009a): "Enez (Ainos) 2007 Yılı Kazısı ve Onarım Çalışmaları", <http://www.ttk.org.tr/index.php?Page=Sayfa&No=204>, Res. 3.

Kat. No. 3a-b. Tabak parçaları. *Çizim Levhası I, Levha 2*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: **a:** E 99 N- 400 (Nekropol), **b:** Kİ 4 26, 71 (Kale İçi, IV. Nolu Açma).

Ağız Çapı: 18. 2 cm.

Mevcut Yükseklik- a: 3. 4- 3. 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1. 1 cm.

Kil Rengi: Sarımsı turuncu (7.5YR 7/8). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte açık gri bir renk almıştır (10YR 7/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte siyahımsı kahverengi (7.5YR 2/1'den 2/2'ye).

Ek Boya-a: Koyu kırmızımsı kahverengi (10R 2/3).

Tanım-a: Bir tabağa ait hafif dışa açılan dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudak kenarında metop-kare bant kuşağı yer alır. Tabak dudağın bittiği yerden gövdeye doğru ince bir dış bükey profil yapmıştır. Bunun hemen altında iki kalın firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Gövdede rezerve teknikte yapılmış, ardı ardına duran iki keçi betimlenmiştir. Soldaki keçi, otlar pozisyonundadır. Boşluk doldurma motiflerinden; nokta, nokta rozet, çiçek rozet, askı doldurma motiflerinden; çiçek rozet bulunur. Dış yüzde kaideye doğru ince kahverengi tonlarında iki firnis bant görülmektedir.

Tanım-b: Aynı tabağa ait kaide ve gövde parçasıdır. Gövde üzerinde rezerve teknikte yapılmış, otlayan bir keçi yer almaktadır. Sağda ise başka bir keçinin bacağı görülmektedir. Tondo da iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevreler. Ortada dillerden oluşan göbek rozet mevcuttur. Boşluk doldurma motiflerinden, nokta ve çiçek rozet kullanılmıştır.

Yayın: **a.** Başaran, 2003: 284, Res. 9. **b.** Erzen, 1974: 36, Res. 6; Başaran, 1996: 132, Res.10.

Kat. No. 4. Lekane kapak parçası. *Çizim Levhası I, Levha 3*

Ağız Çapı: 12. 4 cm.

Mevcut Yükseklik: 2. 6 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte grimsi kırmızı bir renk almıştır (2.5YR 4/2).

Astar Rengi: İçte açık gri (7.5YR 8/2), dışta kırmızımsı kahverengi ve kahverengimsi siyah (10 R 3/3 ve 10YR 3/1).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 3/1'den 7.5YR 6/8'e).

Tanım: Bir lekaneye ait kapak parçasıdır. Ağız kısmında kopmalar mevcut olduğundan bezeme belirgin değildir. Olasılıkla kulp geçişi ağızdan gövdeye geçişte, iki ince firmis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı bulunur

Kat. No. 5. Tabak parçası. *Çizim Levhası I, Levha 3*

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firmis Rengi: İçte ve dış ağız kenarında parlak koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 2/3'den 2.5YR 3/6'ya).

Tanım: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta kalın iki firmis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Gövdede ardı ardına duran iki keçiden solda ki keçinin boynuzu ve omuzu, sağda ki keçinin ise sağrısı ve kuyruğu görülmektedir. Ağız kenarında fırça darbesi dizisi yer alır. Boşluk doldurma motiflerinden; nokta rozet; askı doldurma motiflerinden; çiçek rozet bulunur.

Kat. No. 6. Tabak parçası. *Levha 3*

Mevcut Parça Boyutu (max): 6. 3 cm

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/4). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kırmızımsı kahverengi bir renk almıştır (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık sarımsı turuncu (7.5YR 8/3).

Firmis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 2/2'den 2/3'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Gövdede keçinin boynuzu ve omzunun bir bölümü görülür. Boşluk ve askı doldurma motiflerinden; çiçek rozet bulunur.

Kat. No. 7. Tabak parçası. *Levha 3*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab T (Kale İçi- IV ab mekânı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 4. 8 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte açık gri (7.5YR 8/2), dışta açık gri (10YR 8/2).

Firmis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 2/2'den 2/3'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Gövdede keçinin omzunun bir bölümü görülür. Doldurma motiflerinden, çiçek rozet bulunur. Dış yüzde kaideye doğru kahverengimsi siyah tonlarında iki firnis bant görülmektedir.

Yayın: A. Erzen, (1986), “1984 Yılı Enez Kazı Çalışmaları”, VII. Kazı Sonuçları Toplantısı, Ankara: 612, Res.9; Başaran, 1996: 134, Res.14.

Kat. No. 8. Tabak parçası. *Çizim Levhası I, Levha 3*

Ağız Çapı: 17. 1 cm.

Mevcut Yükseklik: 2. 6 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dış ağız kenarında kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 2/2'den 2/3'e).

Tanım: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta kalın iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Gövdede bir sphenksin kanadı ve saçının bir kısmı görülmektedir.

Kat. No. 9. Tabak parçası. *Çizim Levhası II, Levha 3*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E.99 N- 600 (Nekropol).

Ağız Çapı: 14 cm.

Mevcut Yükseklik: 3. 6 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: Turuncu (5YR 7/6). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte pembemsi turuncu bir renk almıştır (2.5YR 6/6).

Astar Rengi: İçte açık gri (7.5YR 8/2), dışta turuncu (5YR 6/6).

Firnis Rengi: İçte ve dış ağız kenarında kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 2/2'den 2/3'e).

Tanım: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta iki kalın firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Gövdede rezerve teknikte yapılmış bir sphenksin yüzünün bir bölümü görülmektedir. Ağız kenarında fırça darbesi dizisi yer alır. Boşluk doldurma motiflerinden, çiçek rozet bulunur.

Kat. No. 10. Tabak parçası. *Levha 4*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab- 8, Env. 15 (Kale İçi- IV ab mekânı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 7. 1 cm

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 9 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/4). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte açık gri bir renk almıştır (10YR 7/1).

Astar Rengi: İçte sönük sarı (2.5Y 8/4), dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 2/2'den 2/3'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Gövdede ardı ardına oturan iki sphenksden soldakinin gövdesi ve ayakları, sağdakinin ise bacağı ve ayağı görülmektedir. Tondo da metop-kare bant kuşağının sınırladığı, tomurcuk-yaprak patterni yer alır. Boşluk doldurma motiflerinden, nokta rozet bulunur. Dış yüzde kaideye doğru kahverengimsi siyah ve açık kahverengi tonlarında iki firnis bant görülmektedir.

Yayın: Erzen, 1986: 612, Res.9; Başaran, 1996: 134, Res.14.

Kat. No. 11. Tabak parçası. *Levha 4*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab 10 (Kale İçi- IV ab mekânı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 5. 7 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 9 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte açık gri bir renk almıştır (2.5YR 8/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi (10YR 2/1) ve yer yer turuncu (5YR 5/8).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Gövdede ardı ardına oturan iki sphenksden soldakinin sağrısı ve kuyruğu, sağdakinin ise bacağı ve ayağı görülmektedir. Hemen altında iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevreler. Dış yüzde kahverengi tonlarında iki firnis bant görülmektedir.

Yayın: Erzen, 1986: 612, Res.9; Başaran, 1996: 134, Res. 14.

Kat. No. 12a-b. Tabak parçaları. *Çizim Levhası II, Levha 4*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: **b:** E 03 K4 AC (Kale içi- Mahzen ve doğusundaki IV No.lu mekan ile kalenin sur duvarı arasında yer alan açma).

Ağız Çapı: 14. 8- 14. 9 cm.

Mevcut Yükseklik-a: 2. 5 cm, b: 3. 2 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Kireç taneli, sarımsı turuncu (7.5YR 7/8).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dışta siyahımsı kahverengi ve turuncu (7.5YR 2/1'den 5YR 6/8'e).

Tanım-a: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Altında birbirlerine çapraz çizgilerle bağlı noktalar zinciri görülmektedir. Ağız kenarında fırça darbesi dizisi yer alır. Doldurma motiflerinden, yonca nokta ve çiçek rozet kullanılmıştır. Arka yüzde ağza yakın kesimde ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevreler.

Yayın:12a. Erzen, A. (1984): "1982 Yılı Enez Kazı Çalışmaları", V. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt 1, Ankara: 297-300, Res. 17.

Tanım-b: Aynı tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır.

Dudakta iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Arka yüzde, ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevrelemektedir. Altında birbirlerine çapraz bağlı noktalar zinciri görülmektedir. Ağız kenarında fırça darbesi dizisi yer alır.

Kat. No. 13. Tabak parçası. *Levha 5*

Mevcut Parça Boyutu (max): 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kırmızımsı kahverengi bir renk almıştır (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 3/1'den 7.5YR 6/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Gövdede bir sphenksin arka bacakları görülmektedir. Altında iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevreler. Boşluk doldurma motiflerinden, çiçek rozet bulunur. Dış yüzde kaideye doğru turuncu tonlarında iki ince firnis bant görülmektedir.

Yayın: Erzen, 1984: 297-300, Res. 17.

Kat. No. 14. Tabak parçası. *Levha 5*

Mevcut Parça Boyutu (max): 2. 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 9 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte kırmızımsı kahverengi ve kahverengimsi siyah (2.5YR 4/8'den 5YR 2/1'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevreler. Boşluk doldurma motiflerinden, motiflerinden, çiçek rozet bulunur.

Kat. No. 15. Tabak parçası. *Levha 5*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab- 13 (Kale İçi- IV ab mekânı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 6 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte parlak kırmızımsı kahverengi ve kahverengi (5YR 5/8'den 2.5YR 4/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Boşluk doldurma motiflerinden, çiçek rozet bulunur.

Yayın: Başaran, 1996: 134, Res: 14.

Kat. No. 16. Tabak parçası. *Levha 5*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 88 H (Kale ana girişi ile Aya Sophia Camii arasında kalan açma).

(Kale ana girişi ile Aya Sophia Camii arasında kalan açma)

Mevcut Parça Boyutu (max): 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Turuncu (5YR 7/6). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis boya: İçte kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 3/1'den 7.5YR 6/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Gövdede firnis banda temas eden ve küçük bir kısmı görünen lotos bulunur. Tondo da iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevreler. Ortada dilli-göbek patterni mevcuttur.

Kat. No. 17. Tabak parçası. *Levha 5*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab- 12 (Kale İçi- IV ab mekânı).

*Mevcut Parça Boyutu (max):*3. 8 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Turuncu (5YR 7/6).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis boya: İçte ve dışta siyah ve kahverengimsi siyah (10YR 2/1'den 3/1'e).

Tanım: Bir tabağa ait hafif içe dönük ağız kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Gövdede dilli metop bir kuşak (?) veya lotos tomurcuk dizeleri (?) yer alır. Bu bandı aşağıdan yine firnis bir bant çevreler. Dudak kısmında yüzeysel kopukluklar, boyada dökülmeler mevcuttur.

Yayın: Başaran, 1996: 134, Res:14.

Kat. No. 18. Tabak parçası. *Levha 6*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 2000 K4 ac 118 (Kale İçi- Mahzen ve doğusundaki IV No.lu mekân ile kalenin sur duvarı arasında yer alan açma) .

(Kale içi- Mahzen ve doğusundaki IV No.lu mekân ile kalenin sur duvarı arasında yer alan açma).

Mevcut Parça Boyutu(max): 6. 2 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Mika ve kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/4).

Astar Rengi: İçte açık gri (10YR 8/2), dışta donuk turuncumsu sarı (2.5YR 8/4).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5 YR 2/2'den 2/3'e).

Tanım: Bir ayaklı tabağa ait ayaklı kaide ve gövde parçasıdır. Ortada içi firnisli bir daire ve onu çevreleyen başka bir daireden çıkan dilli göbek patterni mevcuttur.

Kat. No. 19. Kalathos parçası. *Çizim Levhası II, Levha 6*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: Büyük parça: E K4 AC A1 (Kale İçi- Mahzen ve doğusundaki IV No.lu mekân ile kalenin sur duvarı arasında yer alan açma) .

(Kale içi- Mahzen ve doğusundaki IV No.lu mekân ile kalenin sur duvarı arasında yer alan açma). Küçük parça: E 84 IV ab- 10. (Kale İçi- IV ab mekânı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 4. 4 cm (yükseklik).

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 9 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kırmızımsı kahverengi bir renk almıştır. (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis Rengi: Dışta kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 3/1'den 7.5YR 6/8'e), içte kahverengimsi siyah (10YR 2/3).

Tanım: Bir kalathosa ait gövde ve kaide parçasıdır. Gövdede ardı ardına duran sphenks(?) figürleri bulunur. Kırık kulbun hemen altında ve kaidede iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşakları ve bu bandı iki yandan çevreleyen iki ince firnis bantlar bulunur. Mevcut buluntu, 2 parçanın birbirine eklenmesinden oluşmuştur.

Kat. No. 20. Kalathos parçası. *Levha 6*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 2000 k4 AC 120 (Kale İçi- Mahzen ve doğusundaki IV No.lu mekân ile kalenin sur duvarı arasında yer alan açma) .

Mevcut Parça Boyutu (max): 2. 3 cm.

Max. Yük: 1 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/4). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır. (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis Rengi: Dışta kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 2/3'den 7.5YR 6/8'e), içte kahverengimsi siyah (10YR 2/3).

Tanım: Bir kalathosa ait gövde ve kaide parçasıdır. Kaidede iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı ve bu bandı iki yandan çevreleyen ince firnis bant bulunur. Merkezde dilli göbek motifi kullanılmıştır.

Kat. No. 21. Oinokhoe parçası. *Levha 7*

Tanım: Bir oinokhoeye ait gövde parçasıdır. Boyuna geçişte iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı bulunur. Kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Hemen altında siyah figür tekniğinde yapılmış aslanlar yer alır. Ağız açık olan bir aslan'ın yüzü ve boynu görülmektedir. Önünde yine aslan figürünün kuyruğu ve gövdesinin bir kısmı görülmektedir. Figürler, kazıma çizgi ve ek boya kullanılarak canlandırılmıştır. Leke doldurma motiflerinden, göbekli leke rozet kullanılmıştır.

Kat. No. 22. Kapalı kap parçası. *Levha 7*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 82 IV (Kale İçi).

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 4 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, kırmızımsı kahverengi (5YR 5/8).

Astar Rengi: Dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis boya: Dışta siyah ve kahverengimsi siyah (10 YR 2/1'den 3/1'e).

Ek Boya: Koyu kırmızımsı kahverengi (2.5YR 3/6).

Tanım: Kapalı bir kaba ait gövde parçasıdır. Üzerinde siyah figür tekniğinde yapılmış, aslan figürü yer alır. Ağız açık olan bir aslanın dişi ve dili görülmektedir. Figür, kazıma çizgilerle canlandırılmıştır. Leke rozet kullanılmıştır.

Yayın: Erzen, 1984: 297-300, Res.18.

Kat. No. 23 a-b. Tabak parçaları. *Levha 8*

Tanım-a: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı,

kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bantı iki yandan yine

firnis bant çevreler. Gövdede siyah figür tekniğinde yapılmış, bir sphenks görülmektedir. Boşluk doldurma motiflerinden, çiftte göbekli leke rozet bulunur. Mevcut buluntu, 2 parçanın birbirine eklenmesinden oluşmuştur.

Tanım-b: Aynı tabağa ait gövde parçasıdır. Gövdede siyah figür tekniğinde yapılmış, ardı ardına duran iki sphenks bulunur. Soldakinin sadece sağısı ve

kuyruğu soldakinin ise kafası ve gövdesinin bir kısmı ile ön ayakları görülmektedir. Altta iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan

kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bantı iki yandan yine firnis bant çevreler. Merkezde yaprak-tomurcuk patterni yer

alır. Sphenksin bacaklarının arasında leke doldurma motiflerinden, göbekli leke rozet kullanılmıştır.

Yayın: **b.** Erzen, 1974: 36, Res. 6; Başaran, 1996: 134, Res. 13.

Kat. No. 24. Tabak parçası. *Levha 8*

Mevcut Parça Boyutu (max): 7. 6 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1. 3 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte kırmızımsı kahverengi ve kahverengimsi siyah (2.5YR 4/8'den 5YR 2/1'e).

Ek Boya: Koyu kırmızımsı kahverengi (10R 2/3).

Tanım: Bir tabağa ait kaide ve gövde parçasıdır. Üstte ardi ardına duran sphenkslerden soldakinin sağrısı ve kuyruğu, sağdakinin ise bacağı ve iki ayağı görülmektedir. Ortada iki sahneyi birbirinden ayıran iki ince firnis bant mevcuttur. Altta sağa bakan bir keçinin ayağı görülmektedir. Boşluk doldurma motiflerinden, çift göbekli leke rozet bulunur. Kaide, ardi ardına sıralanan ve üç dış bükey profil yapan, ince halka yivlerden oluşur.

Kat. No. 25. Tabak parçası. *Levha 8*

Ağız Çapı: 14. 2 cm.

Mevcut Yükseklik: 3. 8 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte çok açık gri (10YR 8/2), dışta turuncu (5YR 6/6).

Firnis Rengi: Kahverengimsi siyah (10YR 3/1) .

Ek Boya: Kırmızımsı koyu kahverengi (5YR 2/4).

Tanım: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta kalınlıkları değişen iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bantı iki yandan yine firnis bant çevreler. Gövdede lotos-palmet zinciri mevcuttur. Palmet-lotos zinciri üzerinde, kazıma çizgi ve ek boya ile canlandırmalar yapılmıştır. Mevcut buluntu, 3 parçanın birbirine eklenmesinden oluşmuştur.

Yayın: Başaran, 1996: 135, Res. 15.

Kat. No. 26. Tabak parçası. *Levha 8*

Mevcut Parça Boyutu(max): 6 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Kum katkılı, kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte açık gri (7.5YR 8/2). Dışta açık sarımsı turuncu (7.5YR 8/3).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 2/2'den 2/3'e).

Ek Boya: Koyu kırmızımsı kahverengi (7.5YR 3/2).

Tanım: Olasılıkla **Kat. No. 25** ile aynı tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte lotos-palmet zinciri'nin bir bölümü görülmektedir. Palmet-lotos zinciri üzerinde, kazıma çizgi ve ek boya ile canlandırmalar yapılmıştır. Ortada iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bantı iki yandan yine firnis bant çevreler. Aşağıda ise olasılıkla yine bitkisel bir zincir kullanılmıştır.

Yayın: Erzen, 1984: 297-300, Res. 17; Başaran, 1996: 135, Res. 15.

Kat. No. 27a-b. Tabak parçaları. *Levha 9*

Tanım a-b: Aynı tabağa ait dudağa aplike edilmiş makara kulp ve kulp aralarında plastik çıkıntılı ağız ve gövde parçalarıdır. Dudak kenarında iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-metop bant kuşağı, karelerin ortasında da küçük karecikler yer alır. Bunun altında kalınlıkları değişen iki firnis bant arasında yine periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar mevcuttur. Gövdede lotosların bir kısmı görülmektedir. Dış yüzde kaideye doğru turuncu tonlarında iki ince firnis bant görülmektedir. b: Mevcut buluntu, 2 parçanın birbirine eklenmesinden oluşmuştur.

Yayın: **a-b:** Erzen, 1974: 36, Res.6.

Kat. No. 28a-b. Tabak parçası. *Çizim Levhası III, Levha 9*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: **a:** E 2000 K.4ac- 100 (Kale İçi- Mahzen ve doğusundaki IV No.lu mekan ile kalenin sur duvarı arasında yer alan açma), **b:** E 99 N- 618 (Nekropol).

Ağız Çapı, a: 14. 3 cm, *b:* 14. 8 cm.

Mevcut Yükseklik, a: 3. 6 cm, *b:* 5. 1 cm (içten).

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 9 cm.

Kil Rengi: Kireç ve kum katkılı, mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi (10YR 2/1) ve turuncu (5YR 5/8).

Tanım a-b: Aynı tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçalarıdır. Dudakta kalınlıkları değişen firnis bantların arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevreler. Gövdede lotos-rozet zinciri mevcuttur. Arka yüzde kaideye doğru ince iki firnis bant yapılmıştır. Ağız kenarında fırça darbesi dizisi yer alır. a: Mevcut buluntu, 5 parçanın birbirine eklenmesinden oluşmuştur.

Yayın: **a.** Başaran, 2002: 79, Res. 9.

Kat. No. 29. Tabak parçası. *Levha 10*

Tanım: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız, gövde ve kaide parçasıdır. Dudakta firnis bantlar arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır.

Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevreler. Gövdede ardı ardına gelen lotos-rozet mevcuttur. Ortada dilli göbek patterni mevcuttur. Bu patterni, iki ince firnis bant arasında periyodik olarak

tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı çevrelemektedir. Bu kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bandı iki yandan yine firnis bant çevreler.

Yayın: Başaran, 2003: 292, Res. 4.

Kat. No. 30. Tabak parçası. *Levha 10*

Tanım a-b: Aynı tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız, gövde ve kaide parçalarıdır. Ağız kenarında iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevreler. Mevcut gövde parçaları üzerinde lotos-rozet zinciri mevcuttur. Ortada, tomurcuk-yaprak patternini, iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı çevrelemektedir. Bu kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bandı iki yandan yine firnis bant çevreler.

Yayın: A. Erzen, S. Başaran, (1990): “1988 yılı Enez kazısı çalışmaları, 11. Kazı Sonuçları Toplantısı, cilt: 2, Ankara: 114, Res. 4.

Kat. No. 31. Tabak parçası. *Çizim Levhası III, Levha 11*

Ağız Çapı: 11. 1 cm.

Mevcut Yükseklik: 2. 7 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte çok açık gri (10YR 8/2), dışta sarımsı kırmızı (5Y 5/6).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi (7.5YR 2/1'den 2/2'ye).

Tanım: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevreler. Gövdede lotos-rozet zinciri mevcuttur. Ağız kenarında fırça darbesi dizisi yer alır.

Kat. No. 32. Tabak parçası. *Çizim Levhası III, Levha 11*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 MOZ (Mozaik açması).

Ağız Çapı: 10 cm.

Mevcut Yükseklik: 2. 1 cm (dıştan).

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi (7.5YR 2/1'den 2/2'ye).

Tanım: Bir tabağa ait hafif içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevreler. Gövdede lotosun bir kısmı görülmektedir. Mevcut buluntu, 2 parçanın birbirine eklenmesinden oluşmuştur.

Kat. No. 33. Tabak parçası. *Çizim Levhası IV, Levha 11*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab R (Kale İçi- IV ab mekanı).

Ağız Çapı: 6. 5 cm.

Mevcut Yükseklik: 2. 1 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi (7.5YR 2/1'den 2/2'ye).

Tanım: Bir tabağa ait hafif içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevreler. Gövdede lotosun bir kısmı görülmektedir.

Kat. No. 34. Tabak parçası. *Çizim Levhası IV, Levha 11*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: ENEZ 72.

Ağız Çapı: 8. 5 cm.

Mevcut Yükseklik: 2 cm (dıştan).

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte ve dışta sarımsı çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi (10YR 2/1) ve yer yer turuncu (5YR 5/8).

Tanım: Bir tabağa ait hafif içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı alttan yine firnis bant çevreler. Gövdede lotos-rozet (?) görülmektedir.

Kat. No. 35. Tabak parçası. *Levha 11*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: Enez-Kİ.Tr 4- 71 (Kale İçi).

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi (7.5YR 2/1'den 2/2'ye).

Tanım: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta çok ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı alttan yine çok ince firnis bant çevreler. Gövdede lotos-yaprağının bir kısmı görülmektedir.

Kat. No. 36. Tabak parçası. *Çizim Levhası IV, Levha 12*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E.84 IV ab (Kale İçi- IV ab mekanı)

Ağız Çapı: 14. 5- 14. 6 cm.

Mevcut Yükseklik: 2. 6cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 4 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılıdır, mat turuncu (5YR 7/3).

Firnis Rengi: İçte kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6'dan 5/8'e)

Tanım: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı alttan yine bir firnis bant çevreler. Gövdede lotosun bir kısmı görülmektedir.

Yayın: Erzen, 1986: 612, Res. 11.

Kat. No. 37. Tabak parçası. *Çizim Levhası IV, Levha 12*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E.88.H (Kale ana girişi ile Aya Sophia Camii arasında kalan açma).

Ağız Çapı: 12. 5 cm.

Mevcut Yükseklik: 2. 1 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte çok açık gri (10YR 8/2), dışta turuncu (5YR 6/6).

Firnis Rengi: İçte parlak kırmızımsı kahverengi (5YR 5/8).

Tanım: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta kalın iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Gövdede lotos yaprağının bir kısmı görülmektedir.

Kat. No. 38. Tabak parçası. *Levha 12*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab- 12, Env:16 (Kale İçi- IV ab mekânı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 11. 2 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, turuncu (5YR 7/6). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte koyu kırmızımsı kahverengi (2.5YR 3/6'dan 4/8'e).

Tanım: Bir yüksek ayaklı tabağa ait gövde ve ayaklı kaide parçasıdır. Üstte lotos-rozet zinciri bulunur. Tondoda firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk (noktalı) bant kuşağının sınırladığı, tomurcuk-yaprak patterni mevcuttur. Ortada içi firnisli bir daire ve onu çevreleyen iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı bulunur. Kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Arka yüzde, üst kısımda kahverengi tonlarında kalın bir firnis bant, kaideye doğru ise ince iki firnis bant yapılmıştır.

Kat. No. 39. Tabak parçası. *Levha 13*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 94 Mzü (Kale İçi- Mahzen Üstü).

Mevcut Parça Boyutu (max): 8. 7 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Bol kireç ve kum katkılı, mat kırmızımsı kahverengi (5YR 5/4). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (5YR 5/2).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte koyu kırmızımsı kahverengi (2.5YR 3/6'dan 4/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte lotos-rozet zinciri bulunur. Tondo da kalın firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı alttan yine çok ince firnis bant çevreler. Arka yüzde turuncu tonlarında ince iki firnis bant yapılmıştır.

Kat. No. 40. Tabak parçası. *Levha 13*

Mevcut Parça Boyutu (max): 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 2/2'den 2/3'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Gövdede lotos-rozet bulunur.

Yayın: Erzen, 1986: 612, Res. 9; Başaran, 1996: 134, Res. 14.

Kat. No. 41. Tabak parçası. *Levha 13*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab 14 (Kale İçi- IV ab mekânı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 2 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Turuncu (5YR 7/6).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5 YR 2/2'den 2/3'e)

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı bulunur. Altında lotus'un bir kısmı görülmektedir.

Kat. No. 42. Tabak parçası. *Levha 13*

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 9 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte açık gri bir renk almıştır (10YR 7/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: Siyahımsı kahverengi (10YR 2/1) ve yer yer turuncu (5YR 5/8).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte olasılıkla firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı (?) yer alır. Altında lotus'un bir bölümü görülmektedir.

Kat. No. 43. Tabak parçası. *Levha 13*

Mevcut Parça Boyutu (max): 8. 6 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Kireç ve kum taneli, sarımsı turuncu (7.5YR 7/8). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte açık gri bir renk almıştır (10YR 7/1).

Firnis Rengi: İçte parlak kırmızımsı kahverengi ve turuncu (5 YR 5/8'den 6/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Gövdede lotos-rozet zinciri görülmektedir. Altta yine ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı yer alır. Bu bandı iki yandan ince firnis bant çevreler. Arka yüzde kaideye doğru turuncu tonlarında ince iki firnis bant yapılmıştır.

Kat. No. 44. Tabak parçası. *Levha 13*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 94 Mzü (Kale İçi- Mahzen Üstü).

Mevcut Parça Boyutu (max): 4. 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat kırmızımsı kahverengi (5YR 5/4).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte parlak kırmızımsı kahverengi (5YR 5/8'den 4/6'ya).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte lotos-rozet bulunmaktadır. Tonda da ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan ince firnis bant çevreler. Göbekte tomurcuk-yaprak patterni görülmektedir.

Kat. No. 45. Tabak parçası. *Levha 14*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E.84 IV ab 11 (Kale İçi- IV ab mekânı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 5. 8 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte açık gri bir renk almıştır (10YR 7/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi (10YR 2/1) ve yer yer turuncu (5YR 5/8).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte bitkisel bezemeleri bağlayıcı zincirin, bir kısmı görülmektedir. Tonda da ince iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine ince firnis bant çevreler. Tondoda, tomurcuk-yaprak patterni bulunur. Arka yüzde kahverengi tonlarında ince iki firnis bant yapılmıştır.

Yayın: Başaran, 1996: 134, Res. 14.

Kat. No. 46. Tabak parçası. *Levha 14*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E.84.IV ab- 4 (Kale İçi- IV ab mekânı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 4. 9 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi (10YR 2/1) ve yer yer turuncu (5YR 5/8).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte bitkisel bezemeleri bağlayıcı zincirin, bir kısmı görülmektedir. Tonda da ince iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevreler. Tondoda, tomurcuk-yaprak patterni bulunur. Arka yüzde kahverengi tonlarında ince iki firnis bant yapılmıştır.

Yayın: Erzen, 1986: 612, Res. 9; Başaran, 1996: 134, Res. 14.

Kat. No. 47. Tabak parçası. *Levha 14*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab14 (Kale İçi- IV ab mekânı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 2 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte açık gri (7.5YR 8/2). Dışta açık sarımsı turuncu (7.5YR 8/3).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 2/2'den 2/3'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte bitkisel bezemeleri bağlayıcı bir zincirin, bir kısmı görülmektedir. Altında kalın firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, karenin ortasında da küçük nokta yer alır. Arka yüzde kahverengi tonlarında bir firnis bant görülmektedir.

Yayın: Başaran, 1996: 134, Res. 14.

Kat. No. 48. Tabak parçası. *Levha 14*

Mevcut Parça Boyutu (max): 5. 6 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kırmızımsı kahverengi bir renk almıştır (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: Dışta açık sarımsı turuncu (7.5YR 8/3).

Firnis Rengi: İçte kırmızımsı kahverengi ve kahverengimsi siyah (2.5YR 4/8'den 5YR 2/1'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte lotos zincirinin bir bölümü görülmektedir. Altında ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-metop bant kuşağı, karelerin ortasında da yine küçük karecikler yer alır. Arka yüzde kahverengi tonlarında ince iki firnis bant yapılmıştır.

Yayın: Erzen, 1984: 297-300, Res. 17.

Kat. No. 49. Tabak parçası. *Çizim Levhası IV, Levha 15*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab T (Kale İçi- IV ab mekânı).

Ağız Çapı: 10. 8 cm.

Mevcut Yükseklik: 1. 6 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis boya: İçte ve dışta kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/8).

Tanım: Bir tabağa ait yatay ağız tablalı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta ters ve düz duran küçük üçgenler ve bu üçgenlerin paralelinde devam ederek ortalarından geçen zikzak bir çizgi yer alır. Tabak dudağın bittiği yerden gövdeye doğru ince bir dış bükey bir profil yaparak geçer. Bu kısmın üzerinde firnis bant görülmektedir. Gövdede lotusun bir kısmı görülmektedir. Arka yüzde turuncu tonlarında ince ve aralıklı yapılmış iki firnis bant mevcuttur.

Kat. No. 50a-b. Tabak parçası. *Çizim Levhası V, Levha 15*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: **a:** E.2000.K 129 (Kale İçi), **b:** E 94 Mzü (Kale İçi- Mahzen Üstü).

Ağız Çapı a: 15 cm.

Mevcut Parça Boyutu (max)b: 7 cm.

Mevcut Yükseklik: 3. 2- 3. 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 4 cm.

Kil Rengi: Sarımsı turuncu (7.5YR 7/8). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte açık kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 7/1).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyah ve siyahımsı kahverengi (2.5Y 2/1'den 3/1'e).

Ek Boya: Beyaz (5YR 8/1).

Tanım-a: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta kalın bir firnis bant yapılmıştır. Bu bant ile çok ince diğer firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı bulunur. Kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Gövdede lotos-rozet zinciri görülmektedir. Lotusun yaprakları, ek boya ile yapılmış damla bezeklerle canlandırılmıştır. Ön yüzde dudaktan başlayan kalın firnis bant, arka yüzde devam etmektedir. Hemen altında ve gövde ortasında yine kalın iki firnis bant geçmektedir.

Tanım-b: Aynı tabağa ait gövde parçasıdır. Gövdede lotos bulunmaktadır.

Lotosun yaprakları ek boya ile yapılmış damla bezeklerle zenginleştirilmiştir.

Arka yüzde kalın bir firnis bant geçmektedir.

Kat. No. 51. Tabak parçası. *Levha 15*

Mevcut Parça Boyutu (max): 5. 8 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte çok açık gri (10YR 8/2), dışta turuncu (5YR 6/6).

Firnis Rengi: İçte parlak kırmızımsı kahverengi (5YR 5/8).

Tanım: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta ki firnis bant arka yüzde de devam etmektedir. İki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı bulunur. Kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Gövdede lotos- tomurcuk zinciri görülmektedir. Arka yüzde kaideye doğru hemen hemen aynı kalınlıkta iki firnis bant geçmektedir. Arka yüzde turuncu tonlarında iki firnis bant mevcuttur.

Kat. No. 52. Tabak parçası. *Levha 16*

Tanım: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta ki firnis bant arka yüzde de devam etmektedir. Üzerinde iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine ince firnis bant çevreler. Gövdede lotos-tomurcuk zincirinin bir kısmı görülmektedir. Arka yüzde turuncu tonlarında yapılmış iki firnis bant mevcuttur. Mevcut buluntu, 2 parçanın birbirine eklenmesinden oluşmuştur.

Yayın: Erzen, 1974: 36, Res. 6; Başaran, 1996: 133, Res: 12.

Kat. No. 53. Tabak parçası. *Çizim Levhası V, Levha 16*

Ağız Çapı: 16. 7 cm.

Mevcut Yükseklik: 1. 7- 1. 8 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dışta siyahımsı kahverengi ve turuncu (7.5YR 2/1'den 5YR 6/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait hafif içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta ki firnis bant arka yüzde de devam etmektedir. Ön yüzde ve arka yüzde iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine ince firnis bant çevreler. Gövdede lotosların bir kısmı görülmektedir. Ağız kenarında fırça darbesi dizisi yer alır.

Kat. No. 54. Tabak parçası. *Çizim Levhası V, Levha 16*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 86 D 26 (Kale girişinin sol yan açması).

Ağız Çapı: 14. 2 cm.

Mevcut Yükseklik: 3. 8 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: Turuncu (5YR 7/6).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis boya: İçte ve dışta siyah ve kahverengimsi siyah (10YR 2/1'den 3/1'e).

Tanım: Bir tabağa ait hafif içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta kalın bir firnis bant altında ince firnis bant bulunmaktadır. Gövdede alt kısımları ince bir firnis banda temas eden lotos ve tomurcuk görülmektedir. Ağız kenarın da yüzeysel kopuklar vardır. Arka yüzde, dudağa yakın kesimde ve gövde ortasında birbirine paralel iki ince firnis bant kuşakları geçmektedir.

Yayın: A. Erzen, A. (1988): "1986 Yılı Enez Kazı Çalışmaları", IX. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt. II, Ankara: 286, Res. 3; Başaran, 1996: 133, Res. 12.

Kat. No. 55. Tabak parçası. *Levha 16*

Mevcut Parça Boyutu (max): 4 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/4).

Astar Rengi: Dışta açık gri (7.5YR 8/1).

Firnis Boya: İçte ve dışta siyah ve kahverengimsi siyah (10 YR 2/1'den 3/1'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Gövdede çok ince bir firnis banda temas eden lotos ve tomurcuğun alt kısmı görülmektedir. Arka yüzde, iki ince firnis bant kuşağı geçmektedir.

Kat. No. 56. Tabak parçası. *Çizim Levhası V, Levha 17*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E.94 MZÜ (Kale İçi- Mahzen Üstü).

Mevcut Parça Boyutu (max): 4. 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Kireç taneli, mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dışta siyahımsı kahverengi ve turuncu (7.5YR 2/1'den 5YR 6/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait plastik çıkıntılı ağız ve gövde parçasıdır. Dudak kenarında iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-metop bant kuşağı, karelerin ortasında da küçük karecikler yer alır. Bunun altında çok kalın iki firnis bant arasında yine periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar mevcuttur.

Kat. No. 57. Tabak parçası. *Levha 17*

Mevcut Parça Boyutu (max): 6. 2 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık sarımsı turuncu (7.5YR 8/3).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi (7.5YR 2/1'den 2/2'ye).

Tanım: Bir tabağa ait dudağa applike edilmiş makara kulplu ağız ve gövde parçasıdır. Ağız üzerinde ikili dikey çizgi onların ortasında ince kalın dikey çizgiler bulunur. Dudak kenarında periyodik olarak tekrarlanan kare-metop bant kuşağı, karelerin ortasında da küçük karecikler yer alır.

Yayın: Erzen, 1984: 297-300, Res.17.

Kat. No. 58. Tabak parçası. *Çiz. Lev.5, Levha 17*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab- 13 (Kale İçi- IV ab mekanı).

Ağız Çapı: 12 cm.

Mevcut Yükseklik: 1. 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: Kireç taneli, mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık sarımsı turuncu (7.5YR 8/3).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi (7.5YR 2/1'den 2/2'ye).

Tanım: Bir tabağa ait hafif içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta ki firnis bant arka yüzde de devam etmektedir. Dudakta iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı aşağıdan bir ince firnis bant daha çevreler.

Kat. No. 59. Tabak parçası. *Levha 17*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 94 MZÜ (Kale İçi- Mahzen Üstü).

Mevcut Parça Boyutu (max): 2. 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: Turuncu (5YR 7/6).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte koyu kırmızımsı kahverengi (2.5YR 3/6'dan 4/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait hafif içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudak üzerindeki firnis bant arka yüzde de devam etmektedir. Dudakta ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı aşağıdan bir ince firnis bant daha çevreler.

Kat. No. 60. Tabak parçası. *Çizim Levhası VI, Levha 18*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 2000 N- 33 (Nekropol).

Ağız Çapı: 13. 1 cm.

Mevcut Yükseklik: 1. 2 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis boya: İçte ve dış dudak kenarında siyah ve kahverengimsi siyah (10YR 2/1'den 3/1'e).

Tanım: Bir tabağa ait hafif içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudak üzerinde ki firnis bant arka yüzde de devam etmektedir. Dudakta ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı aşağıdan bir ince firnis bant daha çevreler.

Kat. No. 61. Tabak parçası. *Levha 18*

Mevcut Parça Boyutu (max): 5. 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, sarımsı turuncu (7.5YR 7/8). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte açık gri bir renk almıştır (10YR 7/1).

Astar Rengi: İçte sönük sarı (2.5Y 8/4), dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte siyahımsı kahverengi ve koyu kırmızımsı kahverengi (10YR 2/2'den 5YR 2/3'e)

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Gövde de tomurcuk-yaprak patterni mevcuttur.

Yayın: Erzen, 1984: 297-300, Res. 17.

Kat. No. 62. Tabak parçası. *Levha 18*

Mevcut Yükseklik: 5. 6 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Kum katkılı, mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte açık gri bir renk almıştır (10YR 7/1).

Astar Rengi: İçte açık gri (7.5YR 8/2). Dışta açık sarımsı turuncu (7.5YR 8/3).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 2/2'den 2/3'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Gövde de tomurcuk-yaprak patterni mevcuttur. Mevcut buluntu, 4 parçanın birbirine eklenmesinden oluşmuştur.

Kat. No. 63. Tabak parçası. *Levha 18*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E02 K4 04 (Kale içi- Mahzen ve doğusundaki IV No.lu mekân ile kalenin sur duvarı arasında yer alan açma).

Mevcut Parça Boyutu (max): 4. 8 cm

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte açık gri (7.5YR 8/2). Dışta açık sarımsı turuncu (7.5YR 8/3).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5 YR 2/2'den 2/3'e).

Tanım: Bir tabağa ait hafif içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Üstte kalın iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Gövde de tomurcuk-yaprak patterni görülmektedir.

Kat. No. 64. Tabak parçası. *Levha 18*

Mevcut Parça Boyutu (max): 2 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dışta koyu kırmızımsı kahverengi ve turuncu (5YR 2/3'den 6/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte ince iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-metop bant kuşağı, karelerin ortasında da yine içleri boş küçük karecikler yer alır. Gövde de tomurcuk-yaprak patterni mevcuttur. Arka yüzde kahverengi tonlarında üç firnis bant görülmektedir.

Kat. No. 65. Tabak parçası. *Çizim Levhası VI, Levha 19*

Ağız Çapı: 14. 3 cm.

Mevcut Yükseklik: 1. 2- 1. 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 9 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/4). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında parlak siyahımsı kahverengi ve parlak turuncu (10YR 2/1'den 5YR 5/8'e).

Ek Boya: Koyu kırmızı (10R 3/4).

Tanım: Bir tabağa ait dışa dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudak üzerinde ki firnis bant arka yüzde de devam etmektedir. Üzerinde birleşme yerleri, içi noktalı dairelerle vurgulanmış üçlü saç örgüsü bezemesi yer alır. Noktalarda ek boya kullanılarak canlandırma yapılmıştır. Altında

iki firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı (?) kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Ağızdan gövdeye geçişte bir asma deliği bulunur.

Kat. No. 66. Tabak parçası. *Çizim Levhası VI, Levha 19*

Ağız Çapı: 14. 6- 14. 7 cm.

Mevcut Yükseklik: 1. 6 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/4). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kırmızımsı kahverengi bir renk almıştır (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında parlak siyahımsı kahverengi ve parlak turuncu (10YR 2/1'den 5YR 5/8'e).

Ek Boya: Koyu kırmızımsı kahverengi (10 R 3/2).

Tanım: Bir tabağa ait dışa dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Üzerinde birleşme yerleri, içi noktalı dairelerle vurgulanmış üçlü saç örgüsü bezemesi yer alır. Noktalarda ek boya kullanılarak canlandırma yapılmıştır.

Kat. No. 67. Tabak parçası. *Çizim Levhası VI, Levha 19*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 Moz (Mozaik).

Ağız Çapı: 7 cm.

Mevcut Yükseklik: 2 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis boya: İçte kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 3/1'den 7.5YR 6/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait dışa dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. İki ince firnis bant arasında, konturlu dil dizisi görülmektedir.

Kat. No. 68. Tabak parçası. *Levha 19*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E.84 IV ab 14 (Kale İçi- IV ab mekanı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 2 x 2 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır. (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis boya: İçte ve dış dudak kenarında siyah ve kahverengimsi siyah (10YR 2/1'den 3/1'e).

Tanım: Bir tabağa ait hafif içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudak üzerinde ki firnis bant arka yüzde de devam etmektedir. Hemen altında ince bir firnis bant bulunmaktadır. Gövde üzerinde kenarları konturlu dil dizisi görülmektedir. Arka yüzde kahverengi tonlarında iki firnis bant görülmektedir.

Kat. No. 69. Skyphos-krater parçaları. *Çizim Levhası VI, Levha 20*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 88 H (Kale ana girişi ile Aya Sophia Camii arasında kalan açma).

Ağız Çapı: 4. 9 cm.

Mevcut Yükseklik: 3. 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 4 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

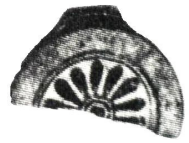
Firnis Rengi: İçte ve dışta kahverengimsi siyah (10YR 2/2'den 3/2'ye).

Tanım: Bir skyphosa ait ağız, gövde ve kaide parçalarıdır. Dudakta dil dizisi yer almaktadır. Altında iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı bulunur. Kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine ince firnis bant çevreler. Gövdede lotos-tomurcuk dizisi görülmektedir. Kaide de iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı bulunur. Kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Ortada ince bir firnis bant tarafından çevrelenen dilli göbek patterni bulunur. Tüm iç yüzey firnislidir.

Kat. No. 70. Skyphos-krater kaide parçası. *Levha 21*

Tanım: Bir skyphosa ait kaide parçasıdır. Ortada içi firnisli bir daire ve onu çevreleyen başka bir daireden çıkan dilli göbek patterni mevcuttur. Etrafı firnis bant ile çevrilidir.

Kat. No. 71. Skyphos-krater ağız kenarı parçası. *Levha 21*

Mevcut Parça Boyutu (max): 4 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 4 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, sarımsı turuncu (7.5YR 7/8).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dışta parlak kahverengimsi siyah (10YR 2/2'den 3/2'ye).

Tanım: Bir skyphosa ait gövde parçasıdır. Üstte dil dizisi yer almaktadır. Altında iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı bulunur. Kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı iki yandan yine ince firnis bant çevreler. Gövdede çiçek rozet'in (?) bir kısmı görülmektedir. Tüm iç yüzey firnislidir.

Kat. No. 72. Skyphos-krater gövde parçası. *Levha 21*

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 4 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır. (7.5YR 5/1).

Firnis Rengi: İçte ve dışta parlak kahverengimsi siyah (10YR 2/2'den 3/2'ye).

Tanım: Bir skyphosa ait gövde parçasıdır. Üstte firnisli bir kısım mevcuttur. Altında iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı yer almaktadır. Kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı aşağıdan bir ince firnis bant daha çevreler. Onunda altında birleşme yerleri, içi noktalı dairelerle vurgulanmış, saç örgüsü zinciri görülmektedir. Tüm iç yüzey firnislidir.

Kat. No. 73. Kylix ağız kenarı parçası. *Çizim Levhası VII, Levha 21*

Ağız Çapı: 12. 5 cm.

Mevcut Yükseklik: 3. 4 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 4 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/4). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte grimsi sönük sarı (5Y 8/4).

Firnis Rengi: Dışta parlak kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 3/1'den 7.5YR 6/8'e) içte parlak kahverengimsi siyah (10YR 3/1).

Tanım: Bir kylix ağız kenarı parçasıdır. Dudakta dil dizisi yer alır. Gövde de iki firnis bant arasında birbirinden bağımsız meander dizisi yer alır. Tüm iç yüzey firnislidir.

Kat. No. 74. Kapak parçası. *Çizim Levhası VII, Levha 22*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab- 13 (Kale İçi IV ab mekanı).

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Mevcut Parça Boyutu (max): 5. 7 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5YR 7/3). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Rengi: İçte parlak kırmızımsı kahverengi (5YR 5/8).

Tanım: Bir kapağa ait ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta dil dizisi bulunur. Gövde de birleşme yerleri içi noktali dairelerle vurgulanmış, saç örgüsü zinciri görülmektedir. Mevcut buluntular, 3 parçanın birbirine eklenmesi ile oluşmuştur.

Yayın: Erzen, 1986: 612, Res. 11.

Kat. No. 75. Kapak parçası. *Çizim Levhası VII, Levha 22*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 99 N- 599 (Nekropol).

Yükseklik: 1. 6 cm.

Ağız çapı: 17. 4 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, turuncu (5YR 7/6).

Astar Rengi: Dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis boya: Dışta siyah, kahverengimsi siyah (10 YR 2/1'den 3/1'e) ve koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 3/3).

Ek Boya: Koyu kırmızımsı kahverengi (2.5YR 3/6).

Tanım: Bir kapağa ait ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta konturlu dil dizisi bulunur. Gövdede birleşme yerleri, içi noktali dairelerle vurgulanmış, saç örgüsü zinciri görülmektedir. Noktalarda ve dil dizisinde ek boya kullanılarak canlandırma yapılmıştır.

Kat. No. 76. Kapak parçası. *Levha 22*

Tanım: Bir kapağa ait ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta konturlu dil dizisi bulunur. Gövde de birleşme yerleri içleri içi noktali dairelerle vurgulanmış, saç örgüsü zinciri görülmektedir. Noktalar ve dil dizisinde ek boya kullanılarak canlandırma yapılmıştır.

Kat. No. 77. Kapak parçası. *Levha 22*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: Enez 72.

Mevcut Parça Boyutu (max): 4. 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Kırmızımsı kahverengi (5YR 5/8).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Boya: İçte ve dışta kırmızımsı kahverengi ve koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 5/6'den 3/2'ye).

Tanım: Bir kapağa ait gövde parçasıdır. Üstte periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı, kareciklerin ortasında da küçük noktalar yer alır. Bu bandı alttan yine ince firnis bant çevreler. Gövdede lotos-tomurcuk zinciri görülmektedir. Tüm iç yüzey firnislidir.

Khios Orientalizan stil etkili A grubu seramiklerin *kili* içerisinde katkı maddeleri olarak kum, (küçük koyu taneler), mika ve az oranda beyaz kireç partikülleri bulunur. Genel olarak kil çok daha serttir. Aralarında küçük renk farklılıkları olan turuncu renk tonları hâkimdir. Genel olarak Ainos'da ele geçen malzeme kötü pişirildiğinden dolayı çoğunlukla hamurun iç kısmı gri tonlarda kalmıştır. Munsell kataloğuna göre oluşturulan ve Khios Orientalizan stil etkili A grubunda yoğun olarak görülen kil renk aralığı mat turuncu (5 YR 7/3), (5 YR 7/4) ve turuncudur (5 YR 7/6)¹⁵¹.

A. A. Lemos, Munsell kataloğunun kullanımı ile birleştirilen görsel analiz çerçevesinde Ainos'da ele geçen bazı seramiklerin Khios Adası kil yapısına benzediğini söylemektedir¹⁵². Khios Üretimi Orientalizan Stil seramiklerine ait kilin büyük çoğunluğu hem yapısı itibariyle hem de Munsell değerlendirmeleri ile Khios Adası kilinin ana renkleri olan 5 YR 7/3 ve 7/4 "pembe" ile benzeşmektedir

Seramikler üzerinde genellikle kahverengiye çalan siyah (10YR 3/1), kırmızımsı kahverengi (2.5YR 3/6) ve siyah (10YR 2/1) renk *firnis boya* hakimdir. Bezemeler üzerinde görülen renkler mevcut parçalar üzerinde bazen tek bazen de birçok renk kullanılarak yapılmıştır. Bir parça üzerinde kullanılan tek renk dışında boyanın fırça üzerinde azalmasının beraberinde getirdiği renk açıklığı da katalogta değinilen firnis boya açılımına yansıtılmıştır. Genellikle parçaların üzerinde bir rengin birçok tonu görülebilmektedir.

¹⁵¹ Ainos da ele geçen malzeme içerisinde tespit edilen kil, firnis, astar ve ek boya renkleri için Munsell Renk Kataloğu kullanılmıştır. Kişisel değerlendirme farklılıkların doğabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Munsell Renk Kataloğu, 1975.

¹⁵² Lemos, 1991: 211. Khios Orientalizan Stil etkili B ve C grubu da Munsell kataloğunun kullanımı ile birleştirilen görsel analiz çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme B ve C grubunda bulunan seramiklerin de genelinde 5 YR 7/3 ve 7/4 kil renk aralığını vermektedir.

Khios Orientalizan Stil Etkili Grup üzerinde kırmızımsı koyu kahverengi (5YR 2/4), koyu kırmızımsı kahverengi (10R 2/3), (7.5YR 3/2), (10 R 3/2), (2.5YR 3/6), koyu kırmızı (10R 3/4) ve beyaz (5YR 8/1) *ek boya* görülmektedir. Khios Orientalizan stil etkili A grubunda yoğun olarak görülen astar renk aralığı (10YR 8/2), (7.5YR 8/2) ve açık sarımsı turuncudur (7.5YR 8/3).

4.A.1.a. Form

Khios Adası üretimi seramiklerden birçok yönüyle farklı olan bu grupta yer alan formlar, genel Khios Adası formlarından farklıdır. Ele geçen bazı oinochoeler, hem form hem de stil olarak Khios Adası ürünleri ile paralellik göstermemektedir. Lekane ve düz dudaklı, konik ayaklı skyphos-kraterler Khios Adasında görülmezken, özellikle mix teknikte yapılmış örneklere Thasos'da sıklıkla rastlanmaktadır¹⁵³. Khios Stili Etkili A grubu seramikleri içerisinde özellikle tabaklar geniş yer tutmaktadır. Skyphos-krater, lekane ve kapak formları da fazla sayıda yapılmıştır. Bunun yanında, iki kalathoslar, iki tütsülük, bir destekli krater, bir dinos ayağı, bir kyliks, bir amphora, oinokhoe ve bazı kapalı kap parçaları da bunlara eklenebilir.

Tabak: Bu grup içerisinde tabaklar; yatay ağız tablalılar, içe dönük ağız kenarlı ve kassel tipi olmak üzere form olarak temelde üç gruba ayrılırlar. Ağız profili veren parçalara göre tabakları şu şekilde gruplayabiliriz;

Yatay ağız tablalılar:

-Kat. No. 3, Kat. No. 27, Kat. No. 49, Kat. No. 56, Kat. No. 57

-Ainos 2008 Su Terazisi Nekropol Kazısı, Mezar 18.

-Ainos 2008 Su Terazisi Nekropol Kazısı, Mezar 18.

-Thasos Adası'ndan (Lemos, Pl. 228, 1).

-Thasos Adası'ndan (Lemos, Pl. 231, 2).

¹⁵³ Lemos, 1991: 212.

İçe dönük ağız kenarlı:

-Kat. No. 5, Kat. No. 8-9, Kat. No. 12, Kat. No. 25, Kat. No. 28-37, Kat. No. 50-54, Kat. No. 58-60 ve Kat. No. 68

Kassel tipi tabaklar:

-Kat. No. 65-67.

Skyphos-krater:

-Kat.No. 69-72

- Thasos Adası'ndan (Lemos, 1991, Pl. 229 no. 1, **Levha 2: Resim 1**).
- Thasos Adası'ndan (Lemos, 1991, Pl. 229 no. 2).
- Thasos Adası'ndan (Lemos, 1991, Pl. 230 no. 1, **Levha 2: Resim 2**).
- Thasos Adası'ndan (Lemos, 1991, Pl. 230 no. 2).
- Thasos Adası'ndan (Lemos, 1991, Pl. 238 no. 2).

Lekane:

- Thasos Adası'ndan (Lemos, 1991, Pl. 228 no. 2-3).
- Thasos Adası'ndan (Lemos, 1991, Pl. 238 no. 1).
- Thasos Adası'ndan (Lemos, 1991, Pl. 231 no. 1, **Fig. 6**).
- Thasos Adası'ndan (Lemos, 1991, Pl. 232 no. 2).
- Neapolis (Kavala)'den (Lemos, 1991, Pl. 227 no. 3).

Kapak:

- Lekane kapağı, **Kat. No. 4**
- Lekane kapağı, Ainos 2009 Su Terazisi Nekropolünden¹⁵⁴.
- Lekane kapağı, Ainos 2009 Su Terazisi Nekropolünden¹⁵⁵.
- Lekane kapağı, Neapolis (Kavala)'den (Lemos, 1991, Pl. 236 no. 4).
- Pyksis kapağı, **Kat. No. 74-77**

¹⁵⁴ Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi Envanter No. 2009/130(A).

¹⁵⁵ Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi Envanter No. 2009/36(A).

Amphora ve oinokhoe ve kapalı kap parçaları

- Kapalı kap gövde parçaları, **Kat. No. 21-22**
- Amphora, Ainos Su Terazisi Nekropolünden¹⁵⁶.
- Oinokhoe, Neapolis (Kavala)'den (Lemos, 1991, Pl. 226).

Kalathos

- Kat. No. 19-20**

Tütsülük

- Ainos 2008 Su Terazisi Nekropolünden
- Ainos 2009 Su Terazisi Nekropolünden¹⁵⁷.

Kylix

- Kat. No. 73**

Destekli krater

- Neapolis (Kavala)'den (Lemos, 1991, Pls. 221-225).

4.A.1.b. Bezeme

Orientalizan stilde yapılan bezemeleri, figürlüler ve bitkisel bezemeliler olarak ikiye ayırmak mümkündür.

4.A.1.b.1. Figürlü Bezemeye Sahip Seramikler

Khios Orientalizan Stili Etkili A grubuna ait seramikler üzerinde rezerve ve siyah figür tekniği olmak üzere iki biçimde bezeme yapılmıştır. Bunun yanında,

¹⁵⁶ Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi Envanter No. 2009/32(A).

¹⁵⁷ Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi Envanter No. 2009/87(A).

gerek rezerve ve gerekse siyah figür tekniğinde yapılan figürlerin birbirine benzerliği dikkati çeker. Ayrıca, her iki grubun yardımcı bezemelerinin çizim özellikleri ve çeşitleri aynıdır. Bu durum, bütün bu seramiklerin tek bir atölyede yapıldığını göstermektedir.

Khios Orientalizan figürlü seramikler üzerinde mitolojik sahneler de işlenmiştir. Vazolarda bilinen mitolojik hayvan figürleri kullanılır¹⁵⁸. Bu tez kapsamında ele alınan malzeme tüm yahut tüme yakın olmayıp küçük parçalar şeklinde olduğu için mitolojik sahne değerlendirmesinden uzaktadırlar. Mitolojik sahnelerin yer aldığı bir örnek, Kavala destekli kraterinin üst frizinde gösterilmektedir¹⁵⁹.

4.A.1.b.1.a. Rezerve Tekniğinde Çizilen Figürlü Seramikler

Khios Orientalizan Stili Etkili A grubu içerisinde rezerve teknikte çizilen figürler içinde yaban keçileri çoktur. Ayrıca, sphenks ve aslan figürleri de yoğun olarak kullanılmıştır. Bunun yanında boğa, köpek, griphon gibi figürler daha az tercih edilmiştir. Ayrıca, iki vazo üzerinde insan figürleri çizilmiştir.

Yaban Keçisi Figürleri: Vazolar üzerinde sıklıkla karşılaştığımız sahne rezerve tekniğinde yapılmış keçi dizileridir. Sıralı bir diziliş düzeni içerisinde betimlenen yaban keçisi figürleri her zaman sağa doğru bir duruş sergilemektedirler.

Fig. 1'de gördüğümüz ressamın boyadığı tipik keçi figürüdür. Rezerve teknikte yapılan keçilerin başları, detaylı bir şekilde işlenmiştir. Gözün iki yanından küçük çizgiler çıkmaktadır. Gözün hemen altında kavise göre şekillenmiş bir çizgi daha yapılmıştır. Boyun ve kaş çizgileri diğer tüm örneklerle paraleldir. Burnun hemen üstündeki küçük çizgi sadece bu ressama özgüdür. Karın altı rezerve

¹⁵⁸ Lemos, 1991: 213.

¹⁵⁹ Lemos, 1991: Pls. 221-5 (Kavala-Destekli Krater).

bırakılarak dikey, küçük çizgilerle taranmıştır. Keçilerin sağrı, karın ve omuzlarında ek boya kullanılmıştır.

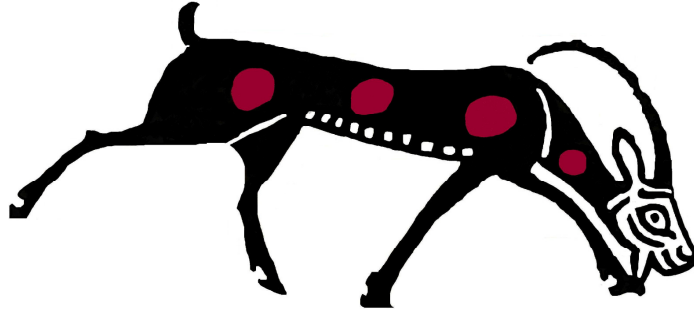

Fig. 1 Yaban keçisi figürü

Thasos'da bulunan Khios etkili stil vazoların büyük bir bölümü, eski tarzda, rezerve dekor tekniğinde süslenmiştir. Tamamı itibariyle iyi betimlenmiş olan bu vazolar Khios ürerimi vazolarla yakınlık göstermekte ve Khios üretimi oldukları şu anda kesin şekilde bilinen gruptan ayrılmaktadır¹⁶⁰. Bu vazolar arasında Thasos Adası'nda ki Athena kutsal alanından gelen ve Athena Poliouchos için atfedilen bir skyphos-krater¹⁶¹ ve buna çok yakın stilde olan yine Thasos Adasından başka bir skyphos-krater¹⁶² gösterilebilir (**Levha 2: Resim 1-2**). Bu vazoların her biri sağa doğru yaban keçisi ile süslü bir alt friz ile bezenmiştir. Burada ikinci planda kalan dekor saç örgüsü süsü, noktalı ya da noktasız kare bantlar Khios türündendir. Enez 2009 Su Terazisi Nekropol Kazısı, 5 Açmasından gelen bir lekane kapağı üzerinde de aynı keçi figürleri çizilmiştir¹⁶³.

Thasos'dan gelen iki skyphos-krater ve Enez 2009 Su Terazisi Nekropol kazısında ele geçen lekane üzerinde gördüğümüz yaban keçisi figürlerinin aynıları **Kat. No. 3** üzerinde de çizilmiştir. **Kat. No. 3**'de otlayan keçinin burnu hemen önündeki keçinin arka ayağına değmektedir. Tamamen vazo formunun genişliğiyle ya da ressamın figürleri sığdırma kaygısı ile ilgilidir.

¹⁶⁰ Salviat, 1978: 88.

¹⁶¹ **Krş.** Salviat, 1978: Pl. VII, Fig. 16.

¹⁶² **Krş.** Salviat, 1978: Pl. VIII, Fig. 18.

¹⁶³ Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi Envanter No. 2009/130(A).

Kat.No.4 bir lekane kapak parçası olup ağız kenarında üst üste yapılan, birbirinden ince bir bant yardımıyla ayrılan dil sıraları yer almaktadır. Ağızdan gövdeye geçişte, iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı bulunur. **Kat. No. 4** form ve bezeme olarak Su Terazisi Nekropol kazısında ele geçen lekane ile aynı özelliklere sahiptir.

Kat. No. 5'de ardı ardına duran iki keçiden soldaki keçinin boynuzu ve omuzu, sağdaki keçinin ise sağrısı ve kuyruğu görülmektedir. Ağız kenarında sıklıkla görülen fırça darbesi dizisi yer alır. **Kat. No. 6** ve **7**'de keçilerin bir bölümü görülür. **Kat. No. 5-7** üzerinde görülen tüm bu fauna Khios üretimi seramikler üzerinde de takip edilir ve **Kat. No. 3** ile aynı kişinin elinden çıkmış olmalıdır.

Aslan Figürleri: Aslan figürlerinin yer aldığı vazo formları, tabaklar, amphora, lekane kapağı ve oinokhoelerdir. Aslan figürü, Korinthos vazo resim sanatında, plastik kabartmalar ve üç boyutlu heykeller içerisinde Orientalizan dönemle birlikte kullanıldığı bilinen figürlerden biridir¹⁶⁴. Khios Orientalizan Stili Etkili A grubu vazoları üzerinde çizilen aslan figürleri rezerve ve siyah figür olmak üzere iki farklı şekilde çizilmiştir. Bunun yanında, çizimlerdeki detaylar ve vazolar üzerindeki yardımcı bezemeler, her iki aslan çiziminin de tek bir el tarafından yapıldığını göstermektedir.

Fig. 2 Aslan figürü

¹⁶⁴ T. Bakır Korinthos seramiğindeki aslan figürünün gelişimini detaylı bir şekilde sunmaktadır. **Bkz.** T. Bakır, (1982): *Korinth Seramiğinde Aslan Figürünün Gelişimi*, İzmir.

Kat. No. 2 tabak parçasının iç kısmında rezerve teknikte çizilen bir aslan figürünün ön kısmı oldukça iyi korunmuştur mevcuttur¹⁶⁵. Ağız açık olan aslanın dili alt çeneden aşağıya doğru sarkmaktadır. Olasılıkla bu tabak üzerinde görülen doldurma motif repertuarı oldukça zengindir. Bu tabak üzerindeki aslana stil olarak çok benzer örnekler Kavala'da bulunan bir destekli krater üzerinde görülmektedir (**Fig. 2**)¹⁶⁶. Çapraz taralı yele, kulak içinin detaylandırılması, göz bebeklerinin boyanması, dişlerin neredeyse tamamının görülmesi ve çenenin, küçük bir nokta yapılarak belirtilmesi gerek Kavala krateri, gerekse **Kat. No. 2** üzerindeki adlarda aynı şekilde çizilmiştir.

Sphenks Figürleri: Sphenks figürlerinin kullanıldığı vazo formları çoğunlukta tabaklar ve kalathoslardan oluşmaktadır. Hayvanların üzerindeki rezerve alanlar doldurma motifleri düzenli bir şekilde görülmektedir.

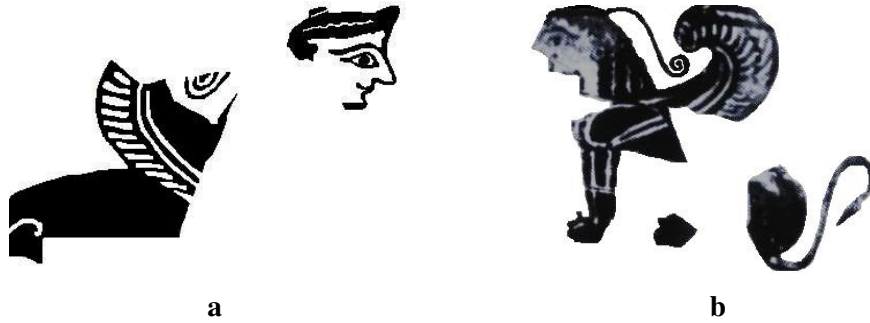

Fig. 3 Sphenks figürleri

Kat. No. 8 ve **9** üzerindeki rezerve teknikte yapılmış sphenks figürleri, stil olarak birbirlerini tamamlar görülürler. Kanat birbirine paralel çizgilerle taranmış ve içe doğru bir kavis yaparak hafifçe bükülmüştür. Saçlar, dalgalı bir şekilde aşağıya inmektedir. Saçın içerisinden çıkarak saçtan ayrı yapılan bir çizgi, kanada doğru uzanır ve ucu içe kıvrılarak son bulur. Profilden çizilen baş, Arkaik özellikler taşır. Badem şeklinde yapılmış gözün hemen üstünde gözün kavsine orantılı kaş çizgisi yer

¹⁶⁵ Büyük olasılıkla aynı tabağa ait olan ve üzerinde yine bir aslan figürü çizili bir tabak parçası S. Başaran tarafından yayınlanmıştır. **Bkz.**, Başaran, 2009a: Res. 3.

¹⁶⁶ Lemos, 1991: Pl. 224.1

alır. Alından buruna geçiş düz olup, burun öne doğru ucu yumuşatılarak sivriltilmiştir.

Aynı yüz detayları, siyah figür tekniğinde yapılmış **Kat. No. 23a** üzerinde de görülmektedir. **Kat. No. 10-11** ve **24** üzerindeki iki sphenksden öndeki oturmakta, arkadaki ise yarı oturur durumdadır. Rezerve teknikte yapılan sphenkslerin kuyrukları dik olarak yükselmekte sonra derin bir kavis yaparak aşağıya doğru inmektedir. **Kat. No. 13** üzerinde sphenksin ayakları görülmektedir. **Kat. No. 19** üzerinde görülen ayaklar olasılıkla bir griphona aittir. Tüm bu stilistik açıklamalarla birlikte Kavala'dan ve Thasos Adası'ndan gelen bazı vazo örnekleri üzerinde betimlenen sphenksler (**Fig. 3a**¹⁶⁷ ve **3b**¹⁶⁸), bu grup içerisinde değerlendirilmelidir.

Griphon Figürleri: Khios Adası üretimi Orientalizan seramikler üzerinde griphonlara çok sık rastlanılmamaktadır¹⁶⁹. Ainos'da ele geçen Khios Stili Etkili A grubu içerisinde değerlendirilen seramikler içinde griphon figürlü örnek ele geçmemiştir. Bunun yanında, Neapolis'den destekli krater¹⁷⁰ ve Thasos-Artemis Tapınağı'ndan çıkarılan bir tabak üzerinde görülen griphon figürleri aynı çizim özelliklerine sahiptir (**Fig. 4**)¹⁷¹.

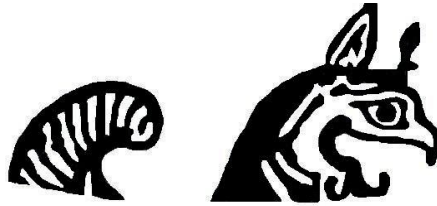

Fig. 4 Griphon figürü

A grubuna ait bazı sphenks ve aslan figürleri incelediğinde griphon figürü ile benzer özellikler taşıyan çizim ayrıntıları görülmektedir. Bunlardan ilki, griphonun kanadıdır. Kanat, birbirine paralel çizgilerle taranmış ve içe doğru bir kavis yaparak hafifçe bükülmüştür.

¹⁶⁷ Lemos, 1991: Pl. 224.1 (Kavala-Destekli Krater). Diğer benzer örnekler için **Bkz.** Lemos, 1991: Pl. 222.1-2, 224.1 (Kavala-Destekli Krater), 231.1 (Thasos-Lekane)

¹⁶⁸ Lemos, 1991: Pl. 230.2 (Thasos-Skyphos Krater).

¹⁶⁹ Lemos, 1991: 213.

¹⁷⁰ Lemos, 1991: Pls. 221-225.

¹⁷¹ Lemos, 1991: Pl. 228.1.

Kat. No. 8 üzerindeki sphenks ile karşılaştırıldığında griphonun, aynı kanat yapısına sahip olduğu görülmektedir. Bir diğeri ise, griphonun ağız ve göz şeklidir. Ağız açık betimlenen griphonun dişleri görülmektedir. Göz üst çizgisi ise, hafif içe kavis yaparak alt çizgi ile birleşir. Bu detaylar, **Fig. 2**'de gördüğümüz aslanın ağız ve göz işlenişiyle aynıdır.

Boğa Figürleri: Thasos Adasına ait lekane üzerinde görülen boğa figürü, Khios Adası kadehleri üzerindeki boğa örneklerine benzemektedir (**Fig. 5**)¹⁷².

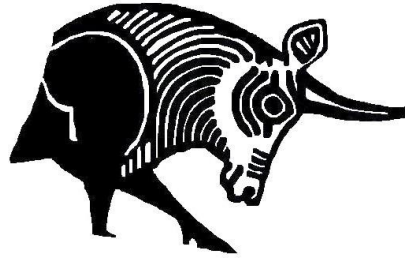

Fig. 5 Boğa figürü

Köpek Figürleri: Mitolojik sahne olarak değerlendirilen, Kavala destekli kraterinin üst frizinde Kolidon domuz avı sahnesi betimlenmiştir. Domuza önden, arkadan ve aşağıdan saldıran köpekler görülmektedir (**Fig. 6**)¹⁷³. Avına doğru uzanan ön ayakları, yukarı doğru kalkmıştır. Sırt amaca uygun olarak gergin yapılmış, karın içeri çekilmiştir. Boyuna olasılıkla tasma yapılmıştır.

Fig. 6 Köpek figürü

¹⁷² Lemos, 1991: Pl. 232.1 (Thasos-Lekane). Diğer örnekler için **Bkz.** Lemos, 1991: Pls. 29:256, 36:298, 60:441,442.

¹⁷³ Lemos, 1991: Pl. 221-5 (Kavala-Destekli Krater).

İnsan Figürleri: Khios Orientalizan Stili Etkili A grubu içerisinde *insan figürleri* nadirdir. Siluet yapılan insan figürleri yerine kafalar ya da bazen bedenler dış hat çizimi şeklinde belirtilmiştir. **Kat. No. 1** üzerindeki figürün bacağı ve kolu da dış hat şeklinde yapılmıştır. Figürün kıyafetinin bir kısım görülmektedir. Ayak topuğuna temas eden ince bir bant kuşağı yer alır. Figürün ayağının hemen üstünde olasılıkla ek boya kullanılarak yapılmış Korinth etkili göbekli rozet bulunmaktadır.

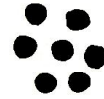
Doldurma Motifleri: Figürlerle birlikte sıklıkla kullanılan boşluk doldurma motiflerinden; noktalar, yonca nokta (**Sd1**), nokta rozetler (**Sd2** ve **Sd3**), çiçek rozetler (**Sd4** ve **5**), askı motiflerinden; çiçek rozetler (**Ad1** ve **2**) ve üçgenler (**Ad3**, **4** ve **5**) kullanılmıştır.

Sd1

Sd2

Sd3

Sd 4

Sd5

Sd 6

a) Serbest Doldurma Motifleri (Sd)

Ad1

Ad2

Ad3

Ad4

Ad5

b) Askı Doldurma Motifleri (Ad)

Fig. 7 Khios Orientalizan Stili Etkili A grubu rezerve teknikteki vazoların üzerindeki doldurma motifleri

Keçi figürlü vazolarda yoğun olarak kullanılan doldurma motifleri keçilerin, ön ve arka bacaklarının içlerinde de kullanılmıştır. **Kat. No. 3, 5-7** ve **Fig.7'**de kullanılan boşluk doldurma motiflerinden; noktalar, yonca nokta (**Sd1**), nokta rozetler (**Sd2** ve **Sd3**), çiçek rozet (**Sd4**), askı motiflerinden; çiçek rozet (**Ad2**) ve üçgenler (**Ad4** ve **5**) görülmektedir. Bu doldurma motifleri, keçi figürlü vazolar içerisinde sıklıkla kullanılmıştır.

Khios kadehlerinde¹⁷⁴ sevilerek kullanılan swastika doldurma motifini (**Sd6**), Ainos atölyesi ressamı da bezeme repertuarında yer vermiştir¹⁷⁵. Çiçek rozet (**Sd5**), bitkisel bezemeli tabaklar üzerinde doldurma motifi olarak değil, ana bezeme olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kat.No.2 üzerinde betimlenen aslan figürlü tabak üzerinde, yine rezerve teknikte yapılan keçi ve sphenks figürlü vazolarda kullanılan doldurma motifleri kullanılmıştır. Buradan ressamın, rezerve tekniğiyle boyadığı vazolar üzerinde genellikle noktalar, yonca noktalar (**Sd1**), nokta rozetler (**Sd2** ve **3**), çiçek rozetler (**Sd4** ve **5**), askı çiçek rozetler (**Ad1** ve **2**) ve üçgenler (**Ad3, 4** ve **5**) kullanılmıştır.

4.A.1.b.1.b. Siyah Figür Tekniğinde Çizilen Figürlü Seramikler

Khios Orientalizan Stili Etkili A grubu vazoları üzerinde siyah figür tekniğinde çizilen figürlerdeki çeşitlilik, rezerve çizilenlere oranla oldukça azdır. En sevilen figür aslan ve sphenks figürleridir. Bir vazo üzerinde ise, panter figürleri çizilmiştir.

Aslan Figürleri: Khios Orientalizan Stili Etkili A grubu vazoları üzerinde siyah figür tekniğinde çizilen aslan figürleri, detaylı bir şekilde tasvir edilmiştir (**Fig. 8**). Ağzı açık olarak betimlenen aslanların dişi ve dili görülmektedir. Ağız şekline yüklenen anlam aslanın bir avını yakalamak üzere olduğu hissi uyandırır. Burun ucu

¹⁷⁴ Lemos, 1991: Pls. 236, 237.

¹⁷⁵ **Bkz.** Lemos, 1991: Pl. 238.1.

kıvrımlı, kulaklar küçük ve düşmüş olarak betimlenmiştir. Gözler, sphenkslerde olduğu gibi badem şeklinde çizilmiştir. Fakat bazı aslanların göz üst çizgileri hafif içe kavis yaparak son bulur. Aslanların kafaları boyunlarına geçerken, iki iç bükey kazıma çizgi kullanılarak yapılmıştır. Boyundan gövdeye geçerken yine boyun hareketine paralel iki kazıma çizgi, ek boya ile yapılan zikzak yelelere bağlanmaktadır. Karın altları kazıma çizgiyle sınırlandırılarak içleri ek boya ile boyanmıştır. Sağrıları üç kazıma çizgi ve ek boya ile detaylandırılmıştır.

Fig. 8 Aslan figürü

Ainos, 2009 Su Terazisi Nekropol alanı 5 açmasında ele geçen tüme yakın bir lekane kapağı üzerinde gördüğümüz siyah figür tekniğinde çizilmiş sıralı aslan figürleri ana bezeme olarak karşımıza çıkmaktadır (**Fig. 8**)¹⁷⁶. Lekane kapağı, ortada geniş, oldukça basık ve bezemesiz (sadece astarlı) bir alana sahiptir. Gövde, belirgin bir kavisten sonra içe dönen, dik kenarlı ve düz dudaklıdır. Bu form kâse veya kylix taklitidir ve siyah figürlü Thasos üretiminde M.ö. 6. yüzyılda çok sıkça görülür. Samos, Attika ve Beotia'da da bu lekanelere sıklıkla rastlanır¹⁷⁷. Gövde aslan figürleri ile bezelidir. Başını arkaya çeviren, sağa doğru düz duran ve diz çökmüş aslanlar görülmektedir. Başlarının arkaya dönük olarak yapılmasının sebebi olasılıkla ressamın vazo üzerinde figürleri sığdırma endişesinden kaynaklanmaktadır. Siyah figür tekniğinde yapılan aslanların boyun ve karın altları kahverengimsi bordo ek boya kullanılarak canlandırılmıştır. Ek boya kullanılan bu alanlar, kazıma çizgi

¹⁷⁶ Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi Envanter No. 2009/36(A).

¹⁷⁷ Salviat, 1978: 89, Pl. V, Fig. 10-11; Lemos, 1991: Pl. 232.1 (Thasos-Lekane).3-4, Pl. 233.1-2, Pl. 234.1, Pl. 234.2 ve 4 (Thasos).

kullanılarak sınırlandırılmış böylelikle vücudun diğer yerlerinden belirgin bir şekilde ayrılmıştır. Aslanların kazıma çizgi kullanılan sağrıları üzerinde ek boya da kullanılmıştır. Boşluklar Korinth etkili, çift daireli leke rozetlerle doldurulmuştur. Rozetlerin diziliş biçimleri simetriktr.

Yine aynı şekilde Ainos, 2009 Su Terazisi Nekropol alanı 5 açmasından ele geçen amphora üzerinde görülen ve yine siyah figür tekniğinde çizilmiş aslan figürleri lekane üzerindekiyle paralellik gösterir¹⁷⁸. Böylelikle hiç şüpheye yer bırakmadan lekane üzerini boyayan ressamın bu amphorayı boyayan ressamla aynı kişi olduğu söylenebilir. Bu saptama **Kat. No. 21** ve **22**'deki kapalı kaplar üzerinde siyah figür tekniğinde çizilmiş aslan figürleri içinde geçerlidir. Amphora üzerinde ikinci planda kalan bezemeler, boynu çepeçevre saran ikili saç örgüsü motifi, aslanların hemen altında ve kaidenin hemen üstünde lotos-tomurcuk zincirini iki yandan sınırlandıran periyodik olarak tekrarlanan kare-metop bant kuşağı bulunur. Aynı tarz çizilmiş lotos-tomurcuk dizisi Thasos Artemision'dan gelen lekane üzerinde de görülür¹⁷⁹.

Pitane'den gelen Khios üretimi bir tütsülük¹⁸⁰ üzerinde görülen aslanlar Ainos Su Terazisi Nekropolde ele geçen amphora ve lekane kapağı üzerinde gördüğümüz aslan figürleriyle oldukça benzer çizime sahiptir. Ancak, bazı çizim farklılıkları onları birbirinden ayırır. Örneğin, Khios aslanları oldukça basık ve dar yapılmıştır. Boyun bitiminde yapılan zikzak yeleler Ainos örnekleri üzerinde olduğu gibi ek boya kullanılarak yapılmış olsalar da, tıpkı aslanların vücutları gibi orantısız bir şekilde yapılmış, acemi bir ressamın elinden çıkmış izlenimi vermektedir. Sağrıların da kazıma çizgi kullanılmamıştır.

Sphenks Figürleri: Kat. No. 23a-b üzerinde betimlenen sphenks figürü diğer örneklerden farklı çizilmiştir. Siyah figür tekniğinde yapılan sphenksin yüzü diğer örneklerle paraleldir. Fakat vücudu kazıma çizgilerle ve bol miktarda ek boya

¹⁷⁸ Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesi Envanter No. 2009/32(A).

¹⁷⁹ **Bkz.** Salviat, 1978: Pl. V, Fig. 11.

¹⁸⁰ Lemos, 1991: Pl. 187no. 1437(Pitane).

ile detaylandırılmıştır. Saçlar, alın üzerinde başa geçirilmiş bir şapkayı andırmakta, zikzak kıvrımlarla omuz üzerinde son bulmaktadır. Alın üzerindeki saçlar kazıma çizgilerle detaylandırılmıştır. Yine Thasos Adası'ndan gelen bir dinos ayağı üzerinde de sphenksler aynı stilde betimlenmiştir (**Fig. 9**)¹⁸¹.

Fig. 9 Sphenks figürü

Figürlerin dışında, gerek doldurma motifleri gerekse bant kuşakları Khios Adası stil etkili boyanmıştır. Sonuç olarak, Ainos'da üretilmiş bu grup vazoların Thasos Adasına ve Kavala'ya ithal edildiği söylenebilir.

Panter Figürleri: Kavala'dan gelen bir kapak üzerinde betimlenen panterlerin yüzü cepheden, vücutları ise profilden yapılmıştır. Siyah figür tekniği kullanılarak yapılan panterlerin gövdesi kazıma çizgiyle belirtilmiş, beneklerle bezelidir. Sağrıları, aslanlarda olduğu gibi üç kazıma çizgi ile belirtilmiştir. Baş, simetrik olarak iki çizgiyle bölünmüştür. Gözler, dairemsi bir şekilde, kaşlarda kısa ve düz çizilmiştir (**Fig. 10**)¹⁸². Kulaklar küçüktür. Kullanılan bu panter figürlerinden, ressamın, Khios Adası üretimi seramiklere göre faunasını geniş tuttuğu söylenebilir.

Fig. 10 Panter figürü

¹⁸¹ Lemos, 1991: Pl. 235.2 (Thasos Adası'ndaki Artemis Tapınağından dinos ayağı). Diğer benzer örnek için **Bkz.** Pl. 237 (Tabak).

¹⁸² Lemos, 1991: Pl. 236.4 (Neapolis-Kapak).

Siyah Figür tekniğinde Çizilen Lotos-Palmet Zincirleri: Malzeme içerisinde, lotos-palmet zincirinin kullanıldığı iki parça mevcuttur (**Kat. No. 25, 26**). *Lotos-palmet zinciri* üzerine yapılan kazıma çizgiler ve ek boya ile zenginleştirilmiştir. İki örnekte de palmet-lotos zinciri kazıma çizgiler ve ek boya ile zenginleştirilmiştir. İki örnek üzerinde de kırmızımsı kahverengi ek boya kullanılmıştır.

Doldurma Motifleri: Khios Orientalizan Stili Etkili A grubu içinde siyah figürde boyanmış vazoların üzerinde figürlerden artan boşluklara göbekli leke motifleri kullanılmıştır (**Fig. 11a-b**).

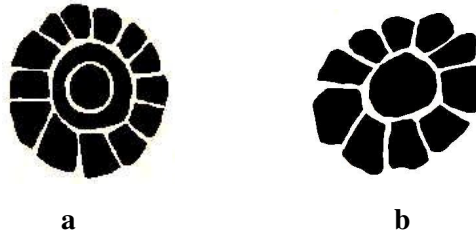

Fig. 11 Khios Orientalizan Stili Etkili A grubu siyah figür teknikteki vazoların üzerindeki doldurma motifleri

4.A.1.b.2. Bitkisel Bezemeli Seramikler

Lotos-Rozet Zinciri Bezemeliler: Khios Stili Etkili Orientalizan Grup A olarak ayırdığımız malzeme içerisinde, özellikle tabakların iç kısımlarında yaygın bezeme ögesi olarak görülürler (**Kat. No. 27-55**). Lotoslar, dudak kenarında ki bant gruplarından sonra gövde de ana bezeme olarak karşımıza çıkmaktadır. Soyut bezemeli tabakların büyük çoğunluğunda lotos tek başına kullanılmamıştır. Lotosu genellikle palmet, tomurcuk ya da çiçek rozet tamamlamıştır. Lotoslar, birbirine kavisli çift çizgi ile bağlanmıştır.

Mevcut boyutlarından dolayı bezeme takibine olanak tanımayan **Kat. No. 27, 32-37, 41, 42, 47-49** üzerinde lotosların bir bölümü görülmektedir.

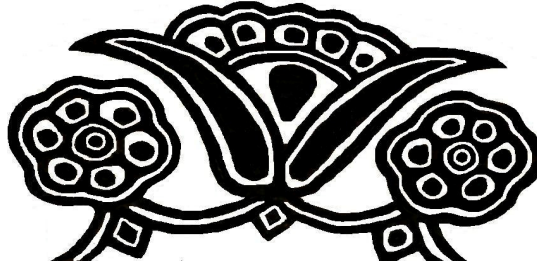

Fig. 12 Lotos-Rozet zinciri

Figürlü vazolarda doldurma motifi olarak karşımıza çıkan çiçek rozetler, bitkisel bezemeli vazolar **Fig. 12**'de görüldüğü gibi lotoslarla birleşerek ana bezeme olarak karşımıza çıkarlar (**Kat. No. 28-31, 34, 38-40, 43-45?**). **Kat. No. 27** dudağa aplike edilmiş makara kulp ve kulp aralarında plastik çıkıntılı bir ağza sahip olmakla birlikte, **Kat. No. 28-37** arasındaki tüm lotos-rozet zincirli tabaklar içe dönük ağızlıdır. **Kat. No. 56** ve **57**'de makara kulp ve kulp aralarında plastik çıkıntılı bir ağza sahip olup, olasılıkla lotos-rozet zinciri ile bezelidir.

Lotoslar, iki yaprak arasında bir filiz ve onun üzerinde, boşluk doldurma motifi olarak kullanılan rozetlerin yarısı bir motifle doldurulmaktadır (**Kat. No. 27-34, 36, 40-44**). Lotos yapraklarının uçları genellikle iki yana doğru yay biçiminde gerilmekte ve yanında yer alan diğer yaprağın ucuyla birleşmektedir. Yaprakların çift kontur kullanılarak yapılması Kuzey İonia'ya has bir özelliktir (**Kat. No. 26-41, 44-47, 50**)¹⁸³. Bazı Klazomenai buluntuları Güney İonia etkileri göstermekte olup, etkilerin Kuzey İonia'dan Khios'a ulaştığı sonucuna varılır.

2008 yılı Ainos kazısında Mezar 18'de ortaya çıkarılan iki Orientalizan stil tabak ayrıntılı bezeme analizine olanak veren boyutlarıyla incelenen diğer küçük parçalardan böylelikle farklılaşır. Yukarıda incelediğimiz tüm lotos-rozet zincirli grup büyük olasılıkla bu tabaklarla stil birliği içerisindedir. Fakat **Kat. No. 27** hem ağız kenarında kullanılan kare-metop bant kuşağından hem de dudağa aplike edilmiş makara kulp ve kulp aralarında plastik çıkıntılı bir ağza sahip olmakla Mezar 18'deki tabaklara daha da yakınlaşır.

¹⁸³ Aytaçlar, 2005: 23.

Kat.No.49 da diğer örneklerden farklı olarak dudakta ters ve düz duran küçük üçgenler ve üçgenlerin paralelinde devam ederek ortalarından geçen zikzak bir çizgi yer alır.

Kat. No. 50 üzerinde gördüğümüz lotos üzerindeki ek boya ile yapılmış nokta bezekler bezemeyi canlandırmıştır. İon vazo sanatında bitkisel motiflerin, hayvan figürlerinin noktalarla bezenmesi de Protoattik ve Kyklad eserlerinden gelmektedir¹⁸⁴. Dudak kenarı firmisli ve üzeri fırça darbeleri dizisi ile bezelidir.

Lotos-Tomurcuk Zinciri Bezemeliler: **Kat. No. 51-53** tabakların iç kısımları gövde üzeri *lotos-tomurcuk zincirleri* ile bezelidir. Ayrıca, **Kat. No. 69** skyphos-kraterin dış kısmında ve **Kat. No. 77** kapak parçasının üst kısmında da çizilmiştir. Aynı elden çıkmış bu lotos-tomurcuk motifleri Ainos'da 2009 yılında yapılan Su Terazisi Nekropol Kazısında 5. Açmada ele geçen Amphoranın gövde altında da yardımcı bezeme olarak kullanılmıştır. Üzerinde lotos-tomurcuğun lotos-rozet zincirli örneklerde takip ettiğimiz gibi kontur tekniğinde yapılmış olduğu görülmektedir.

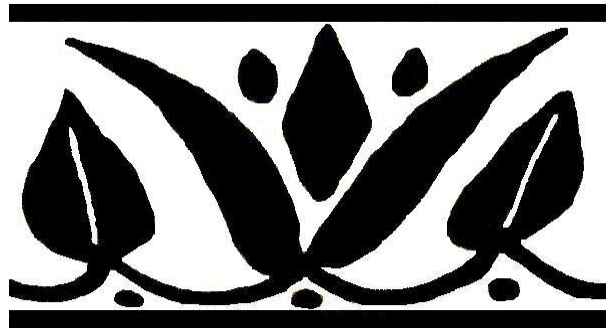

Fig. 13 Lotos-Tomurcuk zinciri

¹⁸⁴ Manyas, 1984: 13.

4.A.1.b.3. Seramikler Üzerindeki Bant Kuşakları ve Ayırıcı Bantlar

Ainos'da ele geçen Khios stil etkili A grubu içerisinde mevcut parça üzerinde takip edebildiğimiz hemen hemen tüm vazolar üzerinde aşağıda bahsedilen ayırıcı bantlar ve bant kuşakları görülmektedir. Ayırıcı bantlar, bezeme frizlerini birbirinden ayırmak ya da vazo üzerinde kullanılan figürlere, sınır oluşturmak için tercih edilmişlerdir. Bazı bantlar ise, vazunun tamamında kullanılarak, ana bezeme ögesi olarak görülürler.

Fig. 14 Kare-boşluk bant kuşağı

Ağız kenarında, gövdede ve tondoda sıklıkla karşılaşılan *kare-boşluk bant kuşakları*, iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanmaktadır (Fig. 14). Bu kareciklerin hemen hemen hepsinde küçük noktalar yahut içi dolu küçük kareler yer alır. Bu bandı iki yandan yine firnis bant çevreler (Kat. No. 1, 2, 5, 8, 9, 11-14, 16, 17, 23, 25-39, 41, 43-47, 50-53, 58-64, 69, 71, 72, 77). Bu bant kuşakları diğer merkezlerde (Thasos ve Neapolis) ele geçen Khios stil etkili A grubu vazoları üzerinde de görmekteyiz¹⁸⁵. Bu bant kuşağının arka yüzde de kullanıldığı bir örnek (Kat. No. 12) mevcuttur.

Fig. 15 Kare-metop bant kuşağı

Kat. No. 3, 10, 48, 56, 57 tabakların özellikle ağız kenarında, tondoda ve gövde de, ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan *kare-metop bant*

¹⁸⁵ Bkz. Salviat, 1978: 88, Pl. II, Fig. 3, Pl. III, Fig.5-6, Pl. IV, Fig. 8, 8a, 9; Lemos, 1991: Pl. 228.1 (Thasos), Pl. 231.2 (Thasos-Tabak).

kuşağı kullanılmıştır (**Fig. 15**). Karelerin ortasında da yine küçük karecikler yer alır. Aynı bant Ainos 2009 Su Terazisi Nekropol Kazısı, 5 açmasında ele geçen bir amphoranın gövdesinde de çizilmiştir. Thasos'da bulunmuş olan yatay ağız tablalı bir Artemision tabağı, **Kat. No. 3, 56, 57** ile aynı bezemeye sahiptir¹⁸⁶.

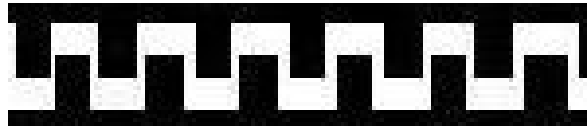

Fig. 16 Birbirini karşılamayan kısa çizgiler

Bu grup dâhilinde gördüğümüz diğer ayırıcı bant tipi, alttan ve üstten birbirini karşılamayan kısa çizgilerin çıktığı bant kuşağıdır (**Fig. 16**)¹⁸⁷. Üstten birbirini karşılamayan kısa çizgilerin çıktığı ve aralarında noktaların olduğu, alttan ve üstten karşılıklı kısa çizgilerin çıktığı ve aralarında noktaların olduğu bantlar da **Fig. 16** tipinde olup, bu grupta görülen diğer farklı bant örneklerindedir¹⁸⁸. Bu model, Khios Adası parçalı merdiven modeline dayanmaktadır. Bu bantların yapımı oldukça basit olup, kolaylıkla değiştirilebilecek niteliktedir¹⁸⁹.

Ainos'da ele geçen Khios stili etkili vazolarda gördüğümüz **Fig. 14** ve **Fig. 15**, biçim ve kullanımı farklı olarak değerlendirebileceğimiz **Fig. 16**'dan etkilenilerek değişime uğradığı söylenebilir.

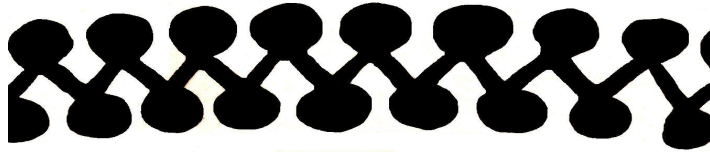

Fig. 17 Çapraz çizgilerle bağlı noktalar zinciri

¹⁸⁶ **Bkz.** Salviat, 1978: 88, Pl. III, Fig. 5; Lemos, 1991: Pl. 228.1 (Kavala).

¹⁸⁷ **Bkz.** Lemos, 1991: Pl. 228.2 (Thasos-Lekane), Pl. 230.2 (Thasos-Skyphos Krater), Pl. 236.4 (Neapolis-Kapak).

¹⁸⁸ **Bkz.** Lemos, 1991: 215, Fig. 106.

¹⁸⁹ Lemos, 1991: 215.

Kat. No. 12'deki tabağın dudağında, kare-boşluk bant kuşağından sonra gelen, çapraz çizgilerle bağlı noktalar zinciri görülmektedir (**Fig. 17**). Khios üretimi vazolar üzerinde görülmeyen bu noktalı zincir, tamamen bu gruba has bir bezeme tipidir.

Fig. 18 Saç örgüsü zincirleri

M.ö. 7. yüzyılın ilk yarısında diğer Batı Anadolu merkezlerinde olduğu gibi Khios seramiğinde de noktalı çözükle saç örgüsü patterni kullanılmıştır¹⁹⁰. Ağız kenarında ve gövdede, bezeme olarak farklılık gösteren diğer bir örnek, **Fig. 18a** ve **Fig. 18b**'de görülen, *saç örgüsü* zinciridir.

Kat. No. 65-66, 75, 77'de görüldüğü gibi vazoların ağız kenarında yaygın olarak kullanılmıştır¹⁹¹. Ayrıca, **Kat. No. 72**'de görüldüğü gibi ana bezemeye sınır oluşturmak için ve bezeme frizlerini birbirinden ayırmak için de kullanılmıştır¹⁹².

Üçlü saç örgüsü bezemesinin birleşme yerleri noktalarla vurgulanmış, bazı örneklerde noktalar üzerinde ek boya kullanılmıştır (**Fig. 18a**). Diğer bant tipide, ikili saç örgüsünün birbirine sarılarak devam ettiği ve birleşme yerlerinin noktalarla vurgulandığı tiptir (**Fig. 18b**).

¹⁹⁰ Lemos, 1991: Plate 19.236, 21.237 (Tabak),35.277, 36.298, 52.363; Aytaçlar, 2005: 40.

¹⁹¹ Salviat, 1978: Pl. III, Fig. 6, Pl. VIII, Fig.19.

¹⁹² Salviat, 1978: Pl. VIII, Fig.19.

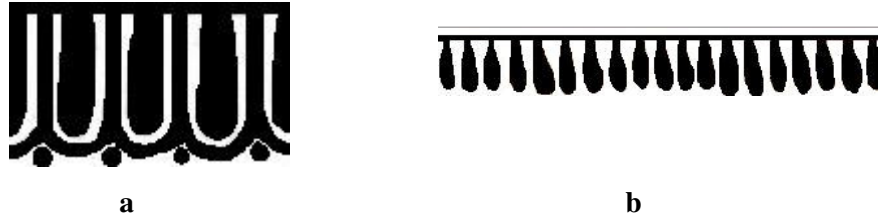

Fig. 19 Dil dizileri

Dil dizilerinin kullanıldığı formlar, tabaklar, skyphoslar, kapaklar ve kylikslerdir. **Kat. No. 67-68** ve **75-76**'da ağız kenarları dillerle bezenmiş ve dillerin çevresi konturla çevrenmiştir (**Fig. 19a**). Fakat **Kat. No. 69, 71, 73-74** üzerinde görülen kontursuz dil zinciri, firnis banda sırasıyla dizilmiş izlenimi vermektedir (**Fig. 19b**). Trakya kıyı şeridinde ithal edilen vazolar üzerinde konturlu dil motifleri yoğun şekilde görülmektedir¹⁹³.

Kat. No. 73'de kyliks'in dudak kenarında takip ettiğimiz dil zincirinden sonra, gövdeye geçişte bağımsız meander dizisi kullanılmıştır. Benzer örneği Khios üretimi vazolar üzerinde görülmeyen **Fig. 20** için, tamamen Ainos atölyesinde(lerinde) kullanılan bir motif olduğunu söyleyebiliriz.

Fig. 20 Meander dizisi

Tabak ve skyphosların tondoları genellikle iki şekilde bezenmiştir. Tomurcuk-yaprak motifi, ortada yuvarlak firnis bir banttan çıkmaktadır (**Fig. 21**). Konturlu yapılan tomurcukların arasından yine konturlu baklava tipi yapraklar çıkmaktadır (**Kat. No. 10, 30, 38, 44-46** ve **61-64**)¹⁹⁴.

¹⁹³ **Bkz.** Lemos, 1991: Pls. 228.2-5, 229.1, 230.2 (Thasos-Skyphos Krater), 232.1,4 (Thasos-Lekane), 233.1,2 (Thasos-Lekane).

¹⁹⁴ Tomurcuk-yaprak patternli tüm örnekler tabak formu üzerinde kullanılmıştır.

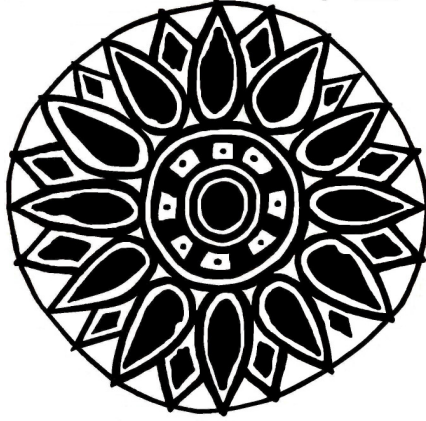

Fig. 21 Tondo motifi

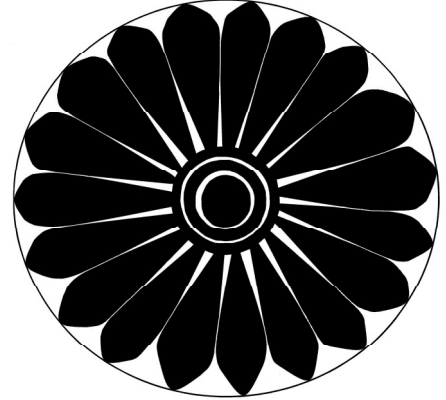

Fig. 22 Tondo motifi

Ortada yuvarlak ve ince firnis banttın çıkarak, yine bir firnis bant ile son bulan dilli göbek motifi ise, tabaklar ve skyphosların, tondolarında sevilerek kullanılmıştır (**Fig. 22**).

4.A.1.c. Üretim Yeri, Atölye ve Ressam(lar)

J. Boardman, Thasos'daki bu grubun farklı özellikler gösteren bir grup olduğunu ve bu seramiğin yerel bir atölye tarafından üretilmiş olduğunu söylemiştir. Bu grubu, Khios Adası ürünlerinden ayırmış ve Khios Adası kilinin ve astarının başka yerlere nakledildiğini söylemiştir¹⁹⁵. Walter-Karydi, Khios Adası üretimi olan seramikler ile bahsedilen grup arasında bir ayırım yapmaktan kaçınmıştır¹⁹⁶. F. Salviat, makalesinde bu vazoların Khios Adası etkilerine sahip olduğuna, fakat özel bir gruba dâhil edilebilecek özellikler taşıdığına değinmiştir. Khios Adası kolonisi olan Maroneia'da bir atölye olabileceğinden bahsetmiştir. Fakat olabilecek atölyeyi, Thasos Adası ile sınırlamış ve bunun Peraia'daki kolonilere de destek sağlayacağını söylemiştir¹⁹⁷.

¹⁹⁵ Boardman, 1980: 232.1 (Thasos-Lekane).

¹⁹⁶ Walter- Karydi, 1973: 69.

¹⁹⁷ Salviat, 1978: 84-92.

Naucratis, Khios ve diğer koloni kentlerinde yapılan kil analizleri, hepsinin aynı kil yapısına sahip olduğunu doğrulamıştır. Bunun birlikte, bu sınıfa dahil edilen kilin yerli Thasos kiline uygunluğunun tespit edilmesi gerekecektir¹⁹⁸. Ancak, Ainos'da ele geçen Khios etkili gruba ilişkin kil analizleri, bir kaç parça dışında henüz yapılmamıştır¹⁹⁹.

Lemos, Khios Adası etkili bu grubu renk ve yapı bakımından, üç gruba ayırmıştır. Birinci grup; tamamen astarsız olan gruptur²⁰⁰. İkinci grup; ince bir astar tabakası kullanılmış seramiklerdir²⁰¹. Üçüncü grup ise; Khios Adası astarından yapılmış özel ince beyaz astarlılardır²⁰².

M.ö. 6. yüzyılda Khios Adası seramiklerinde görülen ince beyaz astar, tamamen belirleyici bir faktör olarak görülmemektedir. Çünkü astar, seramikler üzerinde bazen hiç kullanılmamış ya da yalnızca ince boya tabakası şeklinde kullanılmıştır²⁰³. Bunun yanında, incelediğimiz Khios stili ekili/A-B-C gruplarının genelinde standart bir renk ve yapı hâkimdir.

Bazı özel bezeme farklılıkları ile Khios Adası üretimi seramiklerden ayrılan bu grubun, Khios Adası'ndaki deneysel atölye veya atölyelerde üretilmiş olabileceğini düşündürür²⁰⁴. Lemos, bu gruba ait seramiklerin (Khios Adası hariç) yalnızca Doğu Makedonya ve Trakya'nın kıyı kesimlerinde görülmesinden dolayı bu önermeyi geçerli kabul etmez²⁰⁵. Khios Adası'na ait seramiklerin dağıldığı, denizaşırı birçok bölgedeysen henüz söz konusu parçalar gün yüzüne çıkmamış olmasında önemlidir. Eğer Khios Adası'nda deneysel bir atölyeden söz edersek, bu

¹⁹⁸ Lemos, 1991: 211.

¹⁹⁹ S. Akyüz, T. Akyüz, S. Başaran, Ç. Bolcal ve A. Güleç, (2008): "Analysis of ancient potteries using FT-IR, mikro-Raman and EDXRF spectrometry", *Vibrational Spectroscopy* 48: 276-280.

²⁰⁰ Lemos, 1991: 212, Pl. 221-5 (Kavala-Destekli Krater), Pl. 227.3.

²⁰¹ Lemos, 1991: 212, Pl. 228.3-5, Pl. 230.1-2, Pl. 232.1 (Thasos-Lekane) ve 4, Pl. 233.1-2, Pl. 234.1-2, Pl. 239.3-9.

²⁰² Lemos, 1991: 212, Pl. 226, Pl. 227.1-2, Pl. 228.1, Pl. 231.2 (Thasos-Tabak), Pl. 232.1-2 (Thasos-Lekane).

²⁰³ Lemos, 1991: 212.

²⁰⁴ Bu öneriyi Lemos başlangıçta kabul etmesine rağmen sonrasında kabul etmez. Bu öneri için **Bkz.**, Lemos, 1991: 219 dipnot 68.

²⁰⁵ Lemos, 1991: 219.

atölye sadece belli bir bölgeye ihraç etmek için “ısmarlama” vazolar mı ürettiyordu sorularını gündeme getirmektedir²⁰⁶.

Bu grup, Khios üretimi vazolardan stil olarak bazı farklılıklar taşımaktadır. Bunlardan bazıları, M.ö. 6. yüzyılın ilk yarısında Khios Adası’nda çok tercih edilmeyen yaban keçisi, griphonlar ve alageyik figürlerinin bu farklı grupla birlikte yoğun olarak kullanılmasıdır²⁰⁷. Siren figürü, sözünü ettiğimiz bu grupta yer almazken, Khios Adası üretimi rezerve vazoların üzerinde görülmektedir. Hayvan gruplarının duruşları da Khios Adası üretimi vazolar üzerinde betimlenen hayvan figürlerinden farklıdır. Standart sıralı diziliş (sağa doğru) dışında karşı karşıya ve sırt sırta duruşlar ile karşılaşmıştır²⁰⁸.

Lemos, grubun bağımsız olduğu görüşündendir. Bir grup Khios’lu göçmen çömlekçi ve ressamın bölgede kendilerini kabul ettirip, bu gruba ait vazolar ürettiklerini söylemektedir. Bu görüş, birçok gerekçeye dayandırılarak savunulmuştur. Bunlardan ilki, Khios Adası üretimi seramiklerin çok geniş coğrafyaya yayılmış olmasına karşın bu farklı grubun, Doğu Makedonya ve Trakya da ki üç sahil bölgesi (Oesyne, Neapoli, Ainos) ve Thasos Adası’yla sınırlı olmasıdır. Bir ikincisi ise kullanılan bazı formların, Khios Adası çömlekçiliğine yabancı formlar olmasıdır. Lekane ve skyphos-kraterler, Thasos Adası siyah figürüyle ya da Korinth veya Attika stilleriyle bağlantılıdır. Üçüncüsü, belli oranda gruplama yapılmasına izin veren stil özelliklerinin görülmesidir²⁰⁹. Bir diğeri, Khios Adası atölyelerinin siyah figür tekniğinde ürettiği vazoların, Thasos Adasına özgü siyah figür tekniğinde yapılan vazolar ile kolayca karşılaştırılabilmesidir. Bu dönemde Khios Adası’nda siyah figür tekniği kullanılarak yapılan vazoları oldukça azdır. Sonuncusu ise, 1980 yılında Thasos’da ki Artemis tapınağından çıkartılan bir parça üzerinde, komast figürünün yer almasıdır. Figürün göğsünde, Khios Adasına özgü bir şeridin kullanılması, yine Ada’ya özgü sphenks ve doldurma motiflerinin görülmesi ve figürün yanındaki sehpanın üstünde, M.ö. 6. yüzyıl tarzı Khios Adası

²⁰⁶ Lemos, 1991: 219.

²⁰⁷ Lemos, 1991: 213.

²⁰⁸ **Bkz.** Lemos, 1991: 214, Pl. 221-5 (Kavala-Destekli Krater), Pl. 233.2 (Thasos-Lekane).

²⁰⁹ Lemos, 1991: 219.

kadehine benzerliği yadsınamayacak bir şarap kadehinin yer almasıdır²¹⁰. Formun Thasos Adası ile yakın ilişkisi bu vazunun, Thasos siyah figür tekniği ürünlerinden etkilendiği görüşünü ortaya çıkarmıştır. Bu yüzden imalat yerinin Thasos olduğu ideaları gündeme gelmiştir²¹¹.

Merkez(ler) olarak önerilebilecek başka bir yer Khios Adası kökenli bir koloni Maroneia'da mevcuttur. Bu zengin şehir M.ö. 7. yüzyıl'da Khios'lular tarafından kurulmuştur. Buradaki çömlek atölyelerinde çalışan çömlekçi ve ressamın Khios Adası'ndan gelmiş olmaları olasıdır. Hem malzeme hem de stili beraberlerinde götürmüş olmaları mümkündür. Buna karşılık yerel pazarın taleplerine yönelik yeni düzeltmeler yapmış olmaları gerekmiştir²¹².

Trakya kıyı şeridinde yer alan kentlerde (Ainos dışında) ortaya çıkarılan Khios stil etkili vazoların üretim merkezinin(lerinin) belirlenememesinin sebeplerinden birisi olarak üretim merkezlerine yönelik önerileri doğrulayacak kadar çok buluntu içermemeleri gösterilebilir. Bunun yanında, Ainos'da ele geçen Khios stili etkili Orientalizan grup A seramiklerin Trakya kıyı şeridinde yer alan diğer kentlere oranla daha fazla sayıda olması, form ve bezeme çeşitliliği dikkati çeker. Bu durum, Khios Adası etkili bu atölyenin Ainos'da olduğunu düşündürür. Muhtemelen Khios'lu ressam(lar) ve çömlekçi(ler), Ainos'a gelerek Khios Adası etkili ürünler ortaya koymuştur. Ainos'daki atölye(ler)in ürünleri Thasos Adası, Kavala (antik Neapolis) ve New Peramos'a (antik Oesyne) ticaret yoluyla yayılmış olmalıdır.

4.A.1.d. Tarih

Gerek Ainos'da gerekse bu gruba ait vazoların ele geçtiği diğer kuzey Ege şehirlerinde sağlam konteksler yoktur. Bu nedenle, Lemos, sözü edilen bu grubun stil

²¹⁰ Lemos, 1991: 220.

²¹¹ Fakat bir grup Khios Adası asıllı göçmen zanaatkarların yüksek kalite çömlekçiliği yapılan bir yerden eğer ayrıldılarsa, eserlerine karşı büyük bir direnişi göze alacakları da unutulmamalıdır. Bu direnişide neden göze alacakları tartışmalıdır. Lemos, 1991: 220.

²¹² Lemos, 1991: 221.

teknikleri incelenmiş ve Pitane’de bir mezarda bulunan Troilos kadehi²¹³ ile bir Attika Komastlı kylixs arasında karşılaştırmalar yapılmıştır. Söz edilen kanıtlara dayanarak, bu grup için, M.ö. 580-570 arasındaki on yıllık bir dönemi işaret etmiştir²¹⁴.

Lemos’un stil yolu ile saptadığı bu tarih aralığı, Ainos’da 2008 yılında Su Terazisi Nekropolünde ele geçen 18 nolu mezar buluntuları ile desteklenmektedir. 18 nolu mezarda, Khios Stili Etkili Orientalizan Grup A’ya ait iki tabak ve bir tane tütsülük, bir Korinth aryballosu ile beraber ele geçmiştir. Korinth aryballosu form ve bezeme olarak Orta Korinth döneminde, M.ö. 595/90 ile 570 yılları arasında üretilmiştir²¹⁵. Mezarda ele geçen tütsülük yaygın bir form değildir. Bunun yanında, form olarak en yakın benzeri, M.ö. 580-570 yıllarına tarihlenen Khios adasında Sphenks ve Aslan Stili: Grup C’ye ait bir örnekle karşımıza çıkmaktadır²¹⁶. Gerek Orta Korinth aryballos ve gerekse tütsülüğün tarihi göz önüne alındığında Ainos’daki mezarın tarihinin M.ö. 580-570 yılları olduğu görülmektedir.

Bu tarihi 18 nolu mezarda ele geçen Khios Stili Etkili Orientalizan Grup A’ya ait iki tabağın bezemesi de desteklemektedir. Her iki tabağın üzerinde de lotos-çiçek motiflerinden oluşan bir bezeme ile bezenmiştir. Olasılıkla Ainos’da çalışmış olan bu ressam bu bezemeyi Khios Orientalizan seramiğinin en bilinen örnekleri olan kadehlerin iç kısımlarındaki bezemelerinden etkilenerek yapmıştır. İç kısmı aynı şekilde lotos-rozet motifi ile bezenmiş bir Khios kadehi Naukratis’den ele geçmiş ve M.ö. 580-570 tarihleri arasına tarihlenmiştir²¹⁷.

Bütün bu veriler Khios Stili Etkili Orientalizan Grup A’ya ait rezerve stilde bezenmiş vazoların M.ö. 580-570 yılları arasında üretildiğini göstermektedir. Bunun yanında, Khios Stili Etkili Orientalizan Grup A’ya ait olan ancak, siyah figür tekniğinde bezenmiş vazoların tarihi ile ilgili Lemos’un verdiği M.ö. 580-570 tarihi

²¹³ Walter-Karydi, 1973: Taf. 95: 782 (Pitane-Kadeh).

²¹⁴ Lemos, 1991: 219.

²¹⁵ Amyx, 1988: 165, pl. 63a-b.

²¹⁶ Lemos, 1991: 136-137, fig. 76, pl. 187, no. 1437.

²¹⁷ Lemos, 1991: 123, fig. 65, no. 441.

son Ainos buluntuları ile test edilmelidir. Ainos'da 2009 yılında Su Terazisi kazısında ele geçen bir amphora ve bir lekane kapağı Khios Stili Etkili Orientalizan Grup A'ya aittir ve siyah figür tekniğinde bezenmiştir. İki vazo üzerinde çizilen aslan figürleri aynı elden çıkmıştır (**Fig. 8**). Khios Stili Etkili Orientalizan Grup A'ya ait bu aslan figürleri Khios üretimi siyah figürlü vazo gruplarından M.ö. 580-560 yılları arasına tarihlenen Sphenks ve Aslan Stili: Grup C örneklerine çok benzemektedirler²¹⁸. Bu durumda Khios Stili Etkili Orientalizan Grup A'ya ait rezerve ve siyah figür tekniğinde bezenmiş vazolar arasında tarih olarak bir fark görülmemektedir. Khios Stili Etkili Orientalizan Grup A seramikleri olasılıkla M.ö. 580-570 yılları arasında üretilmiş olmalıdır. Bu tarih siyah figürlü örneklerde M.ö. 560 yıllarına kadar uzanmış olabilir.

4.A.2. Khios Stili Etkili Orientalizan Grup B (Kat. No. 78-86)

Kat. No. 78. Tabak parçası. *Çizim Levhası VII, Levha 23*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab (Kale İçi- IV ab mekânı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 4 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 5. 1 cm.

Kil Rengi: Kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte ve dışta kırmızımsı gri(2.5YR 4/1).

Firnis Boya: İçte kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 2/2 ve 5YR 6/8'e).

Ek Boya: Açık gri (7.5YR 8/1).

Tanım: Bir tabağa ait plastik çıkıntılı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta kalın firnis boya üzerine yapılan metop-kare patterni yer alır. Metoplar ve kareler içindeki nokta rozetleri ek boya kullanılarak canlandırılmıştır. Noktalar, açık turuncu bir firmisle merkezden bölünerek süslenmiştir.

Yayın: Erzen, 1986: 612, Res. 9.

²¹⁸ Lemos, 1991: 187.

Kat. No. 79. Tabak parçası. *Çizim Levhası VIII, Levha 23*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 88 H (Kale ana girişi ile Aya Sophia Camii arasında kalan açma).

Yükseklik: 1. 8 cm.

Ağız çapı: 10. 9 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5 YR 7/4).

Astar Rengi: İçte ve dışta kırmızımsı gri(2.5YR 4/1).

Firnis Boya: İçte kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 2/2 ve 5YR 6/8'e).

Ek Boya: Açık gri (7.5YR 8/1).

Tanım: Bir tabağa ait plastik çıkıntılı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta kalın firnis boya üzerine yapılan metop-kare patterni yer alır. Metoplar ve kareler içindeki nokta rozetleri ek boya kullanılarak canlandırılmıştır. Noktalar, açık turuncu bir firnisle merkezden bölünerek süslenmiştir.

Kat. No. 80. Yatay ağız tablalı tabak parçası. *Çizim Levhası VIII, Levha 23*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: Enez Mezarlık 71 (Mezarlık).

Yükseklik: 2. 2 cm.

Ağız çapı: 17. 9 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 9 cm

Kil Rengi: Kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: Açık kırmızımsı kahverengi (5YR 5/6).

Firnis Boya: İçte kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 2/3 ve 5 YR 6/8'e).

Ek Boya: Açık gri (7.5YR 8/1).

Tanım: Bir tabağa ait yatay ağız tablalı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta kalın firnis boya üzerine yapılan çiçek rozet ek boya kullanılarak canlandırılmıştır. Yapraklar birbirinden açık turuncu bir firnisle ayrılmıştır.

Kat. No. 81. Tabak parçası. *Çizim Levhası VIII, Levha 23*

Yükseklik: 0. 7 cm.

Ağız çapı: 7. 1 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5 YR 7/4).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık sarımsı kahverengi (10YR 7/6).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah (10YR 2/3).

Ek Boya: Açık gri (7.5YR 8/1).

Tanım: Bir tabağa ait dışa dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta kalın firnis boya üzerine ek boya ile yapılmış dil dizisi yer alır

Yayın: Erzen, 1984: 297-300, Res. 16.

Kat. No. 82. Tabak parçası. *Çizim Levhası IX, Levha 23*

Yükseklik: 0.9 cm (içten).

Ağız çapı: 15.3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0.6 cm.

Kil Rengi: Kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah (10YR 2/3).

Ek Boya: Açık gri (7.5YR 8/1).

Tanım: Bir tabağa ait plastik çıkıntılı ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta kalın firnis boya üzerine ek boya ile yapılmış çavuş bezemeleri yer alır. Gövdede küçük bir kısmı görünen yatay zikzak motifi bulunur.

Kat. No. 83. Tabak parçası. *Levha 24*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 82 IV (Kale İçi- Mahzen ile sur duvarı arasında kalan açma).

Mevcut Parça Boyutu (max): 6.5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5 YR 7/4).

Astar Rengi: İçte ve dışta mat turuncu (5YR 7/4).

Firnis Boya: İçte kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 2/2 ve 5YR 6/8'e).

Ek Boya: Açık gri (7.5YR 8/1).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Gövdede kalın firnis boya üzerine ek boya ile yapılmış iki farklı yönlere bakan, içi noktalı bir yönü açık kutucuklar yer alır. Bandın çevresini, açık turuncu ince bir firnis bant çevrelemektedir. Dış yüzey kanaletlidir.

Yayın: Erzen, 1984: 297-300, Res. 18.

Kat. No. 84. Tabak parçası. *Levha 24*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab 10.

Mevcut Parça Boyutu (max): 4.6 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0.6 cm.

Kil Rengi: Kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte ve dışta kırmızımsı gri (2.5YR 4/1).

Firnis Boya: İçte kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 2/2 ve 5YR 6/8'e).

Ek Boya: Açık gri (7.5YR 8/1).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Gövdede kalın firnis boya üzerine ek boya ile yapılmış içi noktalı kareler yer alır. Mevcut buluntu, 2 parçanın birbirine eklenmesinden oluşmuştur.

Kat. No. 85. Kapak parçası. *Çizim Levhası IX, Levha 24*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E K4 ac 03 (Kale İçi- Mahzen ve doğusundaki IV No.lu mekân ile kalenin sur duvarı arasında yer alan açma).

Mevcut Parça Boyutu (max): 5. 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1. 3 cm.

Kil Rengi: Kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Rengi: İçte parlak kırmızımsı kahverengi (5 YR 5/8).

Ek Boya: Açık gri (7.5YR 8/1).

Tanım: Bir kapağa ait ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta kalın firnis boya üzerine ek boya ile yapılmış dil dizisi yer alır Gövdede çevresi firnisle belirlenmiş, içi ek beyaz boya ile boyanmış, yuvarlak bir bezeme görülmektedir. Bu bezeme açık turuncu bir firnisle merkezden bölünerek süslenmiştir. Ağızdan gövdeye geçerken asma deliği bulunur.

Kat. No. 86. Kapak parçası. *Çizim Levhası IX, Levha 24*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 99 N (Nekropol).

Yükseklik: 1. 9 cm.

Ağız Çapı: 16. 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı kesitte grimsi kahverengi bir renk almıştır (5YR 5/2).

Astar Rengi: İçte açık gri (7.5YR 8/1) ve dışta kırmızımsı gri (2.5YR 4/1).

Firnis Boya: İçte kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 2/2 ve 5YR 6/8'e).

Ek Boya: Açık gri (7.5YR 8/1).

Tanım: Bir kapağa ait ağız ve gövde parçasıdır. Dudakta kalın firnis boya üzerine ek boya ile konturlanmış dil dizisi yer alır. Dillerde, ek boya kullanılarak canlandırmalar yapılmıştır.

Kil içerisinde katkı maddeleri olarak çok az oranda beyaz kireç partikülleri bulunur. Genel olarak kil çok daha serttir. Aralarında küçük renk farklılıkları olan kahverengi renk tonları hâkimdir. Munsell kataloğuna göre oluşturulan ve Khios

Orientalizan stil etkili B grubunda yoğun olarak görülen kil renk aralığı kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6) ve mat turuncudur (5 YR 7/4). Seramikler üzerinde genellikle kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 2/2), (10YR 2/3), turuncu (5YR 6/8) ve parlak kırmızımsı kahverengi (5 YR 5/8) renk *firnis boya* hâkimdir. Bezemeler üzerinde görülen renkler mevcut parçalar üzerinde bazen tek bazen de birçok renk kullanılarak yapılmıştır. Genellikle parçaların üzerinde bir rengin birçok tonu görülebilmektedir. Açık gri (7.5YR 8/1) *ek boya* kullanılmıştır. Khios Orientalizan stil etkili B grubunda yoğun olarak görülen *astar* renk aralığı kırmızımsı gri (2.5YR 4/1) ve sarımsı kahverengidir (10YR 7/6).

4.A.2.a. Form

B grubu içerisinde de tabaklar geniş yer tutmaktadır. Bununla birlikte iki kapak mevcuttur.

Tabak: Tabakların hepsi aynı formda yatay ağız tablalı örneklerden oluşmaktadır. Bazılarında plastik çıkıntılılar mevcuttur.

-Kat. No. 78-84

Kapak: Kapaklar, ince cidarları ve form özelliklerinden dolayı pyksislere ait olmalıdırlar.

-Kat. No. 85-86

4.A.2.b. Bezeme

Plastik çıkıntılı ağız profiline sahip olan iki tabak parçası üzerinde metop-kare patterni ve içerisinde nokta rozetleri görülmektedir. Noktalar açık gri ek boya ile birbirini kesen çizgiler kullanılarak bölünmüştür (**Kat. No. 78-79**). **Kat. No. 80**'deki yatay ağız tablalı tabak üzerinde kalın firnis boya üzerine yapılan çiçek rozet açık gri

ek boya kullanılarak bezenmiştir. Yapraklar birbirinden açık turuncu bir firnisle ayrılmıştır. **Kat. No. 81**'de tabağın firnisli ağız kenarında görülen ek boya ile yapılmış dil dizisi bu grup içerisinde **Kat. No. 85** kapağının dudak kenarında da görülmektedir. **Kat. No. 86**'de ise konturlanmış dil dizisi yer alır. Dillerin bazılarında ek boya kullanılarak canlandırmalar yapılmıştır.

Dudakta kalın firnis boya üzerine yine ek boya ile yapılmış çavuş bezemelerinin yer aldığı bir tabak mevcuttur. Gövdesinde ise küçük bir kısmı görünen yatay zikzak motifi bulunur (**Kat. No. 82**). İki tabak gövdesi üzerinde ek boya ile yapılmış iki farklı yönlere bakan, içi noktalı bir yönü açık kutucuklar (**Kat. No. 83**) ve içi noktalı karelerin yer aldığı bezemeler kullanılmıştır (**Kat. No. 84**). Bu bezemeler, firnis bandın üzerine yapılmıştır.

Kat. No. 85'de ki kapağın dudak kenarı, kalın firnis boya üzerine ek boya ile yapılmış dil dizileriyle bezenmiştir. Gövdede, çevresi firnisle belirlenmiş, içi ek boya ile boyanmış, yuvarlak formda, geometrik bir bezeme görülmektedir. Bu bezeme açık turuncu bir firnisle merkezden bölünerek süslenmiştir. Ağızdan gövdeye geçerken asma deliği bulunur.

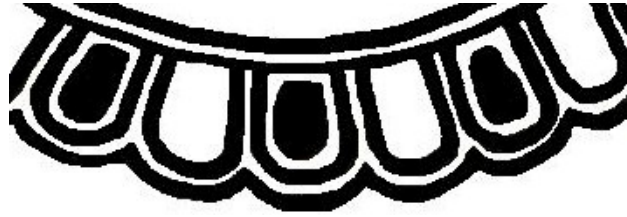

Fig. 23 Dil dizisi

Kat. No. 86'da ki kapakta ise dudakta kenarında, kalın firnis boya üzerine ek boya ile konturlanmış dil dizisi görülmektedir (**Fig. 23**). Dillerin içerisi, beyaz ek boya kullanılmıştır²¹⁹.

²¹⁹ **Bkz.** Lemos, 1991: Pl. 237 (Tabak).

4.A.2.c. Üretim Yeri, Atölye ve Ressam(lar)

Khios Orientalizan stil etkili B grubunun ortak bezeme özelliği, koyu zemin üzerine açık ek boya ile yapılan bezemelerdir. Bu bezeme şekli Orientalizan seramik dünyasında özellikle Khios üretimi vazolar üzerinden tanıdığımız bir uygulamadır²²⁰. Bunun yanında, diğer Orientalizan seramik merkezlerinde de az da olsa benzer örnekler ele geçmiştir. Bu örnekler içinde gerek form ve gerekse bezeme şekli olarak Tokra²²¹, Kyrene²²², Tell Sukas²²³ ve Myrmekion'dan²²⁴ gelen bir grup Kuzey İonia (Klazomenai) üretimi tabaklar dikkati çeker.

Bunun yanında, Khios Orientalizan stil etkili B grubunun tam olarak benzerleri diğer merkezlerde ele geçmemiştir. Bu nedenle, grup Ainos'da bir atölyede üretilmiş olmalıdır.

4.A.2.d. Tarih

Khios Orientalizan seramikler üzerinde koyu zemin üzerine açık ek boya ile yapılan bezemeler M.ö. 6. yüzyılın başlarında başlamış ve yüzyılın ortalarına kadar devam etmiştir²²⁵. Bunun yanında, özellikle **Kat. No. 78, 79, 80, 85 ve 86** seramiklerin üzerinde koyu zemin üzerine daha çok siyah figürlü vazolardan tanıdığımız leke rozetler çizilmiştir. Khios seramiğinde benzer leke motifleri M.ö. 580-550 yılları arasındaki siyah figürlü Orientalizan vazolar üzerinde

²²⁰ Lemos, 1991: 118-124.

²²¹ J. Boardman, J. Hayes, (1966): *Excavations at Tocra 1963-1965, The Archaic Deposits I*, BSA Suppl. 4: no. 682-685, 691, 695-696, fig. 26, Pl. 37; J. Boardman, J. Hayes, (1973): *Excavations at Tocra 1963-1965, The Archaic Deposits II and Later Deposits*, BSA Suppl. 10: no. 1998-1999, 2001, Pl. 11.

²²² G.P. Schauss, (1985): *The Extramural Sanctuary of Demeter and Persophone at Cyrene, Libya, Vol. II, The East Greek, Island and Iaconian Pottery*, Philadelphia: no. 408-409, fig. 8, Pl. 24.

²²³ G. Ploug, (1973): *Sukas II, The Aegean, Corinthian and Eastern Greek Pottery and Terracottas*, Kobenhavn: no. 306-307, Pl. 15.

²²⁴ Y. G. Vinogradov, (1999): "Selected Finds from the Myrmekion Acropolis, *Études et Travaux* 18: fig. 4.1.

²²⁵ Lemos, 1991: 118-124.

görülmektedir²²⁶. Benzer bir tarih Khios Orientalizan stil etkili B grubu ile benzer form ve bezemeye sahip Kuzey İonia (Klazomenai) üretimi tabaklar için de geçerlidir. N. Aytaçlar, bu tabakları M.ö. 575-550 yılları arasına tarihlemiştir²²⁷. Bu verilere dayanarak Khios Orientalizan stil etkili B grubu M.ö. 575-550 yılları arasında üretilmiş olmalıdır.

4.A.3. Khios Stili Etkili Orientalizan Grup C (Kat. No. 87-89)

Kat. No. 87. Askos parçası. *Levha 25*

Mevcut Parça Boyutu (max): 2. 7 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte çok açık gri (10YR 8/2), dışta açık sarımsı turuncu (7.5YR 8/3).

Firnis boya: İçte kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 3/1'den 7.5YR 6/8'e).

Ek Boya: Koyu kırmızımsı kahverengi (10 R 3/2).

Tanım: Bir askosa ait emzik parçasıdır. Dudak kenarında, firnis banda temas eden dikey çizgiler yer alır. İç bükey olan kısmın ortasında, zikzak kuşağı bulunur. Gövdeye geçişte bir aslanın gözü, kulağı ve yelesinin bir kısmı görülmektedir. Figür üzerinde ek boya ile canlandırma yapılmıştır. Leke doldurma motiflerinden, tek dairesel leke rozet kullanılmıştır

Kat. No. 88. Tabak parçası. *Levha 25*

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Ağıza yakın kısımda bir firnis bant ve hemen altında sarımsı turuncu firnis üzerine yapılan ve ardı ardına gelen karecikler yer alır. Gövdede bir sphenksin sırtı, sağrısı ve kuyruğu görülmektedir. Sphenksin gövdesi kazıma çizgiler ve ek boya ile canlandırılmıştır. Boşluk doldurma motiflerinden; noktalar, leke doldurma motiflerinden, çift göbekli rozet kullanılmıştır. Mevcut buluntu, 4 parçanın birbirine eklenmesinden oluşmuştur.

Yayın: Erzen, 1984: 297-300, Res. 18.

²²⁶ Lemos, 1991: fig. 82-86.

²²⁷ Aytaçlar, 2005: 219-220, Levha 214.

Kat. No. 89. Tabak parçası. *Levha 25*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 99N- 604 (Nekropol).

Mevcut Parça Boyutu (max): 7. 6 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1. 3 cm.

Kil Rengi: Koyu turuncu (5YR 7/3).

Astar Rengi: İçte çok açık gri (10YR 8/2). Dışta açık sarımsı turuncu (7.5YR 8/3).

Firnis boya: İçte kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 3/1'den 7.5YR 6/8'e).

Ek Boya: Kahverengimsi siyah (2.5Y 3/1)

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Ağza yakın kısımda firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı yer alır. Solda bir sphenksin sırtı ve kanadının bir kısmı görülmektedir. Leke doldurma motiflerinden çift tek dairesel leke rozet kullanılmıştır. Mevcut buluntu, iki parçanın birbirine eklenmesinden oluşur.

Munsell kataloğuna göre oluşturulan ve Khios Üretimi Orientalizan Stil Seramikler grubunda *kil* rengi turuncudur (5YR 7/3). Khios Stil etkili Orientalizan grup C seramiklerine ait kilin büyük çoğunluğu Khios Adası kilinin ana renkleri olan 5 YR 7/3 ve 7/4 pembe²²⁸. Seramikler üzerinde genellikle kahverengimsi siyah (10YR 3/1) ve turuncu (7.5YR 6/8) renk *firnis boya* hâkimdir. Genellikle parçaların üzerinde bir rengin birçok tonu görülebilmektedir. Kahverengimsi siyah (2.5Y 3/1) koyu kırmızımsı kahverengi (2.5YR 3/2) *ek boya* kullanılmıştır. Khios Stil etkili Orientalizan C grubunda yoğun olarak görülen *astar* renk aralığı ön yüzde açık gri (10YR 8/2) ve arka yüzde açık sarımsı turuncudur (7.5YR 8/3).

4.A.3.a. Form

Khios Stil etkili Orientalizan C grubu içerisinde iki tabak ve bir askos mevcuttur. Bunlara Thasos'da ele geçen iki lekane parçasını da ekleyebiliriz²²⁹. **Kat. No. 87** bir askos'a ait emzik parçasıdır. Bu form Orientalizan seramikte fazla karşılaşmadığımız bir formdur.

²²⁸ Lemos, 1991: 211.

²²⁹ Lemos, 1991: 229, Pl. 236.1-2.

4.A.3.b. Bezeme

M.ö. 600 civarlarında Erken Korinth'in sona ermesiyle birlikte bazı değişikler farkedilir. Fauna da keçi, kaz ve köpek nadir görülmektedir. Yerini aslan, sfenks, öküz, yaban domuzu, nadiren bir siren ya da griphon hatta bir insan figürü almaktadır. Süslemesine gelince, ağız bölgesi, bazı parçalar hariç olmak üzere artık panellere bölünmemektedir. Mor ek boya kullanılmaya başlanmıştır²³⁰.

Kat. No. 87 askosun dudak kenarında, firnis banda temas eden dikey çizgiler yer alır. İç bükey olan kısmın ortasından zikzak kuşağı bulunur. Devamında bir aslanın gözü, kulağı ve yelesi'nin bir kısmı görülmektedir. Figür üzerinde ek boya ile canlandırma yapılmıştır.

Kat. No. 88 ve **89**'da sphenks bulunmaktadır. **Kat. No. 88**'de sphenksin sırtı ve kanadının bir kısmı görülmektedir. **Kat. No. 89**'de sphenksin sırtı, sağrısı ve kuyruğu görülmektedir. Sphenksin gövdesi kazıma çizgiler ve koyu kırmızımsı kahverengi ek boya ile canlandırılmıştır.

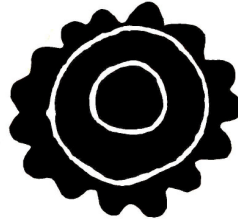

Fig. 24 Doldurma motifi

Bu figürlerle birlikte parçalar üzerinde Korinth etkili çift dairesel göbek rozet kullanılmıştır (**Fig. 24**). Beyaz astarın diğer örneklere oranla bu kadar yoğun hissedilmesi bu grubu diğerlerinden ayırmaktadır.

²³⁰ Cook, Dupont, 1998: 49.

4.A.3.c. Üretim Yeri, Atölye ve Ressam(lar)

Khios Stil etkili Orientalizan C grubuna ait seramikler özel ince beyaz astarları ile diğer gruplardan ayrılırlar. Lemos, Khios Adası etkili seramikleri gruplarken benzer astara ve bezemeye sahip seramikleri ayrı bir grup altında toplamıştır²³¹. Khios Stil etkili Orientalizan C grubuna ait seramikler de Lemos'un ayırdığı bu gruba ait olmalıdırlar. Ainos'dan gelen diğer gruplarla farklı kil, astar ve bezemeye sahip bu vazolar olaslıkla Ainos'un dışında başka bir atölyede üretilmiş olmalıdırlar. Bu merkez ele geçen seramiklerin sayısı göz önüne alındığında Thasos'da olabilir.

4.A.3.d. Tarih

Khios Stil etkili Orientalizan C grubuna ait bütün parçalar siyah figür tekniğinde bezenmiştir. Diğer merkezlerdeki seramikler ve Lemos'un bunlar için verdiği tarih de göz önüne alındığında **Kat. No. 87, 88 ve 89**'un M.ö. 580-570 yılları arasında üretildiğini söyleyebiliriz²³².

4.B. Kuzey İonia Orientalizan Seramiği

Kuzey İonia Bölgesi, günümüzde İzmir ili sınırlarını ve karşısındaki Sakız (Khios) Adası'nı kapsar. Genel olarak, doğuda Lydia, güneyde Güney İonia ve kuzeyde Aiolis Bölgeleri ile komşudur²³³.

Kuzey İonia üretimi Orientalizan stilde bezenmiş seramikler hakkında özellikle R. M. Cook'un öncülüğünü yaptığı çalışmalarda üretim yerleri, Orientalizan

²³¹ Lemos, 1991: 212, Pl. 226, Pl. 227.1-2, Pl. 228.1, Pl. 231.2 (Thasos-Tabak), Pl. 232.1 (Thasos-Lekane) ve 2.

²³² Lemos, 1991: 219.

²³³ Sevin, 2001: 81 ve 83.

stilin başlangıç ve bitiş tarihleri her zaman tartışma konusu olmuştur. P. Dupont'un yaptığı kil analizleri sonucunda, daha önce R. M. Cook tarafından "Geç Yaban Keçisi" stili olarak isimlendirilen Orientalizan grubun büyük çoğunluğunun Klazomenai'da üretildiği kesinlik kazanmıştır²³⁴.

P. Dupont'un Histria, Naukratis, Symrna, Klazomenai ve Rhodos'tan alınan kil örnekleri üzerinde yaptığı analizler, Orientalizan seramiğin başlıca üretim merkezlerini belirlemiştir. Bunlar Milethos, Khios ve Klazomenai ve Dupont'un geçişi olarak Kuzey İonia 2 olarak adlandırdığı yerlerdir. Kuzey İonia 2 lokalizasyonu halen bilinmemektedir. Bazı öneriler, Klazomenai'de farklı bir kil kullanılarak yapılmış vazolar olabileceğini, ya da Smyrna ve Teos'da bir üretimin olabileceği üzerindedir²³⁵.

Orientalizan seramikle ilgilenen bilim adamları, uzun bir süre bu seramiğin sona erdiği tarihi tartışmışlardır. Bazı bilim adamlarının önerdiği 550 tarihi yanında, R. M. Cook'un önerdiği M.Ö. 570 tarihi uzun süre kabul görmüştür²³⁶. Ancak, R. M. Cook, son yayınlarında Kuzey İonia üretimi Orientalizan seramiğin M.Ö. 570 yıllarından sonraya uzanabileceğini belirtmiştir²³⁷.

Kuzey İonia Orientalizan seramiğinin görüldüğü yerler ise, Karadeniz kıyıları, Kuzey Ege, Güney İonia, Doğu Akdeniz, Batı Akdeniz, İonia adaları ve Sardes'tir²³⁸. Kuzey İonia Orientalizan seramik üretiminde M.ö. 7. yüzyılın sonlarında deneysel bir üretim söz konusudur. M.ö. 6. yüzyılın başlarında ise, yaygınlaşmıştır.²³⁹

²³⁴ Dupont, 1983: 24 ve 31.

²³⁵ Cook, Dupont, 1998: 51.

²³⁶ Akurgal, 1993: 45; R. M. Cook (1972): *The Greek Painted Pottery*², London: 121-122.

²³⁷ Cook, 1992: 260. R. M. Cook 1998 yılındaki yayınında ise, Kuzey İonia üretimi Orientalizan vazoların kesin olmamakla beraber M.Ö. 550 yıllarına kadar devam etmiş olabileceğini belirtmiştir: Cook, Dupont, 1998: 56.

²³⁸ Aytaçlar, 2005: 26.

²³⁹ B. Hürmüzlü, (2003): *Klazomenai Akpınar Nekropolis*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir).

Kuzey İonia üretimi Orientalizan stilde bezenmiş seramikler hakkında bugüne kadar ileri sürülen görüşler Klazomenai kazılarında ele geçen buluntuların dışında gelişmiştir. Bunun yanında, N. Aytaçlar'ın 2005 yılında tamamladığı "Klazomenai Orientalizan Seramiği" isimli doktora çalışması bu açığı kapatacak niteliğe ve öneme sahiptir²⁴⁰. Aşağıda verilecek bilgiler büyük ölçüde N. Aytaçlar'ın tezine dayanmaktadır.

N. Aytaçlar, doktora tezinde Kuzey İonia Orientalizan Dönem seramikleri stil özellikleri açısından EOS-1 ve 2, OOS, GOS stil evrelerine ayırmıştır. OOS serilerinin öncüsü olan küçük bir grubu da Transisyonel Orientalizan Stil (TrOS) olarak tanımlamıştır. Soyut bezemeli tabaklarda görülen Sub-Orientalizan evre, GOS serilerinden sonra karşımıza çıkmaktadır. Ainos, Kuzey İonia etkili bu grup, Aytaçlar'ın oluşturduğu kronoloji takip edilerek değerlendirilmiştir.

Kuzey İonia EOS-1 vazoları küçük kapalı bir gruptur ve olasılıkla tek bir atölye'nin üretimidir. EOS-1 vazoları üzerinde görülen çoğunlukla ince bantlardan oluşan değişik kalınlıktaki bant gruplarının, Korinth seramiğinde görülen bezeme şemasının izlerini taşımaktadır. Symrna ve Kyme'den gelen seramikler, Korinth'in bu kıyılarla Geç Geometrik dönemden beri ticari ilişkiler içerisinde olduğunu göstermektedir. Bu etkileşimin Korinth üretimi örneklerden olabileceği gibi, Kyklad seramiği aracılığıyla da ulaşmış olabileceği düşünülür. M.ö. 7. yüzyılın ilk yarısında üretilen Kyklad seramiğinin Kuzey İonia EOS-1 üretimlerinin önde gelen etki kaynaklarından biri olduğunu kabul etmek mümkündür²⁴¹.

Fenike ürünleri de Kuzey İonia Orientalizan seramiğini etkilemiştir²⁴². Fakat Protoatik seramik ile Kuzey İonia Orientalizan seramikleri arasında bir benzerlik olmadığı söylenebilir²⁴³. Klazomenai'de Orientalizan stilin öncüsü olarak değerlendirilebilecek bir seramik buluntusu yoktur. Fakat Teos'da, Kuzey İonia'da figürlü geometrik geleneğin olduğunu gösteren bir krater bulunmuştur. Symrna

²⁴⁰ Aytaçlar, 2005: 1 v.d.

²⁴¹ Aytaçlar, 2005: 25, 33 ve 37.

²⁴² Ch. P. Kardara, (1978): "Oriental Influences on Rhodian Vases", *Les Céramiques de la Grèce de l'Est et leur diffusion en Occident*, Paris: 66-70.

²⁴³ Aytaçlar, 2005: 34.

buluntusu bir dinos üzerinde de yüzü rezerve bırakılmış bir keçi figürü geometrik çizgiler taşımaktadır. Bu örnekler Orientalizan stil öncesinde yapılan denemeler olarak kabul edilmelidir²⁴⁴.

Kuzey İonia Orientalizan Dönem seramiğinin diğer üretim merkezlerinden farklı olarak görülen bezemelerinden biride çifte spirallerdir. Bu spirallerin farklı tipleri OPK vazoları üzerinde görülmektedir. Diğer yandan Korinth seramiğinin doldurma motifleri ve figürlü sahnelerin kompozisyonu ya da kullanılan teknik EOS-1 ile ilişkili görülmemektedir²⁴⁵. Orientalizan Dönem vazolarında kullanılan beyaz astar, Korinth seramiğinin açık renkli kilini taklit etmek amacıyla kullanılmış olmalıdır²⁴⁶.

EOS-1'e tarihlenen seramiklerin GPK stilleri ile çağdaş olduğu söylenebilir. Böylelikle Korinth seramiği ile paralellik gösteren stil için M.ö. 650-625/620 tarihleri verilebilir²⁴⁷. Form, bezeme ve stil özelliklerine göre EOS-1 serilerinden farklı olarak çok daha fazla çeşitlilik gösteren ve EOS-1'i takip ederek, OOS stiline hazırlığın izlerini taşıyan stilistik gruplar Erken Orientalizan Stil-2 olarak tanımlanmıştır²⁴⁸.

EOS-2 stil döneminde Kuzey İonia seramiğinde Güney İonia merkezlerinden bir etkileşim söz konusudur²⁴⁹. EOS-1'de olduğu gibi yine rezerve tekniğinin kullanıldığı fakat EOS-1'den farklı olarak birden fazla bezeme alanı içerdiği görülmektedir²⁵⁰. Bu evre ile tabak formunun ortaya çıktığı ve yaygınlaştığı görülmektedir²⁵¹. EOS-2 evresi içerisinde değerlendirilen seramik grupları M.ö. 7. yüzyılın son dördlüğünden öncesi ile M.ö. 6. yüzyılın başları arasında olması önerilmiştir²⁵².

²⁴⁴ **Bkz.** Aytaçlar, 2005: EG.6, EG.7.

²⁴⁵ Aytaçlar, 2005: 33.

²⁴⁶ Aytaçlar, 2005: 34.

²⁴⁷ Aytaçlar, 2005: 25, 31-32.

²⁴⁸ Aytaçlar, 2005: 45.

²⁴⁹ Aytaçlar, 2005: 66.

²⁵⁰ Aytaçlar, 2005: 279.

²⁵¹ Aytaçlar, 2005: 69.

²⁵² Aytaçlar, 2005: 279- 282.

EOS-2 serileriyle çağdaş olan fakat Korinth seramiği etkisiyle kullanılmaya başlanan siyah-figür tekniği ve mix teknikli küçük bir seramik grubu, OOS serilerinin öncüsüdür. Bu seramik grubu, EOS-2 ve OOS serileri arasında bir geçiş evresini temsil ettiği için Transisyonel Orientalizan Stil (TrOS) olarak tanımlanmıştır. TrOS seramiklerinde OOS serilerine has bazı özellikler görülmektedir. Fakat EOS-2 serilerinde görülen tipik özelliklerin ve yeni tekniğin stil ve bezeme şemasının henüz tam olarak oturmadığı görülmektedir²⁵³.

EOS serilerine göre daha oturmuş bezeme şeması ve stil özellikleri gösteren OOS serileriyle birlikte Kuzey İonia Orientalizan seramiğinde görülen bazı özellikler terk edilmeye başlanmıştır. Deneysel süreç sona ermiş, bezeme şeması ve stil oturmuştur. Siyah figürlü sahnelere fauna çeşitliliği gelmiş ve rezerve teknik yaban keçileri sıralarıyla sınırlanmıştır. Formlara bakıldığında boyun, omuz ve gövde gibi kısımların birbirine uyumu dikkat çekicidir²⁵⁴. Büyük çapta üretimde bulunan OOS serileri dış pazara yönelikte üretilmiştir. Üretimin bu kadar yoğun yapılması ressamların hızlı ve özensiz çalışmalarına sebep olmuş, bu da aynı vazo üzerinde bile ayrıntılarda farklılıkların kolayca izlenebilmesini sağlamıştır²⁵⁵.

OOS serilerinde ana bezeme alanının siyah figür tekniğinin kullanımının standartlaşmasıyla birlikte rezerve teknik, gövde altındaki ikincil bezeme alanlarında sınırlı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu ikincil alanlarda, artık merkezi motifin iki yanında yer alan hayvanlar ya da mücadele sahneleri kullanılmazken, bunun yerine sadece atlayan, koşan, yürüyen yaban keçileri sıraları kullanılmaya başlanmıştır. Başka bir ifadeyle, hemen hemen tüm rezerve teknikli hayvan figürleri repertuarı sonlanmıştır²⁵⁶. OOS serilerinin dağılım alanları, Güney İtalya/Sicilya, Kuzey Ege, Aiolis/Troas kentleri, Karadeniz kolonileri, Kıbrıs, Kyrenaika ve Mısır'dır. OOS serileri için M.ö. 590-560 tarihleri aralığı önerilebilir²⁵⁷.

²⁵³ Aytaçlar, 2005: 89

²⁵⁴ Aytaçlar, 2005: 103 ve 125.

²⁵⁵ Aytaçlar, 2005: 125.

²⁵⁶ Aytaçlar, 2005: 82.

²⁵⁷ Aytaçlar, 2005: 156 ve 158.

Figürlü Orientalizan seramiğinin son örneklerini oluşturan GOS serilerinde, mix teknik ve çok frizlilik ortadan kalkmıştır. Sıklıkla rezerve teknikte yapılmış tek bir yaban keçisi figürü ve soyut motifler kullanılmaya başlanmıştır. Destekli kraterler dışında siyah figür tekniği tercih edilmemiştir. GOS ressamı, EOS-1 serilerinden etkilenmiş, adeta onları taklit etmişlerdir. GOS serilerinde, üretimin sonlarına doğru stiller kabalaşmış ve bozuk oranlarla üretilmiştir²⁵⁸.

Sonuç olarak, belli stil özellikleri olmadan bir arayışın hâkim olduğu ve özenli bir çizim göstermeyen evre EOS-1,2²⁵⁹, bir düzenin hâkim olup yaygınlaştığı evre OOS ve üretimde kalitenin bozulup, sonlandığı evre ise GOS olarak tanımlanmıştır. Bu tezde, yukarıda değinilen stil evreleri dikkate alınarak gruplandırma ve stil analizi yapılmıştır. GOS serileri için M.ö. 565/560-550 tarih aralığı önerilebilir.

Kuzey Ionia seramiğinde fauna oldukça geniştir. Ressamlar, Chios örnekleri gibi farklı hayvanlar ve karışık yaratıklarla seramikleri bezemişler, yaban keçileri ve geyiklerin yanında aslanlar, yaban domuzları, boğalar ve panterleri de faunalarına taşımışlardır. Griphonlar, sphenksler ve sirenler ise yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren, horozlarla birlikte kullanmaya başlanmıştır.

Kuzey Ionia hayvanları hareketli ve dolgundurlar. Sadece erken dönem oinochoelerinde hayvan frizleri hem teknik hem de stil açısından birliktelik gösterirler. Fakat yüzyılın ilk ve ikinci çeyreğine ait seramiklerde hayvanların kazıma tekniği kullanılarak betimlenmeleri, Korinth etkilerine işaret eder. Artık frizlerde görülen sıralı diziliş yerine, tıpkı Korinth örneklerinde olduğu gibi çiftler halinde betimleme yapılmıştır. Bunun dışında sadece omuzda, çift ya da üçlü gruplardan oluşan hayvanlar görülmektedir. Kuğu, kaz ve bazı kuşlar, Korinth örneklerinden alınmışlardır. Chios örneklerine yakınlık gösteren erken dönem

²⁵⁸ Aytaçlar, 2005: 159 ve 285.

²⁵⁹ EOS evresi içerisinde değinilen fakat birbirinden stil özellikleri olarak farklılık gösteren seriler EOS-1 ve EOS-2 olarak alt evrelere ayrılmıştır.

aslanlarını, kendilerine özgü Korinth tipi aslanlar takip etmektedir. Hayvanlar üzerinde kazıma çizgiler ve kırmızı-beyaz ek boya oldukça sık kullanılmıştır²⁶⁰.

4.B.1. Ainos'da Ele Geçen Kuzey İonia Orientalizan Seramikler (Kat. No. 90-134)

Kat. No. 90. Oinokhoe parçası. *Levha 26*

Mevcut Parça Boyutu (max): 7. 1 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Turuncu (7.5YR 6/8).

Astar Rengi: İçte sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve kırmızımsı kahverengi (10 YR 3/1'den 5YR 4/6'ya).

Tanım: Bir oinokhoeye ait gövde parçasıdır. Üzerinde içi noktalı ve volütlü, bitkisel bir bezeme görülmektedir. Boşluk doldurma motiflerinden, çiçek rozet kullanılmıştır.

Tarihleme: M.ö. 630-620

Kat. No. 91. Oinokhoe parçası. *Levha 26*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 86 D (Kale İçi- Kale girişinin solundaki D açması)

Mevcut Parça Boyutu (max): 7 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, sarımsı turuncu (7.5YR 7/8).

Astar Rengi: Dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis Boya: Dışta kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (7.5YR 2/2'den 5YR 3/3'e).

Ek Boya: Mat kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/4).

Tanım: Bir oinokhoeye ait gövde parçasıdır. Üzerinde rezerve teknikte yapılmış, aslan figürü yer almaktadır. Aslanın ağzı açık, dili dışarıdadır. Balık pulu şeklinde yeşillere sahiptir. Sağ ön ayağında ek boya kullanılarak canlandırma yapılmıştır. Sol ön pençesini yukarıya doğru kaldırmış, spiral süsleme motifinin üzerine koymuştur. Boşluk doldurma motiflerinden, nokta rozetler kullanılmıştır.

Tarihleme: M.ö. 625/620- 610/600

²⁶⁰ Walter- Karydi, 1973: 81.

Kat. No. 92. Oinokhoe parçası. *Levha 26*

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 6 cm

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 4 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, kırmızımsı kahverengi (5YR 5/8).

Astar Rengi: Dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Boya: Dışta kahverengi ve koyu kırmızımsı kahverengi (7.5YR 4/3'den 2.5YR 3/3'e).

Tanım: Bir oinokhoeye ait gövde parçasıdır. Üstte dil dizisi yer alır. Boşluk doldurma motiflerinden; nokta rozet, askı motiflerinden; askı ışınıklar kullanılmıştır.

Tarihleme: M.ö. 590-560

Kat. No. 93. Kapalı kap parçası. *Levha 26*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 88 H (Kale ana girişi ile Aya Sophia arasında kalan açma).

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 8 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, sarımsı turuncu (7.5YR 7/8).

Astar Rengi: Dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis boya: Dışta kahverengi ve kahverengimsi siyah (7.5YR 4/3'den 5YR 5/8'e).

Tanım: Bir kapalı kaba ait gövde parçasıdır. Üzerinde olasılıkla koşan bir keçinin bacağı görülmektedir. Boşluk doldurma motiflerinden, nokta rozet kullanılmıştır.

Tarihleme: M.ö. 590-560

Kat. No. 94. Oinokhoe gövde parçası. *Levha 27*

Mevcut Parça Boyutu (max): 2. 8 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Mat turuncu (5 YR 7/4).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Rengi: İçte siyah ve kahverengimsi siyah (10 YR 2/1'den 3/1'e).

Tanım: Bir kapalı kaba ait gövde parçasıdır. Üzerinde sağa doğru koşan bir yırtıcı hayvanın kuyruğu ve arka bacağı görülmektedir. Solda pençesini ona doğru uzatan aslan pençesi yer alır.

Tarihleme: M.ö. 590/585-580

Kat. No. 95. Kapalı kap parçası. *Levha 27*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E.82.M.

Mevcut Parça Boyutu (max): 5. 1 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1 cm.

Kil Rengi: Kireç taneli, mat turuncu (5 YR 7/4). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Firnis Rengi: İçte siyah ve kahverengimsi siyah (10 YR 2/1'den 3/1'e).

Tanım: Bir kapalı kaba ait gövde parçasıdır. Üzerinde otlayan bir keçinin boynu ve gövdesinin bir kısmı görülmektedir. Boşluk doldurma motiflerinden, nokta rozet kullanılmıştır.

Tarihleme: M.ö. 625/620- 610/600.

Kat. No. 96. Kapalı kap parçası. *Levha 27*

Mevcut Parça Boyutu (max): 4. 5 cm.

Kulp Genişliği: 3. 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Turuncumsu kahverengi (2.5YR 5/8). Orta kısım pişme hatasından dolayı kırmızımsı gri bir renk almıştır (10R 3/1).

Astar Rengi: İçte sarımsı turuncu (7.5YR 7/8).

Firnis Boya: İçte kahverengimsi siyah (10YR 2/2).

Tanım: Üç boğumlu kulplu, kapalı bir kaba ait gövde parçasıdır. Kulpun yarısından fazlası noksandır. Kulpun altında ters ışın dizisi görülmektedir.

Kat. No. 97. Kuşlu kâse ağız ve gövde parçası. *Çizim Levhası IX, Levha 28*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 99 N 601 (Nekropol)

Mevcut Parça Boyutu (max): 4. 7 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Sarımsı turuncu (7.5YR 7/8).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis Boya: İçte ve dışta siyah ve kahverengimsi siyah (10 YR 2/1'den 3/1'e).

Tanım: Bir kuşlu kaseye ait ağız ve gövde parçasıdır. Üstte iki yandan iki ince firnis bant ile sınırlandırılmış, ışın dizisi ve hemen onun yanında pencere gibi açılmış bir alan ve içerisinde boşluk doldurma motiflerinden; nokta rozet, askı doldurma motiflerinden; üçgen ve köşe doldurma motifi kullanılmıştır. Altta iki kalın firnis bant görülmektedir. Tüm iç yüzey ince bant şeklinde bırakılmış firnissiz bölüm dışında boyalıdır.

Yayın: Başaran, 1996: 132, Res. 9.

Tarihleme: M.ö. 620-600

Kat. No.98. Skyphos parçası. *Levha 28*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab- 12 (Kale İçi- IV ab açması).

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 2 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, sarımsı turuncu (7.5YR 7/8).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dışta kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 2/3'den 7.5YR 6/8'e).

Tanım: Bir skyphosa ait gövde parçasıdır. Üzerinde rezerve teknikte yapılmış, otlayan bir keçinin omzu, boynu ve kulağının bir kısmı görülmektedir. Boşluk doldurma motiflerinden, nokta rozet kullanılmıştır.

Tarihleme: M.ö. 7. yüzyılın sonu- 6. yüzyılın başları

Kat. No. 99. Skyphos parçası. *Çizim Levhası X, Levha 28*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 85 MOZ II (Mozaik açması).

Ağız Çapı: 14 cm.

Yükseklik: 4 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Açık kahverengi (2.5YR 5/5).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Boya: Kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (10YR 3/2'den 2.5YR 4/8'e).

Ek Boya: Dışta koyu kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/8), içte açık gri (10YR 8/2) ve kırmızı (10R 4/6).

Tanım: Bir skyphosa ait ağız ve gövde parçasıdır. Kulp kuşağında kulp-volüt palmeti bulunur. Mevcut buluntu, iki parçanın birbirine eklenmesinden oluşmaktadır. Tüm iç yüzey firnisli olup, iki ek boya üst üste kullanılarak iki kalın bant yapılmıştır.

Yayın: Erzen, A. (1987): "1985 Yılı Enez Kazı Çalışmaları", VIII. Kazı Sonuçları Toplantısı, Ankara: 281, Res: 8; Aytaçlar, 2005: 491, Levha 129-E- 911.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 100. Skyphos parçası. *Levha 28*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 99 N 601 (Nekropol).

Mevcut Parça Boyutu (max): 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis Boya: İçte ve dışta siyah ve kahverengimsi siyah (10 YR 2/1'den 3/1'e).

Tanım: Bir skyphosa ait ağız ve gövde parçasıdır. Üzerinde bir kısmı görünen lotos ve rozet yer alır. Tüm dış yüzey firnislidir.
Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 101. Skyphos parçası. *Çizim Levhası X, Levha 29*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: 14- 80.

Dip açısı: 3. 7 cm.

Yükseklik: 3. 9 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis Boya: İçte kahverengimsi siyah ve açık kırmızımsı kahverengi (10 YR 3/1' den 5YR 5/8'e).

Ek Boya: İçte koyu kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/8) dışta, açık gri (7.5YR 8/1).

Tanım: Bir skyphosa ait gövde ve kaide parçasıdır. Kaideden gövdeye doğru yükselen ışın dizisi yer alır. Hemen üstünde iki ince firnis arasından geçen kalın bir firnis bant bulunur.

Kat. No. 102. Tabak parçası. *Levha 29*

Mevcut Parça Boyutu (max): 2. 7 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, mat turuncu (5 YR 7/4). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5 YR 2/2'den 2/3'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üzerinde rezerve teknikte yapılmış, otlayan bir keçinin başı, boynu ve ayağının bir kısmı görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 7. yüzyılın sonu- 6. yüzyılın başları

Kat. No. 103. Tabak parçası. *Levha 29*

Mevcut Parça Boyutu (max): 5. 9 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1 cm.

Kil Rengi: Kum ve kireç katkılı, turuncu (7.5YR 6/8). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte açık gri bir renk almıştır (2.5YR 8/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi (10YR 2/1).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üzerinde rezerve teknikte yapılmış, ardı ardına duran iki keçi figürü yer alır. Soldaki keçinin kafasının bir kısmı, sağdakinin ise arka ayağı görülmektedir. Tam ortalarında boşluk doldurma motiflerinden, nokta rozet kullanılmıştır. Dış yüzeyde renkleri deforme olmuş iki ince firnis bant bulunur. Arka yüzde iki ince firnis bandın izleri görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 7. yüzyılın sonu- 6. yüzyılın başları

Kat. No. 104. Tabak gövde parçası. *Levha 30*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 86 D 23 (Kale girişinin solundaki D açması).

Mevcut Parça Boyutu (max): 4. 1 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Kireç taneli, sarımsı turuncu (7.5YR 7/8). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Gövdede bir keçinin sağrısı, bacağının bir kısmı ve kuyruğu görülmektedir. Boşluk doldurma motiflerinden; nokta rozet, askı doldurma motiflerinden, çiçek rozet kullanılmıştır.

Yayın: Erzen, 1988: 286, Res.3; Ayaçlar, 2005: 491, Levha 120-E- 826.

Tarihleme: M.ö. 590-560

Kat. No. 105. Tabak parçası. *Levha 30*

Mevcut Parça Boyutu (max): 4 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Kireç taneli, mat turuncu (5 YR 7/4). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Rengi: İçte siyah ve kahverengimsi siyah (10 YR 2/1'den 3/1'e).

Ek Boya: Kahverengimsi siyah (5Y 2/2).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte keçinin karnının bir kısmı görülmektedir. Ortada boşluk doldurma motiflerinden, nokta rozet kullanılmıştır. Altta ince iki firnis bant yapılmıştır.

Yayın: Erzen, 1984: 297-300, Res. 17.

Kat. No. 106. Tabak parçası. *Levha 30*

Mevcut Parça Boyutu (max): 8. 2 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 9 cm.

Kil Rengi: Açık turuncu (7.5YR 6/8).

Astar Rengi: İçte turuncu (7.5YR 6/6), dışta açık grimsi turuncu (10YR 8/2'den 7.5YR 6/6'ya).

Firnis Rengi: İçte kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5 YR 2/2'den 2/3'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üzerinde rezerve teknikte yapılmış, ardı ardına duran iki keçi figürü yer alır. Sağdaki keçi otlamaktadır. Boşluk doldurma motiflerinden; nokta rozet, askı doldurma motiflerinden; üçgen ve çiçek kullanılmıştır. Arka yüzde kahverengi tonlarında iki ince firnis bant kuşağı görülmektedir.

Yayın: Başaran, 1996: 132, Res. 10.

Tarihleme: M.ö. 625/620-610/600

Kat. No. 107. Tabak parçası. *Levha 31*

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Ağza yakın kısımda firnis bantla ile sınırlanmış ve boya deforme olduğu için seçilemeyen çizgisel bant kuşağı yer alır. Üzerinde bir boğa figürü görülmektedir. Askı doldurma motiflerinden, çizgiler bulunur. Arka yüzde iki kalın firnis bant bulunmaktadır.

Yayın: Erzen, 1984: 297-300, Res.18.

Kat. No. 108. Tabak parçası. *Levha 31*

Mevcut Parça Boyutu (max): 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 8 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, kırmızımsı kahverengi (5YR 5/8).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Boya: İçte ve dışta kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı siyah (10 YR3/1'den 5YR 3/4'e), açık kırmızımsı kahverengi (10 YR 3/1' den 5YR 5/8'e).

Ek Boya: Mat kırmızımsı kahverengi(2.5YR 4/4)

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üzerinde kadın figürü görülmektedir. Kıyafeti kazıma çizgilerle ve ek boya ile detaylandırılarak canlandırılmıştır. Doldurma motiflerinden, leke rozetler kullanılmıştır. Tüm iç yüzey firnislidir. İç yüzde kahverengi tonlarında iki ince firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. yaklaşık 590

Kat. No. 109. Tabak parçası. *Levha 31*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 83, Env:34.

Mevcut Parça Boyutu (max): 7. 2 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1. 1 cm.

Kil Rengi: Kum katkılı, kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte çok açık gri (10YR 8/2), dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Rengi: İçte ve kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı siyah (10 YR3/1'den 5YR 3/4'e).

Ek Boya: Koyu kırmızımsı kahverengi (2.5YR 3/3'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üzerinde panter figürü görülmektedir. Panter ve bezemeler üzerinde kazıma çizgiler kullanılarak sahne canlandırılmıştır. Doldurma motiflerinden, çeşitli leke rozetler kullanılmıştır. Dış yüzde kalın bir firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 590/585-580

Kat. No. 110. Tabak parçası. *Çizim Levhası X, Levha 32*

Ağız Çapı: 15. 7 cm.

Mevcut Yükseklik: 2. 9- 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, kırmızımsı turuncu (2.5YR 4/8).

Astar Rengi: İçte çok açık gri (10YR 8/2), dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Rengi: İçte ve dışta siyahımsı kahverengi ve turuncu (10YR 2/1'den 5YR 5/8'e).

Ek Boya: Mat kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/4).

Ağızda A tipik meander patterni kullanılmıştır.

Tanım: Bir tabağa ait yatay ağız tablalı ağız ve gövde parçasıdır. Ağız tablasında A tipik meander patterni, hemen altında ek boya ile birlikte üç farklı rengin kullanıldığı kalın bir firnis bant yer alır. Gövdede diller ve lotos yaprağının ucu görülmektedir. Boşluk doldurma motiflerinden nokta rozet kullanılmıştır. Dış yüzde kahverengi tonlarında üç bir firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 111. Tabak parçası. *Levha 32*

Mevcut Parça Boyutu (max): 4. 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, sarımsı turuncu (7.5YR 7/8).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis Boya: İçte ve dışta kahverengimsi siyah ve koyu kırmızımsı kahverengi (5YR 2/1'den 2/3'e).

Ek Boya: Koyu kırmızımsı kahverengi(10R 2/2)

Tanım: Bir tabağa ait ağız yatay ağız tablalı gövde parçasıdır. Ağız tablasının küçük bir kısmı mevcuttur. Tablanın bittiği yerin hemen altında kalın bir firnis bant kullanılmıştır. Gövdede ek boya ile canlandırılmış diller görülmektedir. Dış yüzde kahverengi tonlarında üç firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 112. Tabak parçası. *Çizim Levhası X, Levha 32*

Ağız Çapı: 10. 9 cm.

Mevcut Yükseklik: 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Açık kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte çok açık gri (10YR 8/2), dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis boya: İçte ve dışta kahverengimsi siyah ve turuncu (10YR 3/2'den 5YR 5/8'e).

Ek Boya: Koyu kırmızımsı kahverengi (2.5YR 3/6).

Tanım: Bir tabağa ait yatay ağız tablalı ağız ve gövde parçasıdır. Ağız tablasında, basit kırık meander patterni yer alır. Gövdede boşluk doldurma motiflerinden, nokta rozet kullanılmıştır. Noktalar, ek boya kullanılarak canlandırılmıştır. Arka yüzde turuncu ve kahverengi tonlarında kalınlıkları değişen dört firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 113. Tabak parçası. *Çizim Levhası XI, Levha 32*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 88 H (Kale ana girişi ile Aya Sophia Camii arasında kalan açma).

Ağız Çapı: 9. 9 cm.

Mevcut Yükseklik: 2. 7 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Turuncu (7.5YR 6/8). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte kahverengimsi gri bir renk almıştır. (7.5YR 5/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis boya: İç ve dış ağız kenarında kırmızı ve parlak kırmızımsı kahverengi (10R 4/8'den 2.5YR 4/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait yatay ağız tablalı ağız ve gövde parçasıdır. Ağız tablasında basit meander patterni bulunur. Gövdede ardı ardına sıralanmış, üç kalın firnis bant yer alır. Mevcut buluntu, 2 parçanın birbirine eklenmesinden oluşmuştur.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 114. Tabak parçası. *Çizim Levhası XI, Levha 33*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 88 H (Kale ana girişi ile Aya Sophia Camii arasında kalan açma).

Ağız Çapı: 10. 9 cm.

Mevcut Yükseklik: 2. 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 9 cm.

Kil Rengi: Sarımsı turuncu (7.5YR 7/8).

Astar Rengi: Dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3), dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis boya: İç ve dış ağız kenarında kırmızı ve parlak kırmızımsı kahverengi (10R 4/8'den 2.5YR 4/8'e).

Ek Boya: Mat kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/4)

Tanım: Bir tabağa ait yatay ağız tablalı ağız ve gövde parçasıdır. Ağız tablasında basit meander patterni bulunur. Gövdede ardı ardına sıralanmış, ikisi kalın üç firnis bant yer alır.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 115. Tabak parçası. *Çizim Levhası XI, Levha 33*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab- 11 (Kale İçi- IV ab mekânı).

Ağız Çapı: 10. 7 cm.

Mevcut Yükseklik: 1. 1 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: Kırmızımsı turuncu (2.5YR 4/8).

Astar Rengi: İçte ve dışta dudak kenarının bir bölümü çok açık gri (10YR 8/2), dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis boya: İçte ve dışta dudak kenarında siyahımsı kahverengi (10YR 2/1).

Ek Boya: Kahverengimsi siyah (5YR 2/2).

Tanım: Bir tabağa ait yatay ağız tablalı ağız ve gövde parçasıdır. Ağız tablasında basit meander patterni bulunur. Gövdede ek boya ile yapılmış kalın bir firnis bant, onun da altında firnisli bir alan bulunmaktadır. Arka yüzde, kahverengi tonlarında iki firnis bant görülmektedir. Tablanın üstünde asma deliği mevcuttur.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 116. Tabak parçası. *Çizim Levhası XII, Levha 33*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 2000 K4 ac- 102 (Mahzen ve doğusundaki IV No.lu mekân ile kalenin sur duvarı arasında yer alan açma)

Ağız Çapı: 11- 11. 1 cm.

Mevcut Yükseklik: 2. 9 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0.9 cm.

Kil Rengi: Kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte çok açık gri (10YR 8/2), dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Rengi: İçte ve dışta siyahımsı kahverengi ve turuncu (10YR 2/1'den 5YR 5/8'e).

Ek Boya: Mat kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/4).

Tanım: Bir tabağa ait yatay ağız tablalı ağız ve gövde parçasıdır. Ağız tablasında basit meander patterni bulunur. Gövdede ardı ardına yapılmış, üç kalın firnis banttandır ortadaki ek boya ile yapılmıştır. En altta, iki ince firnisten birine temas eden lotos yaprağı (?), tomurcuğu (?) yahut bir ışının (?) uç kısmı görülmektedir. Dış yüzde, ağıza ve kaideye yakın kısımlarda iki firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 117. Tabak parçası. *Çizim Levhası XII, Levha 33*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab 15 (Kale İçi- IV ab mekânı)

Ağız Çapı: 9.8 cm.

Mevcut Yükseklik: 1.5- 1.6 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0.9 cm.

Kil Rengi: Açık kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte çok açık gri (10YR 8/2), dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis boya: İç ve dış ağız kenarında kırmızı ve parlak kırmızımsı kahverengi (10R 4/8'den 2.5YR 4/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait yatay ağız tablalı ağız ve gövde parçasıdır. Ağız tablasında basit meander patterni bulunur. Gövdede iki kalın bir firnis bant yer alır. Arka yüzde, farklı kalınlıklarda iki firnis bant görülmektedir. Tablanın üstünde iki asma deliği, gövdede ise bir tamir deliği mevcuttur.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 118. Tabak parçası. *Levha 34*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab II (Kale İçi- IV ab mekânı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 4.3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0.7 cm.

Kil Rengi: Turuncu (7.5YR 6/8).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi ve turuncu (10YR 2/1'den 5YR 5/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait yatay ağız tablalı ağız ve gövde parçasıdır. Olasılıkla ağız tablasında meander patterni kullanılmıştır. Arka yüzde kahverengi tonlarında ve farklı kalınlıklarda iki firnis bant görülmektedir. Tablanın üstünde kırığa denk gelen bir asma deliği mevcuttur.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 119. Tabak parçası. *Çizim Levhası XII, Levha 34*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 88 H (Kale ana girişi ile Aya Sophia Camii arasında kalan açma).

Ağız Çapı: 11. 1 cm.

Mevcut Yükseklik: 1. 3 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1. 1 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, Sarımsı turuncu (7.5YR 7/8).

Astar Rengi: Dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3), dışta çok açık gri (10YR 8/2).

Firnis boya: İç ve dış ağız kenarında kırmızı ve parlak kırmızımsı kahverengi (10R 4/8'den 2.5YR 4/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait yatay ağız tablalı ağız parçasıdır. Ağız tablasında basit meander patterni bulunur. Tabak dudağın bittiği yerden gövdeye doğru ince bir dış bükey bir profil yapar.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 120. Tabak parçası. *Levha 34*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab T (Kale İçi- IV ab mekânı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 4 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Sarımsı turuncu (7.5YR 7/8).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis boya: Kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/8).

Tanım: Bir tabağa ait düz dudaklı ağız parçasıdır. Dudak kenarında çok ince bir firnis bant ve hemen altında kompleks meander patterni yer alır. Ağız kısmında yüzeysel kopukluk vardır.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 121. Tabak parçası. *Çizim Levhası XIII, Levha 34*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab II (Kale İçi- IV ab mekânı).

Yükseklik: 1. 1 cm.

Kaide Çapı: 3. 4 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, kırmızımsı kahverengi (5YR 5/8).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (10YR 8/2).

Firnis Rengi: İçte parlak kırmızımsı kahverengi (5 YR 5/8).

Tanım: Merkezdeki bant grupları etrafında ise ardışık olarak ters yönlere bakan, tomurcuk ve baklava tipi yaprak patterni izlenmektedir. Kaideyi saran kalın bir firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 122. Tabak parçası. *Levha 35*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 88 H (Kale ana girişi ile Aya Sophia Camii arasında kalan açma).

Mevcut Parça Boyutu (max): 4. 4 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 3 cm.

Kil Rengi: Kum katkılı, pişme hatasından dolayı kırmızımsı gri görülmektedir (10R 3/1).

Astar Rengi: İçte çok açık gri (10YR 8/2),dışta kırmızımsı gri(2.5YR 4/1).

Firnis Rengi: İçte ve kahverengimsi siyah ve parlak kahverengi (10 YR3/1'den 2.5YR 5/6'ya).

Tanım: Ortada iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı bulunur. Çevresinde dil dizisi sıralanmıştır.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 123. Tabak parçası. *Levha 35*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 88 N (Nekropol).

Ağız Çapı: 11. 2 cm.

Mevcut Yükseklik: 1. 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 4 cm.

Kil Rengi: Turuncu (7.5YR 6/8).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi ve turuncu (10YR 2/1'den 5YR 5/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait hafif içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Dudak kenarında basit kırık meander patterni yer alır. Arka yüzde kahverengi tonlarında kalın bir firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 124. Tabak parçası. *Levha 35*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab- 13 (Kale İçi- IV ab mekânı).

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1 cm.

Kil Rengi: Kireç katkılı, sarımsı turuncu (7.5YR 7/8).

Astar Rengi: İçte çok açık gri (10YR 8/2), dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis boya: İçte kahverengi ve kahverengimsi siyah (7.5YR 4/3'den 5YR 5/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte basit kırık meander patterni yer alır. Altta kalın bir firnis bant yer alır.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 125. Tabak parçası. *Levha 35*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 88 Ta 4.

Mevcut Parça Boyutu (max): 4 x 1. 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 6 cm.

Kil Rengi: Bol kireç katkılı, kırmızımsı kahverengi (5YR 5/8).

Astar Rengi: İçte ve dışta açık gri (7.5YR 8/2).

Firnis boya: İçte ve dışta kırmızımsı kahve, parlak kahverengi (10R 4/3 ve 2.5YR 4/6'dan 5/8'e).

Ek Boya: Koyu kırmızı (7.5R 3/6).

Tanım: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Ağız kenarında meander dizisi, hemen altında kalın bir firnis bant yer alır. Gövdede diller ve hemen yanında lotos yaprağı ve tomurcuğun bir kısmı görülmektedir. Tomurcuk ek boya ile canlandırılmıştır. Dış yüzde kahverengi tonlarında üç bir firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 126. Tabak parçası. *Levha 36*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 88 H (Kale ana girişi ile Aya Sophia Camii arasında kalan açma).

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 5 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: kırmızımsı kahverengi (5YR 5/8).

Astar Rengi: İçte açık gri (7.5YR 8/2), dışta mat turuncu (5 YR 7/4).

Firnis boya: İçte siyah (10R 1.7/1).

Ek Boya: Koyu kırmızı (7.5R 3/6).

Tanım: Bir tabağa ait içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Ağız kenarında birbirine bitişik iki firnis bant kullanılmıştır. Üstteki ek boya ile yapılmıştır. Gövdede ek boya kullanılarak

canlandırılan lotus-tomurcuk zincirinin bir kısmı görülmektedir. Arka yüzde kahverengi tonlarında bir firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 127. Tabak parçası. *Levha 36*

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 4 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 7 cm.

Kil Rengi: Bol mika katkılı, turuncu (5YR 5/8).

Astar Rengi: İçte açık gri (7.5YR 8/2), dışta mat turuncu (5 YR 7/4).

Firnis boya: İçte ve dışta kırmızı ve parlak kırmızımsı kahverengi (10R 4/8'den 2.5YR 4/8'e).

Ek Boya: Mat kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/4).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üzerinde lotusun yaprağı ve tomurcuğun bir kısmı görülmektedir. Üstte firnis bant yer alır. Arka yüzde kahverengi tonlarında kalın iki firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 128. Tabak parçası. *Levha 36*

Mevcut Parça Boyutu (max): 2. 8 cm.

Max. cidar kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Sarımsı turuncu (7.5YR 7/8).

Astar Rengi: İçte çok açık gri (10YR 8/2), dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis boya: İçte ve dışta siyahımsı kahverengi ve turuncu (10YR 2/1'den 5YR 5/8'e).

Ek Boya: Koyu kırmızı (10R 3/4).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üstte ek boya ile yapılmış firnisli bir alan gözükmektedir. Gövdede lotus bezemesi görülmektedir. Ek boya ile canlandırma yapılmıştır. Arka yüzde turuncu tonlarında iki firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 129. Tabak parçası. *Çiz. Lev. 6, Levha 36*

Ağız Çapı: 12. 4 cm.

Mevcut Yükseklik: 2. 4 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 9 cm.

Kil Rengi: Turuncu (7.5YR 6/8). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte çok açık gri bir renk almıştır. (2.5 YR 8/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis boya: İçte ve dışta mat kırmızımsı kahverengi.(2.5YR 4/3'de 5/4'e).

Tanım: Bir tabağa ait hafif içe dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Üzerinde lotusun bir kısmı görülmektedir. Arka yüzde kahverengi tonlarında iki firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 130. Dışa açılan ağız kenarlı tabak parçası. *Levha 37*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab 14 (Kale İçi- IV ab açması).

Mevcut Parça Boyutu (max): 3. 2 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 4 cm.

Kil Rengi: Turuncu (7.5YR 6/8). Hamur rengi hatalı pişmeden dolayı orta kesitte açık gri bir renk almıştır. (2.5YR 8/1).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Rengi: İçte ve dış dudak kenarında siyahımsı kahverengi ve turuncu (10YR 2/1'den 5YR 5/8'e).

Tanım: Bir tabağa ait dışa dönük dudak kenarlı ağız ve gövde parçasıdır. Ağız kenarı da dahil olmak üzere belli aralıklarla farklı kalınlıklarda dört firnis bant yer alır. Arka yüzde iki kalın firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 131. Yüksek ayaklı tabak parçası. *Çizim Levhası XIII, Levha 37*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab 14 (Kale İçi- IV ab açması).

Kaide Çapı: 2. 4- 2. 5 cm.

Yükselik: 2. 8 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0. 5 cm.

Kil Rengi: Turuncu (5YR 5/8).

Astar Rengi: İçte ve dışta çok açık gri (5Y 8/3).

Firnis boya: İçte kırmızımsı kahverengi ve açık kırmızımsı kahverengi (2.5YR 3/2'den 5YR 5/8'e)

Tanım: Bir tabağa ait ayaklı kaide ve gövde parçasıdır. Tondoda, bir kısmı firnis banttandır bir kısmı merkez çemberden çıkan ve ardışık olarak ters yönlere bakan tomurcuk patterni görülmektedir. Kaide, ortadan basık, dışa açılan kenarlıdır.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 132. Tabak parçası. *Levha 37*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 84 IV ab 14 (Kale İçi- IV ab açması).

Mevcut Parça Boyutu (max): 6. 4 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 0.7 cm.

Kil Rengi: Kırmızımsı kahverengi (5YR 5/8).

Firnis boya: Kahverengi (7.5YR 4/3).

Tanım: Bir tabağa ait gövde parçasıdır. Üzerinde lotosların bir kısmı görülmektedir. Ağız kısmına doğru bir firnis bant görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 133. Kapak parçası. *Levha 37*

Tanım: Bir kapağa ait gövde parçasıdır. Üstte ve altta bir firnis ile sınırlanan dil dizisi yer alır. Ortada lotos-tomurcuk dizisi görülmektedir. Mevcut buluntu, iki parçanın birbirine eklenmesi ile oluşmuştur.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Kat. No. 134. Destekli krater kulp desteği parçası. *Levha 37*

Buluntu Numarası / Buluntu Yeri: E 2000 N- 1 (Nekropol).

*Parça Boyutları Max:*7.1 cm.

Max. Cidar Kalınlığı: 1 cm.

Kil Rengi: Kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6).

Astar Rengi: İçte ve dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3).

Firnis Rengi: İçte ve dış ağız kenarında parlak kırmızımsı kahverengi ve kahverengimsi siyah (5 YR 5/8'den 10 YR 3/1'e).

Tanım: Bir destekli krater ağız tablası parçasıdır. Tabla üzerinde ışın dizisi ve kompleks meander patterni görülmektedir.

Tarihleme: M.ö. 575-550

Ainos kazılarında bulunan Kuzey İonia üretimi Orientalizan seramiğin kil yapısı içerisinde kum, (küçük koyu taneler) ve beyaz kireç partikülleri bulunur. Aralarında küçük renk farklılıkları olan kahverengi ve turuncu renk tonları hâkimdir. Munsell kataloğuna göre oluşturulan ve Kuzey İonia üretimi Orientalizan seramikler grubunda yoğun olarak görülen kil renk aralığı sarımsı turuncu (7.5YR 7/8), kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/6), (5YR 5/8) ve mat turuncudur (5 YR 7/4). Genellikle parçaların üzerinde bir rengin birçok tonu görülebilmektedir. Seramikler üzerinde genellikle turuncu (5YR 5/8), kahverengimsi siyah (10 YR 3/1 ve 2/1), parlak kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/8), siyah (10 YR 2/1), kırmızı (10R 4/8) ve

koyu kırmızımsı kahverengi (5 YR 2/3) renk firmis boya hâkimdir. Bezemeler üzerinde görülen renkler mevcut parçalar üzerinde bazen tek bazen de birçok renk kullanılarak yapılmıştır. Mat kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/4), koyu kırmızı (10R 3/4), kahverengimsi siyah (5YR 2/2) ve koyu kırmızımsı kahverengi (2.5YR 4/8) ek boya görülmektedir. Yoğun olarak görülen astar renk aralığı açık gri (10YR 8/2), sönük sarımsı gri (5YR 8/3), dışta sönük sarımsı gri (5Y 8/3) ve çok açık gridir (10YR 8/8).

Bu grup içerisinde de tabaklar geniş yer tutmaktadır. Bunun yanında skyphos, oinokhoe, kapalı kap, kapak ve destekli kraterle birlikte toplam 44 parça Kuzey İonia üretimi Orientalizan seramik bulunmaktadır. Kuzey İonia üretimi Orientalizan seramikler önce form daha sonra bezeme stilleri dikkate alınarak gruplandırılmıştır. Bezeme stillerine göre alt başlıklar oluşturulurken formun ve bezeme şemasının tümü hakkında fikir yürütmek mümkün olmadığı için hâkim motif dikkate alınarak gruplama yapılmıştır. Bu figürlerle birlikte, boşluk doldurma motiflerinden; spiral, asteriks, nokta rozet, çiçek rozet, askı motiflerinden; ışın, üçgen, dil, leke doldurma motifleri ve köşe doldurma motifleri kullanılmıştır.

4.B.1.a. Oinokhoeler (Kat. No. 90-96)

Oinokhoe, Doğu Yunan dünyasında Olgun Geometrik evreden itibaren Attika etkisinde görülen geniş kaideli, kapalı kap formudur²⁶¹. Attika ve Korinth'te Orientalizan dönem boyunca erken, orta ve geç evrelerde sıklıkla kullanılan kap formudur. Orientalizan dönemin erken evrelerinde geometrik bezemelerin yaygın oluşu geç evrelerde yoğunlaşan bitkisel palmetler ve rozetlerin çeşitliliği kabı doldurmaktadır²⁶².

²⁶¹ C. Özgünel, (2006): *Karia Geometrik Seramiği*, İstanbul: 43.

²⁶² G. Çoşkun, G. (2007): *Oryantalizan Dönem Seramiğinde Bezeme Gelişimi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Aydın: 24.

Oinokhoelerde EOS-1'den başlayarak GOS'a kadar, ayrıntılı olmasa da kabaca bir gelişim söz konusudur²⁶³. Oinokhoelere ait örneklerin tümü gövde parçasıdır. Dudak, boyun, kulp ve kaideye ait kısımlara ait örnek mevcut değildir. Bu yüzden Ainos'da ele geçen mevcut parçalar üzerinde bu gelişimi izlemek pek mümkün değildir.

Kat. No. 90 oinokhoe gövde parçasının kavisi küresel bir gövde parçasına işaret etmektedir. Üzerinde iri bir volüt bulunur. Samos Heraion'dan gelen bir oinokhoe üzerinde de bu gövde parçasında gördüğümüz içi noktalı volüte benzer bitkisel bir bezeme yer almaktadır. Aytaçlar'ın tezinde EOS-1 içerisinde değerlendirilen, Tarsus Grubu'yla ilişkili bir oinokhoe üzerinde betimlenen boş ışınların uçları kıvrılarak stilize lotos yapraklarına dönüştürülen, içi noktalı bir motif görülmektedir. Benzer stil özellikleri gösteren **Kat. No. 90**'da EOS-1 içerisinde değerlendirilmelidir²⁶⁴.

Oinokhoelerin üzerinde görülen doldurma motifleri repertuarı oldukça çeşitlidir. **Kat. No. 91**'de rezerve teknikte yapılan aslan, ön pençelerinden birini havaya kaldırmıştır. Hemen altında pençeye destek gibi görünen çifte spiral? süsleme motifi kullanılmıştır. Sağ ayak üzerinde vişneçürüğü ek boya kullanılarak canlandırma yapılmıştır. Yelelerinde balık pulu motifi kullanılmıştır. Ağzı açık olan aslanın dili alt çeneden aşağıya doğru sarkmaktadır.

Kuzey İonia aslanları ağzı açık ve dil dışarı doğru çıkmış olarak gösterilmektedir²⁶⁵. Kuzey İonia seramiğinde çok karakteristik bir poz olan bu duruş, Aytaçlar'ın doktora tezinde işaret ettiği Hamburg Grubuna dâhil edilebilir²⁶⁶. Özellikle Kuzey İonia Orientalizan seramikleri üzerinde EOS-2'den itibaren yaygın olarak yapılmaya başlanmıştır. Bu poz Kuzey İonia Orientalizan seramiği için diğer

²⁶³ Aytaçlar, 2005: 104.

²⁶⁴ **Krş.** Aytaçlar, 2005: Lev. 5, E.8, 16- K.55.

²⁶⁵ Aytaçlar, 2005: 121.

²⁶⁶ Aslanın ön ayağının konturlu çizimi de EOS-2 serileriyle değerlendirilmelidir.

gruplardan ayırıcı bir özellik taşımaktadır²⁶⁷. Bu pozun en yaygın kullanıldığı seramik Protoattik seramiktir²⁶⁸. Veriler, Hamburg Grubunun M.ö. 625/620- 610/600 yılları arasında üretimde bulunduğunu göstermektedir²⁶⁹.

Hamburg Grubu'nda en çok tercih edilen form oinokhoelerdir. Diğer formlar üzerinde bu stil çok nadir görülmektedir. Grubun, Klazomenai buluntularında kum, kireç, mika katkılı kırmızımsı sarı kil, açık krem astar, çok koyu gri ve grimsi kahverengi ile kırmızımsı kahverengi firnis kullanılmıştır. Ek boya olarak çoğunlukla vişneçürüğü ile nadiren kırmızı ve grimsi beyaz renkler tercih edilmiştir²⁷⁰. **Kat. No. 91**'de kullanılan kireç katkılı, sarımsı turuncu kil, açık gri astar (krem rengi), kahverengimsi siyah, koyu kırmızımsı kahverengi firnis ve vişneçürüğü ek boyanın Hamburg Grubu'nda kullanılan kil / astar / firnis ve ek boya ile karşılaştırıldığında bu gruba ne kadar yakın olduğu görülmektedir.

Hamburg Grubu'nda figürlü alanlarda kullanılan ve Kuzey İonia seramiği için ayırt edici olan doldurma motifleri; meander, swastika çeşitleri, askı dilcikler, ışıncıklar, noktalar, nokta rozetler, baklavalara, yonca-noktalar, çengeller, yatık çifte spiral ve asterikslerdir. Bu grupta sık ve iri doldurma motifleri figürlü sahnelerde kullanılmıştır²⁷¹. Bu seramik üzerinde görülen doldurma motifleri ise; nokta rozetler ve yatık çifte spiral(?) dir.

Omuza geçişte dil dizisi kullanılan **Kat. No. 92** üzerinde askı ışın ve nokta rozet görülmektedir. OOS'de bilinen birkaç örnek dışında omuza geçişte dil dizisi patterni kullanımı yaygındır²⁷². **Kat. No. 93**'de olasılıkla koşan bir keçinin bacağı görülmektedir. Kuzey İonia stilinde yapılan keçiler, koşarken betimlendiklerinde iki bacaklı olarak gösterilirler.

²⁶⁷ **Krş.** Walter- Karydi, 1973: Taf. 111:879; Aytaçlar, 2005: Levha: 27-E. 139 (Hamburg) , 28- E.147 (İzmir Market) , 31-E. 157 (Pitane).

²⁶⁸ Aytaçlar, 2005: 36 ve 120.

²⁶⁹ Aytaçlar, 2005: 64.

²⁷⁰ Aytaçlar, 2005: 58.

²⁷¹ Aytaçlar, 2005: 59-69.

²⁷² Aytaçlar, 2005: 107.

Kat. No. 94 üzerinde yırtıcı bir hayvanın pençesi ve önünde bir aslanın kuyruğu ve arka ayağı izlenmektedir. Yırtıcı hayvanların ön pençelerinden birini kaldırarak ileriye uzattıkları poz OOS serilerinin tipik konularındandır²⁷³. OSS serilerinin erken evreleri içerisinde değerlendirilen Vroulia-Paris Grubu'nda sıklıkla görülen yırtıcı hayvanların öne uzatılan bu pençe ayrıntılarına önem verilmiştir²⁷⁴. Veriler bu grubun en geç M.ö. 590/585-580 tarihinde üretime geçtiklerini, etkilerini ise M.ö. 6. yüzyılın ikinci dörtlüğü başına kadar devam ettirdiğine işaret etmektedir²⁷⁵. **Kat. No. 94**'de bu tarihler arasında değerlendirilebilir.

Kat. No. 95 üzerinde otlayan keçi betimlerinde boyunların derin bir kavisle eğimi bu oinokhoeleri Hamburg Grubuna yakınlaştırır. Hamburg Grubu için, M.ö. 625/620- 610/600 tarih aralığı önerilmiştir²⁷⁶. Kullanılan boşluk doldurma motifi nokta rozet, Kuzey İonia stilindedir. Oinokhoenin kulp çıkışına ait bir örnek üzerinde (**Kat. No. 96**) yuvarlak kesitli, üç şeritli kulp vardır. Kulbun omuza bağlandığı yerin hemen altında ters ışın dizisi yer alır. Kuzey İonia üretimi / stili oinokhoeler üzerinde hemen hemen tüm evrelerde görülen bir bezeme tipidir.

4.B.1.b. Skyphoslar (Kat.No.97-101)

Kuzey İonia seramiğinde Geç Geometrikten itibaren görülen skyphoslar, M.ö. 6. yüzyıl sonlarına kadar kullanılmıştır. Subgeometrik dönemin skyphos formu Orientalizan stilin öncüllerindedir²⁷⁷.

Kat. No. 97 Batı Anadolu merkezlerinden çok iyi tanıdığımız bir kuşlu kasedir. **Kat. No. 97**'de iki yandan ince firnis bant ile sınırlandırılmış, ışın dizisi ve

²⁷³ Aytaçlar, 2005: 283.

²⁷⁴ Aytaçlar, 2005: 284. Yukarıda Hamburg grubuna dahil edebileceğimiz **Kat.No.91** üzerindeki aslanın ön ayağının konturlu çizimi de EOS-2 serileriyle değerlendirilmiştir. Burada görülen yırtıcı hayvanın konturlu pençe çizimi birbirinden hiçte uzak olmayan Vroulia-Paris Grubu'nda erken OOS serilerine verilmiştir.

²⁷⁵ Aytaçlar, 2005: 127.

²⁷⁶ Aytaçlar, 2005: 64.

²⁷⁷ Aytaçlar, 2005: 108.

hemen onun yanında pencere gibi açılmış bir alan ve içerisinde boşluk doldurma motiflerinden; nokta rozet, askı doldurma motiflerinden; üçgen ve köşe motifi kullanılmıştır. Altta iki kalın firnis bant görülmektedir. Bu parçanın geometrik dönem seramiğinin gelenekleri içerisinde üretilip üretilmediğini söylemek biraz güç olacaktır. Fakat Klazomenai Orientalizan seramik öncülleri ve ilişkili seramik gruplarında yer alan kuşlu kaseler ile benzer özellikler taşımaktadır²⁷⁸. Birçok doldurma motifi içeren bu skyphoslar, Orientalizan stilin kullanılmaya başladığı dönemden sonra, stil etkilenmeleri ile birlikte üretilen denemeler olarak kabul edilebilir²⁷⁹.

Kat. No. 98'de rezerve teknikte, otlama pozisyonunda betimlenmiş keçinin boynu aşağıya doğru derin bir kavisle uzanmaktadır. EOS-2'de Hamburg Grubu ile yaygınlaşan bu pozu, OOS serilerinde de takip etmek mümkündür. Bu duruş Kuzey İonia için tipik bir betimlemedir²⁸⁰. **Kat. No. 99** üzerinde kulp palmeti görülmektedir. Dudaktan çıkan firnis banda değmeden kıvrılmaktadır. Volüt, iki küçük çizgiciklerle hemen yanından çıkan yaprağa bağlanmıştır. Yaprak ek boya kullanılarak canlandırılmıştır. Üst ve alt kısımda iki küçük damlacık/yaprak daha vardır.

Skyphosların ayırt edici özelliklerinden birisi bu kulp palmetleridir. Aytaçlar, tezinde bu skyphos'u bezeme şemasında dudakta dil dizisi barındırmayan erken Tip-1'e yerleştirmiş ve OOS evresi içerisinde değerlendirmiştir. Veriler bu tipin M.ö.7. yüzyıl sonlarında kullanılmaya başladığını göstermektedir. Bu kulp süslemesi, M.ö. 6. yüzyılın ortasına kadar kullanılmaya devam etmektedir²⁸¹.

Kat. No. 100 üzerinde bir kısmı görünen lotos ve rozet yer alır. Lotos yaprakları konturlu yapılmıştır. Orta yaprağı çift konturlu olarak yapılmış lotoslar

²⁷⁸ Aytaçlar, 2005: Levha 2, K.G.13 (Monastiraki), E.G.1 (British Museum A433), E.G.2 (Berlin F293), E.G.5(Berazan).

²⁷⁹ Aytaçlar, 2005: 32.

²⁸⁰ Aytaçlar, 2005: 123.

²⁸¹ Walter- Karydi, 1973: 87. Örnekler için **Bkz.** Taf. 124:1008, 1020 (Naukratis buluntuları) , 125:1016-1017 (Naukratis buluntuları).

geç M.ö. 7. yüzyıl ile erken M.ö. 6. yüzyılda görülmektedir²⁸². **Kat. No. 101** numaralı skyphos'un üzerinde kaideden yukarıya doğru çıkan ışın dizisi görülmektedir. Bu skyphos'un iç yüzünde koyu kahverengi siyah firnis üzerinde açık gri ek boya ile yapılmış birbirine paralel ve aralıklı iki ince bant bulunmaktadır. Bu ek boya ile yapılmış bantların üzerinde onlardan daha ince kırmızımsı kahverengi ek boya ile tekrar bant yapılması dikkat çekicidir. Bu bantlar dışında tüm yüzey firnislenmiştir.

4.B.1.c. Tabaklar (Kat. No. 102-132)

Bu grup içerisinde tabaklar, stil özelliklerine ve form özelliklerine göre gruplandırılmışlardır. İlk ele alınacak olan figürlü tabak grubu bezeme özelliklerine göre sıralanmıştır. Diğer grup soyut bezemeli tabaklar başlığı altında toplanmış, form özelliklerine göre ise yatay ağız tablalı ve içe dönük dudak kenarlı (yüksek ayaklı) olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Yatay ağız tablalı tabaklar, halka kaideli (**Kat. No. 110-122**); içe dönük dudaklı tabaklar ise olasılıkla yüksek ayaklıdır (**Kat. No. 123, 130, 132**).

Halka kaideli tabaklarda, yüksek ayaklı tabaklara göre daha sığ çanak, dışa çekik, geniş ve sıklıkla zemine paralel ağız tablası izlenir. Tabaklar içerisinde yatay ağız tablalı grup olarak ele alınan serinin geneli dışa çekik, yatay ve köşe profilli ağız tablası profiline sahiplerdir. Ağız tablası yere paralel (**Kat. No. 110, 112-117**) yahut hafif yukarı kalkıktır (**Kat. No. 119**). Tüm tabakların ortalama ağız çapları 10-15cm arasındadır.

²⁸² Aytaçlar, 2005: 97.

4.B.1.c.1. Figürlü Tabaklar (Kat. No. 102-109)

Kat. No. 102'de muhtemelen otlayan bir keçinin başı, boynu ve ayağının bir kısmı görülmektedir. Rezerve teknikte yapılan keçi Kuzey İonia stilinde betimlenmiştir. **Kat. No. 103** üzerinde ardı ardına duran iki keçi figürü yer alır. Soldaki keçinin kafasının bir kısmı, sağdakinin ise arka ayağı görülmektedir. Rezerve teknikte yapılan keçi figürleri ve boşluk doldurma motiflerinden dolayı Kuzey İonia stilinde bezendiği anlaşılmaktadır.

Rezerve teknikli parçalar arasına dâhil edebileceğimiz **Kat. No. 104** OOS serisi ile ilişkilendirilir²⁸³. Üzerinde Kuzey İonia'ya özgü nokta ve çiçek rozet görülmektedir. **Kat. No. 105** üzerinde boşluk boşluk doldurma motiflerinden nokta rozet ve hemen üstünde keçinin karın kısmı görülmektedir. Kullanılan bu boşluk doldurma motifi Kuzey İonia üretimi seramikler üzerinde sıklıkla görülmektedir.

Figürlü Grubuna dâhil edilmiş bir tabağın üzerinde rezerve teknikte ardı ardına duran iki keçi figürü betimlenmiştir. Sağda ki keçi otlama pozisyonundadır (**Kat. No. 106**). Diğer keçilerden ayırt edici stil özelliklerinden biri de başın çizimidir. Keçinin ağız çizgisi oldukça uzun tutularak dış bükey kıvrılmıştır. Bu çizim yüzüne hüzünlü bir ifade katmıştır. Burun çıkıntısı belli edilerek, içi boyanmıştır. Sakal çenenin hemen ucundan değil gerisinden çıkmaktadır. Bu özellikler bir kural olmasa da bu stil özellikleri ile geç dönem seramiklerinden ayrılan Hamburg Grubu, **Kat. No. 106** ile benzer stil özellikler taşımaktadır.

Hamburg Grubu'nda yaban keçisi başta olmak üzere, aslan, boğa, domuz, griphon, boğa, benekli geyik, sphenks, kaz, panter ve kuğu yer almaktadır. Yaban keçileri, koşar, otlar yahut nadiren yürür pozisyonda gösterilmiştir²⁸⁴. Bu grubun güçlü bir şekilde temsil edildiği Klazomenai dışında Erythrai, Pitane, Smyrna, Samos, Rhodos, Bantitaccia, Berezan, Naukratis, Meshad Hashavyahu gibi kentlerde da oldukça yaygın bir dağılım göstermektedir. Bütün veriler ışığı altında Hamburg

²⁸³ Krş. Aytaçlar, 2005: Levha 120, E.826.

²⁸⁴ Aytaçlar, 2005: 59-61.

Grubu EOS-1 serileri ile OOS serileri arasına konulmaktadır. Hamburg Grubu'nun M.ö. 625/620-610/600 arasında üretimde bulunduğu düşünülmelidir²⁸⁵. Siyah figür tekniğinde betimlenen keçinin karın altı rezerve bırakılmıştır. Bu özellik daha çok TrOS'da karşılaştığımız örneklerde karşımıza çıkmaktadır²⁸⁶.

Kat. No. 107 üzerinde görülen askı çizgicikler Kuzey İonia'dan etkilenmiş yakın merkezlerde görülmekle birlikte sıklıkla Kuzey İonia'ya özgü bir motiftir²⁸⁷. **Kat. No. 108** üzerinde silüet kadın figürünün elbise ayrıntıları ve parmakları kazıma çizgi ve ek boya zenginliği dikkat çekicidir. Elbise kıvrımlarındaki kazıma çizgiler sağa meyilli ve dalga şeklinde yapılmıştır. Elbisenin sağa doğru çekilmiş ucu, ön tarafının arkaya doğru daha yüksekte kalması ve kalçanın belirginleştirilmesi sahneye hareketlilik getirmiştir. Elbisenin kemer kısmı olarak nitelendirebileceğimiz kesiminde iki kazıma çizgi ile sınırlandırılan basit meander bezemesi bulunur. Kullanılan bu meander örneğini TrOS dönemi içine dâhil edilen Aegina Grubu'nda, *epikarpos* dansı sahnesi içeren bir oinokhoe üzerinde betimlenen kadın figürü elbisesi de görülmektedir²⁸⁸. Kuzey İonia Orientalizan stilde üretilmiş seramikler üzerinde insan figürü ender kullanılmıştır. Hemen hepsi EOS-2 ile TrOS dönemleriyle çağdaştır²⁸⁹. Korinth tarzı leke rozetlerin yanında dikey olarak yerleştirilmiş bir lotos çiçeği görülmektedir. Tomurcuk üzerinde kırmızımsı kahverengi ek boya kullanılmıştır.

Klazomenai buluntusu bir kapaklı kap üzerinde manyerizm etkili kadın figürleri ile bezenmiştir. Bu vazo üzerinde değerlendirilen betim, M.ö. 7. yüzyılın ikinci yarısındaki figürlü resimlerin başlangıcı olarak değerlendirilmektedir²⁹⁰. Kadın figürlerinin duruşu, elbise şekli ve özellikle sağ kolun vücuda paralel hafif yana açılarak konumlandırılması **Kat. No. 108** ile benzer özellikler taşımaktadır.

²⁸⁵ Aytaçlar, 2005: 63-69.

²⁸⁶ Aytaçlar, 2005: 96.

²⁸⁷ Aytaçlar, 2005: 85.

²⁸⁸ **Bkz.** Aytaçlar, 2005: Levha 50, E.296.

²⁸⁹ Aytaçlar, 2005: 117.

²⁹⁰ **Krş.** Walter- Karydi, 1973: Taf. 127:965 (Klazomenai?).

Kat. No. 109'da betimlenen panter, gövdesinde kazıma dairelerle belirtilerek içleri koyu kırmızımsı kahverengi ile boyanmış benekleri sayesinde tanınmaktadır. Panterin başı, karnı ve arka bacakları da kazıma çizgilerle vurgulanmıştır. Pençeye geçiş iki küçük kazıma çizgi ile belirginleştirilmiştir. Vroulia-Paris olarak bilinen geniş bir grup **Kat. No. 109** üzerinde görülen bezemelerin özelliklerini taşımaktadır. Bu grupta siluet olarak çizilen figürlerin hemen hemen hepsinin dış konturları kazıma çizgi ile belirginleştirilmiştir. Siyah figür tekniği kullanılarak yapılan figürler ve doldurma motifleri üzerinde kullanılan kazıma çizgilerin yoğunluğu dikkat çekicidir. Panter, benekli geyik, insan ve insanımsı yaratıklar faunalarda çok kullanılmıştır. Siyah figür tekniğinin kullanıldığı bezemelerde Korinth tarzı leke rozetler görülmektedir. Kullanılan rozetler kronolojik olarak bir anlam ifade etmemektedir. Leke rozetlerin kenarları düz, ondüleli ve bazen yelpaze şeklindedir. Bazı örneklerde kazımasız leke rozetlerde kullanılmıştır²⁹¹. Bu ayrıntıların birçoğunu **Kat. No. 109** üzerinde de görmek ve bu gruba dâhil etmek mümkündür. Veriler bu grubun en geç M.ö. 590/585-580 tarihinde üretime geçtiklerini, etkilerini ise M.ö. 6. yüzyılın ikinci dörtlüğü başına kadar devam ettirdiğine işaret etmektedir²⁹².

Kat. No. 109'da ki tabakta siyah figür tekniği ile yapılan bezemeler üzerinde kullanılan kazıma çizgilerin zenginliği dikkat çekicidir. Birbirinden farklı Korinth tarzı birçok doldurma motifi kullanılmıştır (Nokta rozet, içi çarpılı rozet, yelpaze rozet). Kuzey İonialı sanatçılar, siyah figür tekniğini Korinth ışıklarından etkilenerek kullanmışlardır²⁹³. **Kat. No. 108** ve **109**'da siyah figür bezeme alanlarında kullanılan Korinth tipi leke rozetlerde bunun göstergesidir. **Kat. No. 108** üzerinde siyah figür tekniği ile yapılan kadın figürünün elbisesinde de kazıma çizgi ve ek boya ile canlandırma yapılmıştır. Bu iki vazo üzerinde kullanılan kazıma çizgilerin zenginliği dikkat çekicidir.

²⁹¹ Aytaçlar, 2005: 126.

²⁹² Aytaçlar, 2005: 127.

²⁹³ Aytaçlar, 2005: 89.

4.B.1.c.2. Soyut Bezemeli Tabaklar

EOS-2 serileriyle birlikte ortaya çıkan soyut bezemeli tabaklar bu seriler içerisinde ki ilk denemeler olarak kabul edilmektedir. OOS serileri ile standartlaşan bu bezeme şemasının formları, yatay ağız tablalı (çoğunlukla halka kaideli) ve içe dönük dudak kenarlı (yüksek ayaklı) tabaklardır. Form olarak kaide ve ağız farklılıkları gösterse de stil olarak benzer şekilde bezenmişlerdir. En yaygın bezeme tipi ağız tablası ya da ağız kenarında meander patterninin yer almasıdır. Veriler, OOS serileriyle çağdaş olarak başlayan üretimin M.ö. 6. yüzyılın ikinci dörtlüğünde yoğun olarak üretime geçildiğinin göstergesidir. Orientalizan seramik üretimi sonlandıktan sonra bir süre daha üretimde kalmış olmaları olasıdır. Bu evreyi de Sub-Orientalizan olarak adlandırmak gerekir²⁹⁴.

4.B.1.c.2.a. Yatay Ağız Tablalı Tabaklar (Kat. No. 110-122)

Dışa çekik, yatay ağız tablası üzerinde görülen orta kalınlıktaki meander motifi ile diğerlerinden ayrılan, çoğu olasılıkla alçak halka kaideli olan tabak grubudur. Meanderler, iki firnis bant tarafından çevrelenmişlerdir. Ortadaki bezeme alanında genelde lotos-tomurcuk dizisi, diller ve doldurma motifleri bulunmaktadır. Bezeme firnis bant grupları ile zenginleştirilmiş kalın firnis bantlar içerir. Bu bantlar olasılıkla bezeme frizlerini birbirinden ayırmaktadır. Bu grupta bulunan bazı seramiklerin dış yüzünde birbirinden farklı bant kombinasyonları bulunur. Ancak bantların da belirleyici olduğu bir tipoloji oluşturmak için elimizdeki mevcut parçalar yeterli değildir. Genellikle üçlü orta kalınlıkta bantlar görülmektedir.

Bazı durumlarda soyut bezemeli tabakların OOS, GOS ve hatta orientalizan seramiğin üretimin sonlanmasından sonra devam eden SbOS evrelerinden hangisiyle çağdaş olduğunu belirlemek mümkün olmamaktadır²⁹⁵. Yatay ağız tablalı tabakların

²⁹⁴ Aytaçlar, 2005: 287.

²⁹⁵ Aytaçlar, 2005: 195.

kronolojik olarak değerlendirmek güçtür. Bu formun ilk örnekleri EOS-2 (M.ö. 625/620- 610/600) serileri ile çağdaştır. Ağız tablasındaki meander patterni taşıyan tabakların ilk örnekleri EOS serileri sonlarında (M.ö. 600) ortaya çıkmıştır. Bu dönemde düz dudaklı ve yüksek ayaklı tabaklar hâkimken, yatay ağız tablalı tabaklar nadir olarak üretilmiştir. TrOS/OOS (M.ö. 590-560) serileriyle birlikte formun popülerliği artmıştır. Form ve bezeme şeması itibariyle tanınabilir bir gelişim söz konusu olmadığı için çok uzun süre üretilmişlerdir. Fakat tam olarak üretimin ne zaman başladığı ve ne kadar sürdüğü belirgin olmasa da Pitane’de ki mezar kontekstinden, Klazomenai deki sektörlerden, Keppoi, Hermonassa, Myrmeikon, Pantikapaion gibi merkezlerde ele geçen buluntulardan büyük çoğunluğunu meander patternlerinin oluşturduğu yatay ağız tablalı tabakların, M.ö. 6. yüzyılın ikinci dörtlülüğü içinde üretildiği anlaşılmaktadır²⁹⁶. Sub-Geometrik tabakların M.ö. 6. yüzyılın ikinci yarısına boyunca üretimin devam edildiği anlaşılmaktadır²⁹⁷. Şimdilik M.ö. 6. yüzyılın ilk dörtlülüğü içinde bir zamanda üreilmeye başladıkları söylenebilir. Kendi içinde birçok tipe ayırmak mümkündür. Bu tipoloji, kronoloji takip edilerek oluşturulmamıştır. Kabaca bezeme tiplerini ayırmaya yöneliktir. Mevcut parça boyutları tüm ve tüme yakın olmadığı için mevcut olan ağız tablasındaki hâkim motif dikkatte alınarak yapılmıştır.

Kat. No. 110 üzerinde diğer tipler üzerinde görülen basit kırık meander yerine A tipik meander kullanılmıştır. Basit kırık meander yerine ressamı daha çok uğraştıracak olan bu meander motiflerinin sıradan bir tercih olmadığı, olasılıkla diğer örneklerle göre daha zengin bezeme tipleri içermektedir. Bu dil ve metobun arasında kullanılan nokta rozetinde de anlaşılmaktadır. Dil/lobut ve lotos çiçeklerinin arasına nokta rozetlerin kullanıldığı grup, Aytaçların tezinde meanderli tabaklar grubunun Tip-13B’si içerisinde değerlendirilmiştir. **Kat. No. 110** ile benzer özellikler taşımaktadır²⁹⁸. Tabağın arkasında üçlü bant kuşağı yer alır.

²⁹⁶ Aytaçlar, 2005: 195, 196 ve 208

²⁹⁷ Aytaçlar, 2005: 209.

²⁹⁸ **Bkz.** Aytaçlar, 2005: Levha 204-E. 1906, E. 1915, E. 1916, K. 1098, K. 1099, 205- K. 1101, K. 1103.

Kat. No. 111 dillerin oluşturduğu metoplar arasında olasılıkla lotosların yer aldığı tiptir. Tabakların arka yüzünde üçlü firnis bant kuşağı yer alır. **Kat. No. 110** ile karşılaştırıldığında muhtemelen bezeme özellikleri ile benzer özellikler taşımaktadır. **Kat. No. 112** üzerinde doldurma motifinin ana bezeme olarak aralarda kullanıldığı, fakat mevcut parçanın el verdiği ölçüde devamını göremediğimiz bir tiptir. Tabağın arka yüzünde sürülmeden ve pişmeden kaynaklı farklı renk aralıkları veren dört firnis bant yer almaktadır. Ayaçların tezinde, yatay ağız tablalı tabakların içerisinde meanderli tabaklar grubundan *Tip-11*'e yerleştirdiği iki tabak örnekleri Kat.No.112 ile benzerdir. Walter'in Kuzey İonia Grubu'na dâhil ettiği yatay ağız tablalı Berezan Tabağı da stil birliği içindedir²⁹⁹.

Kat. No. 113-118 ağız tablasında basit kırık meander patterni bulunan, birkaç parçanın merkezinde lotos yahut tomurcuk yer alan ve çevresi firnis bant gruplarıyla ya da ek boya ile zenginleştirilmiş bantlarla, bezeme gruplarını birbirlerinden ayıran tiptir. Kullanılan ek boyanın bu kadar yoğun ve direk astar üzerine kullanılması dikkat çekicidir³⁰⁰. Bantlar çok ince rezerve açıklıklarla birbirinden ayrılmışlardır. Mevcut parçalar içerisinde orta merkezde lotos yahut tomurcuğun uç kısmı görülmektedir Üzerinde (**Kat. No. 113, 116**). Mevcut parçanın el verdiği ölçüde sadece kalın ve ardı ardına dizilmiş bant gruplarını gördüğümüz tabakların (**Kat. No. 114, 115, 117, 118**) merkezinde lotos/tomurcuklarla bezenmiştir.

Kat. No. 116 üzerinde kullanılan ek boyanın doğrudan astar üzerine kullanılması dikkat çekicidir. **Kat. No. 113, 114, 115**'de kullanılan üç firnis bant ile stil olarak birbirlerine yakınlaşırlar. Bazı örneklerde ağız tablası üzerinde birbirine yakın yapılmış iki delik görülmektedir. Bu delikler tabağı asmak için yapılmıştır (**Kat. No. 115, 117**). Asma delikleri, tabağın günlük kullanımdan ziyade sunu yahut süs amaçlı olarak da kullanılmış olduğunu akla getirir³⁰¹. Bazı tabakların ağız tablasındaki meander motifi, askı deliklerini vurgulamak için bırakılan firnisli alan

²⁹⁹ **Krş.** Walter- Karydi, 1973: Taf. 122:1004 (Berezan); Ayaçlar, 2005: Levha 202- E. 1909 (Naukratis), E. 1910(Thera), E. 1912 (Naukratis);

³⁰⁰ **Kat. No. 118** ağız tablasında olasılıkla kırık meander motifi kullanılmıştır.

³⁰¹ .Ayaçlar, 2005: 196.

tarafından kesintiye uğramıştır (**Kat. No. 115, 118**). **Kat. No. 119** de ağız tablası üzerinde basit meander motifi **Kat. No. 120** de ise kompleks meander motifi yer almaktadır. Mevcut parçalar üzerinde hâkim olan meander motiflerin dışında yardımcı bir bezeme özelliği görülemediği için belirli bir tipoloji içerisine sokmak mümkün değildir.

Kat. No. 113-120 arasındaki tüm tabak örnekleri mevcut parçanın stil özelliklerini takibine olanak kılmadığı için soyut bezemeli tabaklar içerisinde meanderli grup olarak değerlendirilebilmiş fakat bir tipoloji oluşturulamamıştır. Aytaçların tezinde OOS-SbOS evresi aralıklarına tarihlendirdiği bu tabak gruplarının çok zengin örnekleri mevcuttur³⁰².

Kat. No. 121'de merkezdeki bant grupları etrafında tomurcuk-yaprak bezemesinin kullanıldığı bir tiptir. Alçak halka kaidelidir. Merkezde ardışık olarak dizilmiş dört tomurcuk ve dört baklava tipi yapraktan meydana gelen sekiz elemanlı rozetten oluşan, Aytaçların tezinde yatay ağız tablalı tabaklar içerisinde meanderli tabak grubundan *Tip-1A*'ya yerleştirdiği örneklerle stil ve form birliği içerisinde³⁰³. **Kat. No. 122**'de merkezde iki ince firnis bant arasında periyodik olarak tekrarlanan kare-boşluk bant kuşağı bulunur. Çevresinde dil dizisi sıralanmıştır.

Sonuç olarak, soyut bezemeli ve yatay ağız tablalı tabakların M.ö. 6. yüzyılın ilk dörtlüğü içinde üretimine başlandığı, M.ö. 6. yüzyılın ikinci dörtlüğünde üretimin yaygınlaştığı ve belli tiplerin yüzyıl sonuna kadar üretimin devam ettiği söylenebilir³⁰⁴.

³⁰² **Bkz.** Aytaçlar, 2005: Levha 187-207.

³⁰³ **Krş.** Aytaçlar, 2005: Levha 187.

³⁰⁴ Aytaçlar, 2005: 209.

4.B.1.c.2.b. Yüksek Ayaklı Tabaklar (Kat. No. 123-132)

Yüksek ayaklı tabak formu, olasılıkla Güney İonia işlikleri etkisiyle, EOS-1 (M.ö. 650-625/620)serileriyle çağdaş üretilmişlerdir. Formun, EOS-2 (M.ö. 625/620-610/600) serileriyle yaygınlaştığı, OOS (M.ö. 590-560) serilerinde de sevilerek kullanılmaya devam edildiği görülmektedir. Tıpkı yatay ağız tablalı tabaklarda olduğu gibi formun geçmişini inceleyebilmek güçtür. Fakat geneli itibariyle EOS ve OOS serilerinde dudak vurgulanmamış ya da dik bir açıyla yükseldiği görülmektedir. M.ö. 6. yüzyılın ikinci dörtlüğünden itibaren dudak dik ya da içe dönük yapılmıştır. Erken örneklerde ayağın daha ince ve uzun olarak yapıldığı, geç örneklerde ise kalınlaşıp, kısaldığı söylenebilmektedir³⁰⁵.

Yüksek ayaklı tabakların kronolojileri yatay ağız tablalı tabaklarla paralellik gösterir. Bulgular yüksek ayaklı tabakların M.ö. 6. yüzyılın ikinci dörtlüğü içinde üretildiğine işaret etmektedir. Fakat meanderli, lotos-tomurcuklu, noktalı ve dil/lobut bezemeli çok sayıda örneğin EOS-2'de üretilmeye başlandığı bilinmektedir³⁰⁶. Böylelikle bir devamlılığın olduğu görülmektedir. Yüksek ayaklı tabaklar ile yatay ağız tablalı tabaklar olarak ayırdığımız bu gruplar birbirleri ile stil birliği içerisindedirler. Dudak kenarında dış yüzden başlayarak iç yüze kadar uzanan firnisli alan hepsinde görülmektedir. Bu alanı lotoslar, tomurcuklar, yaprak ve meander patternleri takip etmektedir.

Kat. No. 123'de dudakta sadece basit meander patterni yer almaktadır. Merkezde ki bezeme şeması görülme de olasılıkla yatay ağız tablalı tabakların bezeme şemasıyla paralellik göstermektedir. **Kat. No. 124**'de gövdeye geçişteki iki ince firnis bant arasına yapılan basit kırık meander motifi kullanılmıştır. Hemen altında kalın bir firnis banttıan sonra merkezde lotos-tomurcuk?/ baklava tipi yaprak? bezemesi görülmektedir. Yüksek ayaklı tabaklar grubu tiplerine girmesi yanlış

³⁰⁵ Aytaçlar, 2005: 211.

³⁰⁶ Aytaçlar, 2005: 219 ve 220.

olmasa da mevcut parça el verdiği ölçüde bu grup altında incelenmesi daha doğru olacaktır³⁰⁷.

Kat. No. 125'de dudakta meander motifi bulunan, kalın bir firnis banttın sonra gövde de lotos-dil grubundan oluşan bir tiptir. Arka yüzde belirli aralıklarla yapılan üç ince firnis bant görülmektedir. Aytaçlar, tezinde bu bezeme özellikleri gösteren tabakları meanderli tabak grubundan *Tip-1*'e yerleştirmiştir³⁰⁸. **Kat. No. 126'**nın ağız kenarında kullanılan firnis bantlardan sonra gövdeye hâkim lotos-tomurcuk zinciri bezemelerin kullanıldığı bir tiptir. Tomurcuklarda firnis boya üzerine yapılan ek boya ile canlandırmalar görülmektedir. Aytaçlar, OOS-GOS ve SbOS evrelerine dâhil ettiği soyut bezemeli tabaklar içerisindeki bantlı gruptan *Tip-8*'e yerleştirmiştir³⁰⁹.

Kat. No. 127 ağız kenarında kullanılan firnis bantlardan sonra gövdeye hâkim lotos-tomurcuk zinciri bezemelerin kullanıldığı bir tiptir. Tomurcuk üzerinde mat kırmızımsı kahverengi ek boya kullanılmıştır. **Kat. No. 128'**de ağzın hemen altında baklava tipi yaprak bezemesi kullanılmıştır. Lotosun üzerinde koyu kırmızı ek boya kullanılmıştır. Arka yüzde turuncu tonlarında iki firnis bant görülmektedir. Aytaçların tezinde, meanderli tabaklar grubundan *Tip-10* içine dâhil edilen bir tabak benzer özellikler taşımaktadır³¹⁰. **Kat. No. 129'**da içte ve dışta dudak kenarında devam eden firnis banttın sonra rezerve bir alan bırakıldıktan sonra tekrar eden ince firnis banttın sonra gövde üzerinde kontur tekniğinde çizilmiş lotos görülmektedir.

Kat. No. 130'da tabağın tüm yüzeyi farklı kalınlıkta bantlarla bezenmiştir. Üretimi oldukça kolay ve bezeme şeması olarak sade olan bu tabakalar kazılardan gelen birçok örnekle temsil edilmektedir³¹¹. **Kat. No. 131'**de merkezdeki küçük bant zincirinin etrafında ardışık olarak ters yönlere bakan tomurcuk zinciri bezemesinin

³⁰⁷ Yatay ağız tablalı meander patternli tabaklar grubu benzer örnekler için **Bkz.** Aytaçlar, 2005: Levha 199-E- 1656 (Samos), 1642 (Pitane), 1643 (Selinus), Levha 200- E-1663 (Tocra), Levha 201-1761a (Naukratis).

³⁰⁸ **Bkz.** Aytaçlar, 2005: Levha 225- E. 2152 (Naukratis), K. 1276.

³⁰⁹ **Bkz.** Aytaçlar, 2005: Levha 218- E. 2055 (Berezan), E. 2056 (Didyma).

³¹⁰ **Bkz.** Aytaçlar, 2005: Levha 224-K. 1264.

³¹¹ Bazı örneklere **Bkz.** Aytaçlar, 2005: Levha 218, E. 2053 (Pitane), E. 2051 (Symrna), 219-K.1140.

bulunduğu tiptir. Sekiz tomurcuktan dördü tondoda içi noktalı bir daireden çıkmaktadır. Yüksek ayak genişleyerek dışa açılmıştır ve ayağın içi boştur. Aytaçlar, tezinde bu tabak tiplerini bantlı tabak gruplarından *Tip-2*'ye yerleştirmiştir³¹². Aytaçların tezinde verdiği Levha 216-E.2004 numaralı Pitane buluntusu bu tabak M.ö. 6. yüzyılın ikinci dörtlüğünün başına tarihlenebilecek mezar kontekstinden gelmiştir³¹³.

Kat. No. 132 sadece lotosların hâkim olduğu bir tiptir. **Kat. No. 123-132** arasındaki tüm tabak örnekleri mevcut parçanın stil özelliklerini takibine olanak kılmadığı için soyut bezemeli tabaklar içerisinde meanderli grup olarak değerlendirilebilmiş fakat bir tipoloji oluşturulamamıştır. Aytaçların tezinde, OOS-SbOS evresi aralıklarına tarihlendirdiği bu tabak gruplarının çok zengin örnekleri mevcuttur³¹⁴. Sonuç olarak bu grup seramikleri; M.ö. 7. yüzyılın sonları ile M.ö. 6. yüzyılın ikinci dörtlüğü arasında tarihlenerek büyük bir yaygınlık kazandığı anlaşılmaktadır³¹⁵.

4.B.1.d. Kapak (Kat. No. 133)

Kendi başlarına bir form olarak kabul edilmeyen kapaklar, Kuzey İonia Orientalizan stilde bezenmiş yaygın bir türdür. Kapaklar, formda ve bezeme şemasında çeşitlilik göstermektedir. Daha çok pyksislerde, krater ve amphoralar üzerinde görmek mümkündür. Formları itibariyle bezeme şeması, çağdaşı tabaklarla aynı stildedir. Bezeme şeması, kapağın büyüklüğü ile paralel olarak çeşitlenmektedir. Kuzey İonia'da kapakların üzerinde sıklıkla karşılaşılan patternlerden birisi lotos-tomurcuk dizileridir. Bezeme şeması olarak **Kat. No. 133** ile paralel özellikler gösteren örnekler mevcuttur³¹⁶. Bu kapak lotos-tomurcuk dizilerini izleyen kalın

³¹² **Krs.** Aytaçlar, 2005: Levha 216, E. 2001 (Vroulia), E. 2004 (Pitane), E.2063 (Tell Sukas), K. 1225.

³¹³ Aytaçlar, 2005: 220.

³¹⁴ **Bkz.** Aytaçlar, 2005: Levha 222-226.

³¹⁵ Aytaçlar, 2005: 220.

³¹⁶ **Bkz.** Aytaçlar, 2005: 172-173, Levha 177-K.803-805, 178-K. 810, 811, 1354 (Kyrene), 1357 (Naukratis), 1359 (Kyrene), 180-K. 829.

firnis bant çevresindeki dil dizileri ile bezenmiştir. Parçanın mevcut kısmından ağız çapı öğrenilemediği için hangi forma ait bir kapak olabileceği konusunda yorum yapılamamaktadır.

4.B.1.e. Destekli Krater Tablası (Kat. No. 134)

Destekli krater de kaideye doğru daralan küresel bir gövdenin hemen üstünden çıkan kulplar, ağız tablasında dışarı açılan dikdörtgen şeklindeki kulp desteklerinin altına bağlanmaktadır. **Kat. No. 134** numaralı eser destekli krater tablasına bir örnektir. Kuzey İonialı seramikçiler, bu formda Korinth örneklerinden esinlenmişlerdir. Daha erken üretilmiş olması mümkün olmasına rağmen, destekli krater formu temel olarak GOS serilerine özgüdür³¹⁷. Kulp destek tablasının üzerinde solid ışın dizi kullanılmıştır. Dışa çekik, düz ağız tablasında basit meander patterni görülmektedir.

³¹⁷ Aytacılar, 2005: 165 ve 166, Levha 159: E.1226, Levha 162: E. 1267, Levha 164: E.1300, E.1302, E.1296, K.772, E.1297, E.1298, E.1301, E.1303, E.1306. Tam benzerini Levha 164: E. 1297 (Histria) üzerinde görmek mümkündür.

5. SONUÇ

Ainos'da (Enez) ele geçen Orientalizan Dönem seramiği, konulu bu çalışmada 134 adet seramik parçası incelenmiştir. Bu eserler, Orientalizan seramiği literatürü ayrıntılı bir şekilde araştırılarak sınıflandırılmış, Khios stili etkili Orientalizan seramikler A-B-C ve Kuzey İonia üretimi Orientalizan seramikler olarak 4 grup altında değerlendirilmiştir.

Ainos'da ele geçen, Orientalizan stil seramiklerden birkaç buluntunun kil analizi yapılmıştır. Fakat bu analiz sonuçları, seramiklerin üretim merkezini(lerini) belirlemede yeterli olmamıştır. Dolayısıyla her gruba ait seramikler diğer merkezlerle karşılaştırılarak tarihlendirilmiştir. Ayrıca grubun en yoğun olarak üretildiği zaman aralığı saptanmaya çalışılmıştır. Bunun yanında, Ainos'da mezar 18'den gelen konteks buluntular, tarihlendirmeyi kolaylaştırarak, vazoları belirli bir tarih aralığına oturtmuştur.

Stillerine göre yapılan gruplandırmalarda, formlar belirli bir sıra içerisinde verilmiştir. Tüm malzeme içerisinde tabakların en geniş form grubunu oluşturduğu görülmüştür. Bu tabakların ağız profilleri, yatay ağız tablalı, dudağa aplike edilmiş makara kulp ve kulp aralarında plastik çıkıntılı, içe ve dışa dönük dudak kenarlı olmak üzere 4 tip olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ainos, Ege denizini doğu Trakya'nın iç kısmına ve buradan da orta Meriç yatağı aracılığıyla Balkan yarımadasının batı kısmına bağlayan antik bir liman kentidir. Karadeniz'deki Odessos (Burgaz) şehrinden güneye giden ticaret yolu, yukarı Meriç vadisinden karayoluna ya da Meriç nehri üzerinden denize ulaşmaktadır. Bu yol, Karadeniz, İstanbul Boğazı, Marmara ve Çanakkale'den geçen deniz yolundan daha kısa ve daha az tehlikeli bir bağlantı sağlamaktadır. Bunun yanında Ainos, yüzyıllar boyunca alüvyon sürükleyen ve böylelikle büyük bir delta oluşturan Hebros nehrinin, denize döküldüğü alanda büyük bir körfez üzerinde yer almaktadır. Böylelikle hem verimli topraklar hem de önemli bağlantı yolları üzerinde

kurulan bu kentin, ticari ve kültürel hayatı olumlu yönde gelişmiş ve denizaşırı ülkelerle sıkı ticaret ilişkileri kurulmuştur.

Ege adalarını, Anadolu'yu, Sicilya'yı, Adriyatik ve Trakya kıyılarını iskan eden Hellenler, M.ö. 8. yy. ortalarında deniz aşırı iskana girişmişlerdir. Hellenler'in Anadolu'ya göçü, ilk Aiol'ler ardından da İon'lar tarafından olmuştur. Arkeolojik kayıtlara göre Aiol'ler M.ö. 8. yüzyılın öncesinde ilk Lesbos'u ele geçirmişler ve burayı bir üst olarak kullanarak Anadolu'nun batı sahillerine sızmaya başlamışlardır. İon kolonizasyonu olarak da adlandırılan bu sürecin, hızlı nüfus artışı, toprak ihtiyacı, geçim zorlukları, siyasal çekişmeler, macera, ticaret, hammadde ihtiyacı gibi birçok nedeni vardır. M.ö. 8. ve 7. yüzyıllara denk gelen bu süreçle Trakya, Hellen etkisine girmeye başlar. Kıyılarda kurulan bu koloniler, Trakya'nın iç bölgelerine fazla girmeyi hiç bir zaman başaramamışlardır. Trakya'nın zengin maden yatakları ve orman kaynaklarının yoğunlukta olduğu kıyı boyunca yerleşmişlerdir.

Çoğunlukla İoanlar ve Aiollerce kurulmuş olan kolonilerin yoğunluğu Doğu Trakya'nın güney kıyılarında olup Karadeniz kıyısında fazlasıyla etkin bir koloni hareketi oluşturamamışlardır. Trakya'da M.ö. 650 civarında kurulan Abdera, Nestos nehrinin (Karasu) bereketli toprakları üzerinde kurulmuştur. Buna yakın bir tarihte Miletos'la birlikte yine Trakya'nın Karadeniz sahilinde kurulan Kardia, Klazomenai kaynaklı kolonizasyon hareketinin bilinen ilk örnekleridir. Miletos önderliğinde Marmara Denizi ve Karadeniz kıyılarında kurulan ve sayıları 70'e ulaşan kolonilerin birçoğunun kuruluşuna, diğer İonia kentlerinin yanısıra Klazomenai'nin de katıldığı anlaşılmaktadır. Antik kaynaklar Ainos'dan ise bir Aiol kenti olarak bahsetmektedir. Ayrıca Ainos'da sürdürülen kazı çalışmalarında, Arkaik Döneme tarihlenen Aiol sütun başlıkları Ainos'un M.ö. 7. yüzyılda kurulmuş bir Aiol kolonisi olduğunun belgeleridir. Fakat, Ainos'da bu kolonizasyon hareketleriyle görülen Hellen etkilerini sadece Aiol kolonizasyonuna bağlamak çok doğru olmayacaktır. Ainos kazılarında ele geçen Aiol seramikleri yahut Aiol sütun başlıkları kadar, yine Ainos'da ele geçen Orientalizan stil seramikler değerlendirildiğinde, bölgede İonia ticari ve kültür etkilerinin de olduğu açıkça görülmektedir. Ayrıca M.ö. 7. yüzyıl civarına tarihlenen

ve günümüzde kentin adıyla anılan Klazomenai lahitlerinin Ainos kazılarında da ele geçirilmesi bu kent de Aiol dışında Kuzey İonia'ya etkilerini de göstermektedir.

Kolonizasyonla birlikte, seramikler üzerinde kullanılan teknik ve motiflerin hızlıca yayılması, diğer kent devletlerinde de sevilerek kullanılması ticari ilişkilerin gücünü ve deniz kenarında yer alan kentlerin birbirleri üzerindeki sanat etkilerini göstermesi bakımından önemlidir. Ainos'da ele geçen Khios etkili A grubu seramikleri, Ainos'un, diğer kıyı şeridinde yer alan antik kentlerle ilişkilerini göstermesi açısından çok önemlidir. Ainos'da yoğun olarak karşılaşılan bu grup bölgede Khios Adası etkili küçük bir atölyenin olduğunu düşündürür. Bu aşamada bazı bilim adamları, Khios stil etkili A grubu seramiklerin üretim merkezi olarak, Thasos Adası, Kavala (antik Neapolis), Maroneia, New Peramos (antik Oesyne) yahut Ainos olabileceği konusunda önerilerde bulunmuşlardır. Khios stil etkili A grubu seramiklerin üretim merkezinin(lerinin) belirlenememesinin sebeplerinden birisi olarak üretim merkezlerine yönelik önerileri doğrulayacak kadar çok buluntu içermemeleri gösterilebilir. Fakat Ainos'da ki Orientalizan stil içerisinde değerlendirilen tüm seramiklere göre Khios Adası etkili grubun yoğunlukta olması, bölgede Khios Adası etkili küçük bir atölyenin olduğuna yönelik öneriye, bir kanıt olarak ileri sürülebilir. Khios Adalı ressam(lar) ve çömlekçi(ler), olasılıkla Ainos'a gelerek, Khios Adası etkili ürünler ortaya koymuşlardır. Böylelikle Ainos'un, Thasos Adası, Kavala (antik Neapolis), Maroneia, New Peramos'a (antik Oesyne) vazolar ihraç ettiği söylenebilir. Ainos'da ele geçirilen kaliteli Orientalizan stil vazolar, lüks tüketim malları olarak kabul edilebilir, bu durum kentin zenginleşen sosyal bir tabakasının olduğunu göstermekle beraber, gelir ve yaşam düzeyi yüksek olan bir kentin vazolarını da diğer kentlere ihraç etmesi olasılığını güçlendirir.

Ele geçirilen eserler, tüm ve tüme yakın değilse, formların biçimsel olarak değerlendirilmesi, gelişimlerinin incelenmesi ve stil özelliklerinin belirlenmesini güçleştirir. Fakat atölyeleri, ressam(lar)ı yahut stil gruplarını tüm ve tüme yakın kaplar üzerinden tayin edebilmek, daha sağlıklı sonuçlar elde edebilmemiz açısından önemlidir. Çünkü bezeme şeması karşılaştırılması, ressam çizim teknikleri ve ayrıntıların takibi-sürekliliği için çoğu zaman vazunun tümünü görerek

tarhlandirmek ve gruplandirmek gerekir. Bu yüzden Ainos’da 2008 ve 2009 yıllarında yapılan kazı çalışmaları sırasında ortaya çıkarılan tüm ve tüme yakın Orientalizan stilde bezenmiş, 3 aryballos, 2 lekane kapağı, 2 tabak ve amphoranın bezeme takibine olanak tanıyan boyutları ile katalog çalışması yapılan Khios etkili A grubuyla birlikte genel olarak değerlendirmeye alınması önemlidir.

Khios etkilerine sahip olan gruplarda, 89 parça seramik tespit edilmiş ve stil özelliklerine göre A-B-C olarak 3’e ayrılmıştır. A grubu olarak ayrılan Khios stili etkili Orientalizan seramikler 77 parçadan oluşmaktadır. Büyük çoğunluğunu yatay ağız tablalı, içe ve dışa dönük dudak kenarlı tabakların oluşturduğu formlar dışında, skyphos-krater, kapak, kalathos, lekane kapağı, kyliks, oinokhoe ve kapalı kaplar görülmektedir. Khios Adası retimi seramiklerden birçoğ yönüyle farklı olan bu grup A’da yer alan formlar, genel Khios Adası formlarından farklıdır. Ele geçen bazı oinokhoeler, hem form hem de stil olarak Khios Adası rnleri ile paralellik göstermemektedir. Lekane ve düz dudaklı, konik ayaklı skyphos-kraterler, Khios Adasında görülmezken, grup A içerisinde sıklıkla karşılaşılmaktadır.

Khios etkili A grubu, stil özelliklerine göre figrller ve bitkisel bezemeliler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Figürlü vazolar üzerinde yoğun olarak aslan ve sphenks figürleri yer almaktadır. Griphon, boğa ve köpek figürlerine de yer verilirken insan betimlemelerine nadir rastlanmaktadır. Fakat bu gruba dahil edilen iki tütsülük sadece bant kuşakları ve meander dizisi ile bezenmiştir. Figürlü seramikler, rezerve ve siyah figür tekniği kullanılarak çizilmiştir. Rezerve teknikte yapılan vazoların üzerinde ki doldurma motifleri çeşitlilik gösterirken, siyah figür tekniğinde yapılan vazoların üzerinde Korinth etkili leke rozetler görülmektedir. Olasılıkla bu iki teknik bir ressam tarafından kullanılmamış, atölyede birden fazla ressam çalışmıştır. Seramiklerin genelinde görülen bant kuşakları ve ayırıcı bantlar sevilerek kullanılmış ve belki de ortak başka bir ressam tarafından boyanmıştır.

Khios stil etkili B grubu diğer kıyı kentlerinde yayılım göstermemişlerdir. Fakat Khios Adası retimi seramikleri ile karşılaştırıldığında yoğun beyaz ek boya kullanımını ve diğer stilistik özellikler Khios Adası’nın etkisi altında değerlendirilmesi

gerektiğini göstermiştir. Bu grupta kullanılan firnis boya yoğun olarak kullanılan ek beyaz boyanın gerisinde kalmıştır. Khios stil etkili C ise, Ainos'ta ele geçen diğer gruplardan farklı özelliklere sahiptir. Bu grup olasılıkla Ainos'un dışında başka bir kuzey Trakya şehrinde üretilmiştir.

Khios Stili etkili gruplar stil kritiği ve bazı mezar kontekslerinden elde edilen veriler ile değerlendirilmiştir. Bu veriler, bu grupta bulunan seramikler için büyük olasılıkla M.ö. 580-550 (A grubu M.ö. 580-570, B grubu M.ö. 575-550 ve C grubu M.ö. 580-570) yıllarını işaret etmektedir. Ainos'da süren kazılar sonucunda elde edilecek sonuçlar ile bu öneri sağlam temeller üzerine oturtulacaktır.

Kuzey İonia Orientalizan seramiğinin görüldüğü yerler, Karadeniz kıyıları, Kuzey Ege, Güney İonia, Doğu Akdeniz, Batı Akdeniz, İonia adaları ve Sardes'tir. Kuzey İonia Orientalizan stil seramik üretimi M.ö. 6. yüzyılın başlarında yaygınlaşmıştır. M.ö. 7. yüzyılın sonlarında ise deneysel bir üretim söz konusudur. Trakya kıyılarında kurulan İon kolonilerinin etkilerini, bu süreç içerisinde Ainos'da ele geçirilen Kuzey İonia etkili Orientalizan seramikler üzerinde de görmekteyiz.

Ainos'da ele geçen Kuzey İonia üretimi Orientalizan seramiklerin, üzerinde kullanılan figürlerin genel proporsiyonu, doldurma motifleri ve bant kuşakları ile Kuzey İonia üretimi oldukları görülebilmektedir. Bu grup, ilk önce formlarına göre ayrılmış, daha sonra stil özelliklerine göre sınıflandırılmıştır. Formların genelini tabaklar oluşturmaktadır. Bu tabaklar, figürlü ve soyut bezemeliler olarak ikiye ayrılmıştır. Daha sonra tabakların formları kendi içlerinde yatay ağız tablalı ve yüksek ayaklılar olmak üzere iki alt başlık altında değerlendirilmiştir. Tabaklar dışında görülen form çeşitleri; oinokhoeler, skyphoslar, kapak ve destekli krater tablasıdır.

Kuzey İonia grubu, Aytaçlar'ın oluşturduğu kronoloji takip edilerek değerlendirilmiştir. Belli stil özellikleri olmadan bir arayışın hakim olduğu ve özenli bir çizim göstermeyen evre EOS-1 (M.ö. 650-625/620), EOS-2 (M.ö. 625-620/590), bir düzenin hakim olup yaygınlaştığı evre OOS (M.ö. 590-560) ve üretimde kalitenin

bozulup sonlandığı evre ise GOS (M.ö. 565/560-550) olarak tanımlanmıştır. Bu evrelerin dışında, EOS-2 ve OOS serileri arasında bir geçiş evresini temsil eden, OOS serilerine has bazı özellikler gösteren, Transisyonel Orientalizan Stil (TrOS), evresi vardır. Bu grupta, yukarıda değinilen stil evreleri dikkate alınarak gruplandırma ve stil analizi yapılmıştır. Figür bezemeli tüm seramikler, EOS-1, EOS-2, OOS ve GOS evreleri içinde üretilmişken, soyut bezemeli tabaklar, M.ö. 6. yüzyılın ilk dörtlüğü içinde üretimine başlandığı, M.ö. 6. yüzyılın ikinci dörtlüğünde üretimin yaygınlaştığı ve belli tiplerin yüzyıl sonuna kadar üretimin devam ettiği söylenebilir.

Ainos'da ele geçen Orientalizan seramiklerin tez konusu olarak çalışılmasıyla, konu ilgili yapılan diğer çalışmalara ışık tutması amaçlanmıştır. Yukarıda anlatılan tüm seramik gruplarının kil analizlerinin ve sistemli olarak yayınlarnının yapılması ile üretim merkezini(lerini) kesin olarak belirlenmesi yönünde bilim dünyasına çok önemli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akurgal, E. (1993): *Eski İzmir I, Yerleşme Katları ve Athena Tapınağı*, 2. Baskı, Ankara.
- Akurgal, M. (1997): *Korinth Seramiği M.ö. 750- 550*, İstanbul.
- Akurgal, M., Kerschner, M., Mommsen, H., Niemeier, W-D. (2002): *Töpferzentren der Ostägäis. Archäometrische und archäologische Untersuchungen zur mykenischen, geometrischen und archaischen Keramik aus Fundorten in Westkleinasien*, Ergänzungshefte zu den ÖJh, Helf 3.
- Akyüz, S., Akyüz, T., Başaran, S., Bolcal, Ç., Güleç, A. (2008): “Analysis of ancient potteries using FT-IR, mikro-Raman and EDXRF spectrometry”, *Vibrational Spectroscopy* 48: 276-280.
- Amyx, D. A. (1988): *Corinthian Vase Painting of the Archaic Period*, California.
- Arsebük, G., Özbaşaran M. (2000): “Yarım Burgaz Mağarası (1988- 1990 Yılları) Pleistosen Arkeolojisi Çalışmaları”, *Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi*, Ankara: 5-8.
- Asgari, N., Madra, B., Soysal, M. (1983): *Anadolu Medeniyetleri II (Yunan/ Roma/Bizans)*, Avrupa Konseyi 18. Avrupa Sanat Sergisi, İstanbul.
- Aytaçlar, M. N. (2005): *Klazomenai Orientalizan Seramiği* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İzmir.
- Bakır, T. (1982): *Korinth Seramiğinde Aslan Figürünün Gelişimi*, İzmir.
- Başaran, S. (1996): “Enez (Ainos) Araştırmaları 1971-1994”, *Anadolu Araştırmaları*, Sayı: XIV, İstanbul: 105-135.

- Başaran, S. (1998), “Enez (Ainos) 1996 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları”, *19. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt: 2, Ankara: 593-624.
- Başaran, S. (2002): “Enez (Ainos) 2001 yılı kazı ve onarım çalışmaları”, *Anadolu Araştırmaları*, İstanbul, 2002, cilt: 16: 59-86.
- Başaran, S. (2003): “Enez (Ainos) 2001 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları”, *24. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt:2, Ankara: 283-294.
- Başaran, S. (2004) : “Ainos Kazı Raporları”, *Arkeo Atlas Dergisi*, Sayı 3: 148- 149.
- Başaran, S. (2005): “Enez (Ainos) 2003 Yılı Kazı ve Onarım Çalışmaları”, *26. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt: 2, Ankara: 115-128.
- Başaran, S. (2006): “Enez (Ainos) 2004 Yılı Kazı, Onarım ve Koruma Çalışmaları”, *27. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt: 2, Ankara: 409-420.
- Başaran, S. (2008): “Enez (Ainos) 2006 Yılı Kazısı ve Onarım Çalışmaları”, *29. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt: 3, Ankara: 185-210.
- Başaran, S. (2009a): “Enez (Ainos) 2007 Yılı Kazısı ve Onarım Çalışmaları”, Türk Tarih Kurumu, <http://www.ttk.org.tr/index.php?Page=Sayfa&No=204>.
- Başaran, S. (2009b): “Trakya’da Bir Prenslik Merkezi: Ainos Antik Kenti”, http://www.obarsiv.com/e_voyvoda_0708.html, (03.01.2009).
- Boardman, J., Hayes, J. (1966): *Excavations at Tocra 1963-1965, The Archaic Deposits I*, BSA Suppl. 4.
- Boardman, J., Hayes, J. (1973): *Excavations at Tocra 1963-1965, The Archaic Deposits II and Later Deposits*, BSA Suppl. 10.

- Boardman, J. (1980): *The Greeks Overseas. Their Early Colonies and Trade*, London.
- Boardman, J. (1998): *Early Grek Vase Painting*, London.
- Casson, S. (1926): *Macedonia, Thrace, Illyria*, Oxford.
- Cook, R. M. (1972): *The Greek Painted Pottery*, 2. Baskı, London.
- Cook R. M. (1992): "The Wild Goat and Fikellura styles: some speculations", *OJA*, Vol.11(3): 255-266.
- Cook, R. M. (1997): *Greek Painted Pottery*, 3. Baskı, London.
- Cook, R. M., Dupont, P. (1998): *East Greek Pottery*, London.
- Çoşkun, G. (2007): *Oryantalizan Dönem Seramiğinde Bezeme Gelişimi*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Aydın.
- Ducat, J. (1971): "La Céramique de Samos et les Céramique de Grèce de l'est du X Au VII Siecle (Samos V)", *RA* 1971/1: 81-91.
- Dunbabin, T. J. (1948): "The Early of Corinth", *JSH* 68: 59-69.
- Dupont, P. (1983): "Classification et determination de provenance des ceramiques grecques orientales archaiques d'Istros, Rapport preliminaire" *Dacia* 27: 19-43.
- Erzen, A. (1974): "1971 Enez (Ainos) Araştırmaları", *Türk Arkeoloji Dergisi*, Sayı: XX- 2, Ankara: 9-32.

- Erzen, A. (1976): “Enez araştırmaları ve kazıları” *Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu Belleteni*, Sayı: 55/334, İstanbul: 6-11.
- Erzen, A. (1984): “1982 Yılı Enez Kazı Çalışmaları”, *V. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt 1, Ankara: 297-300.
- Erzen, A. (1986): “1984 Yılı Enez Kazı Çalışmaları”, *VII. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara: 603-617.
- Erzen, A. (1987): “1985 Yılı Enez Kazı Çalışmaları”, *VIII. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Ankara: 273-290.
- Erzen, A. (1988): “1986 Yılı Enez Kazı Çalışmaları”, *IX. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt. II, Ankara: 279-298.
- Erzen, A. (1994): *İlkçağ Tarihinde Trakya Başlangıçtan Roma Çağı'na Kadar*, İstanbul.
- Erzen, A., Başaran S. (1990): “1988 yılı Enez kazısı çalışmaları, *11. Kazı Sonuçları Toplantısı*, cilt: 2, Ankara: 107-125.
- Erzen, A., Başaran, S. (1991), “Enez (Ainos) Kazısı 1989 Yılı Çalışmaları”, *XII. Kazı Sonuçları Toplantısı*, Cilt. II, Ankara: 155-170.
- Eyice, E. (1962–1963): “Enez’de Yunus Kaptan Türbesi ve Has Yunus Bey’in Mezarı Hakkında Bir Araştırma”, *Tarih Dergisi*, Cilt 13, No:17–18, İstanbul: 141-158.
- Eyice, E. (1969): “Trakya’da Bizans Devrine Ait Eserler”, *Belleten*, Cilt XXXIII, Sayı:31, Ankara: 325-358.

- Fazlıoğlu, İ. (1998): *Karia Orientalizan Seramiği* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İzmir.
- Fazlıoğlu, İ. (2007): “Relations Between Caria and Ionia on Basis of Orientalizing Pottery” *Milesische Forschungen* 5: 253-260.
- Fazlıoğlu İ. (2009): “Damlıboğaz Finds: Inland Carian Archaic Pottery and Related Regions” in: F. Rumscheid (ed.), *Die Karer und die Anderen, Internationales Kolloquium an der Freien Universität Berlin*, 13. bis 15. Oktober 2005, Bonn: 463-477.
- Ghali-Kahil, L. (1960): *La Céramique Grecque (Fouilles 1911-1956), Études Thasiennes VII*, Paris.
- Haspels, E. (1946): *Eski Yunan Boyalı Keramiği* (Çev. Aşkidil Akarca), İstanbul.
- Hürmüzlü, B. (2003): *Klazomenai Akpınar Nekropolisini*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), İzmir.
- İren, K. (2003): *Aiolische Orientalisierende Keramik*, İstanbul.
- Kardara, Ch. P. (1978): “Oriental Influences on Rhodian Vases”, *Les Céramiques de la Grèce de l'Est et leur diffusion en Occident*, Paris: 66-70.
- Käufler, S. (2004): *Die archaischen Kannen von Milet* (Yayınlanmamış PhD Tezi, Ruhr-Universität Bochum) Bochum.
- Kerschner, M. (1997): “Ein stratifizierter Opferkomplex 7. Jh.s. v. Chr. aus dem Artemision von Ephesos”, *JÖst* 66, Beiblatt: 85-226.
- Lemos, A. A. (1991): *Archaic Pottery of Chios / The Decorated Styles*, Oxford.

Mansel, A. M. (1938): *Trakya'nın Kültür ve Tarihi*, İstanbul.

Manyas, M. (1984): *Oryantalizan Stil Tabaklar* (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü), Ankara.

Munsell Renk Kataloğu (1975): *Munsell Soil Color Charts*, Baltimore.

Ousterhout, R., Bakirtzis, C. (2007): *The Byzantine Monuments of the Evros/ Meriç River Valley*, European Center for Byzantine and Post-Byzantine Monuments, Thessaloniki.

Özdoğan, M. (2000a): “Enez Hoca Çeşme Kazısı”, *Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi*, Ankara: 51-53.

Özdoğan, M. (2000b): “Yarım Burgaz Mağarası 1986 Yılı Kurtarma Kazısı”, *Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi*, Ankara: 9-13.

Özgünel, C. (2006): *Karia Geometrik Seramiği*, İstanbul.

Özhan S. (2003): “Oryantalizan Dönem Boyunca Batı Anadolu ve Yunanistan’da Vazo Resim Sanatı Üzerinde Görülen Motiflerin Olası Kökenleri”, *III. Uluslar arası Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildirisi*, Eskişehir: 290- 297.

Özkan T. (1999): *İzmir Arkeoloji Müzesi Seramik Kataloğu*, İzmir.

Özyıldırım, M. (2002): “Antik Kaynaklarda Ainos”, *Olba*, Sayı: VI, Mersin: 85-100.

Payne, H. G. G. (1931): *Necrocorinthia, a study of Corinthian Art in the Archaic Period*, Oxford.

Ploug, G. (1973): *Sukas II, The Aegean, Corinthian and Eastern Greek Pottery and Terracottas*, Kobenhavn.

- Salviat, F. (1978): “La Céramique De Style Chiotte À Thasos”, *Les Céramiques de la Grèce de l’Est et leur diffusion en Occident*, Paris: 87-92.
- Sayar, M. H. (2008): “Eskiçağda Trakya ve Traklar”, *Toplumsal Tarih Dergisi*, Sayı:173: 58-62.
- Schauss, G. P. (1985): *The Extramural Sanctuary of Demeter and Persophone at Cyrene, Libya, Vol. II, The East Greek, Island and Iaconian Pottery*, Philadelphia.
- Sevin, V. (2001): *Anadolu’nun Tarihi Coğrafyası I*, Ankara.
- Şahin, I. (2006): “Roma Yolu Via Egnatia” Keşan Sempozyumu 15-16 Mayıs 2003, *Keşan Sempozyumu Bildiri Tam Metinleri, Keşan Belediye Baş. Yayınları*, 2006, İstanbul: 70-74.
- Tekin, O. (2008): “Ainos (Enez) Sikkeleri”, *Toplumsal Tarih Dergisi*, Sayı 173: 64-67.
- Tsetschladze, G. R. (2005): “İskit ile Thrak Kral ve Seçkin Mezarlarını Kim İnşa Etti?”, *Karadeniz’in Tarih Ve Arkeolojisi Üzerine*, İstanbul: 37-95.
- Venit, M. S. (1988): “Wild Goat (Excluding Chiot)”, *Grek Painted Pottery from Naukratis in Egyptian Museum*, Indiana: 5-43.
- Vinogradov, Y. G. (1999): “Selected Finds from the Myrmekion Acropolis, *Études et Travaux* 18: 280-293.
- Walter, H. (1968): *Chronologie und Landschaftsstile ostgriechischer Gefässe, Samos V*, Bonn.

Walter- Karydi, E. (1973): *Samische Gefässe des 6. Jahrhunderts v. Chr, Samos VI*, Bonn.

Antik Döneme ve Seyyahlara Ait Kaynaklar

Bertrandon de la Broquier (1892): *Le voyage d'Outremer*, Paris.

Comte, de Choiseul-Gouffier (1842): *Voyage Pittoresque de la Greece*, Paris.

Evliya Çelebi (1970): *Seyahatname V*, (Çev. Z. Danışman), Cilt. 8, İstanbul.

Heredotos, (1973): *Historia*, (Çev. M. Ökmen, A. Erhat), İstanbul.

Herodotos, (1983): *Herodot Tarihi*, (Çev. M. Ökmen), İstanbul.

Hmeros, (1958): *İlias*, (Çev. A. Erhat-A. Kadir), İstanbul.

Hmeros, (1970): *Odyseia*, (Çev. A. Erhat-A. Kadir), İstanbul.

Hutz, İ. (1828): *Beschreibung der Europaeischen Türkei*, München.

Ksenophon, (1984): *Anabasis*, (Çev. T. Gökçöl), İstanbul.

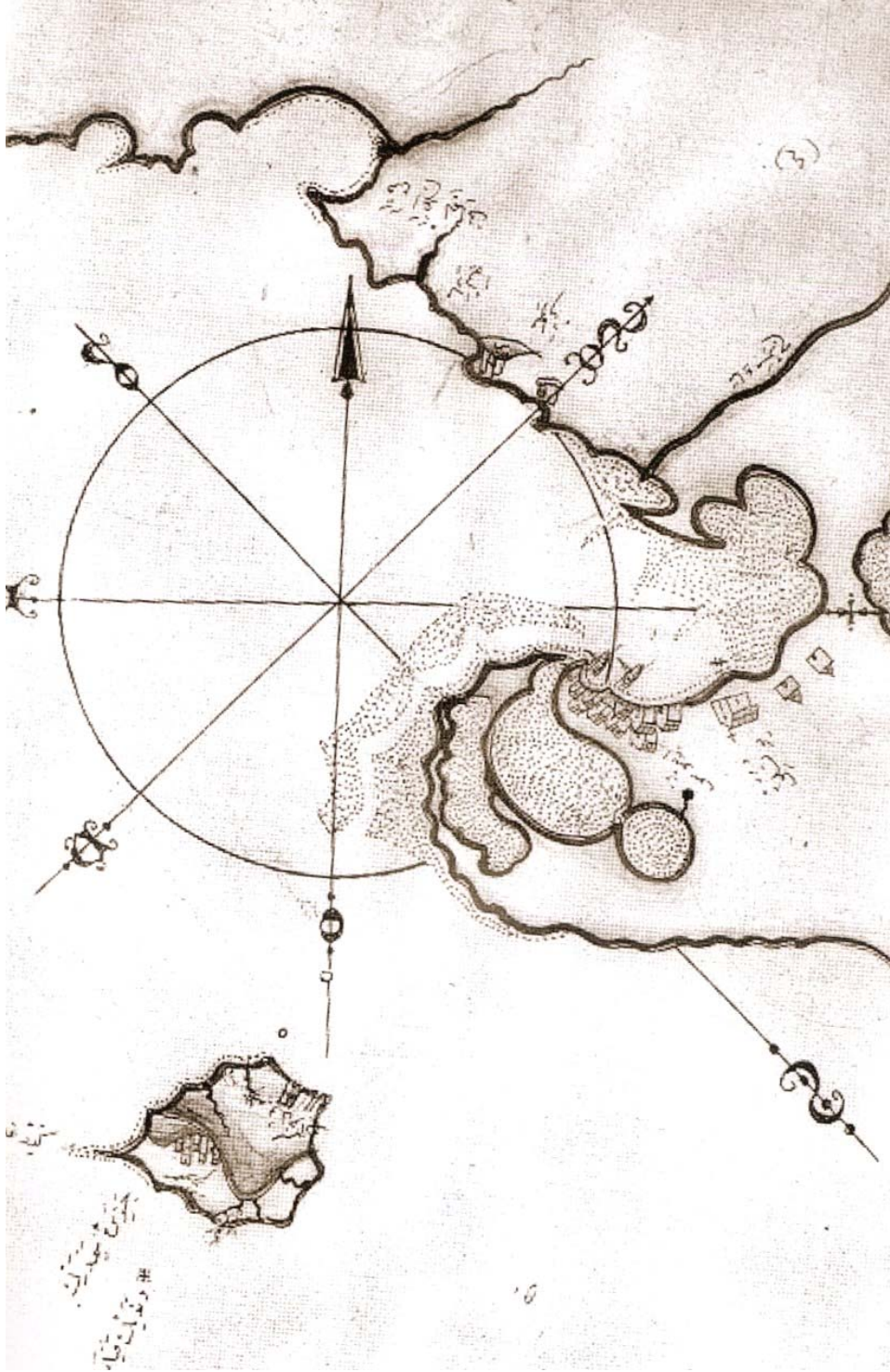
Piri Reis, (1935): *Kitab-ı Bahriye*, Türk Tarihi Araştırma Kurumu Yayınları, No: 2, İstanbul.

Sami, Ş. (1900): *Kamûs'ül Âlâm*, Cilt II, İstanbul.

Strabon, (1987): *Geographika*, (Çev. A. Pekman), İstanbul.

Vergilius, (1995): *Aeneis*, (Çev. İ. Z. Eyüpoğlu), Ankara.

ŞEKİL LEVHALARI
I-VI

Harita No. 1

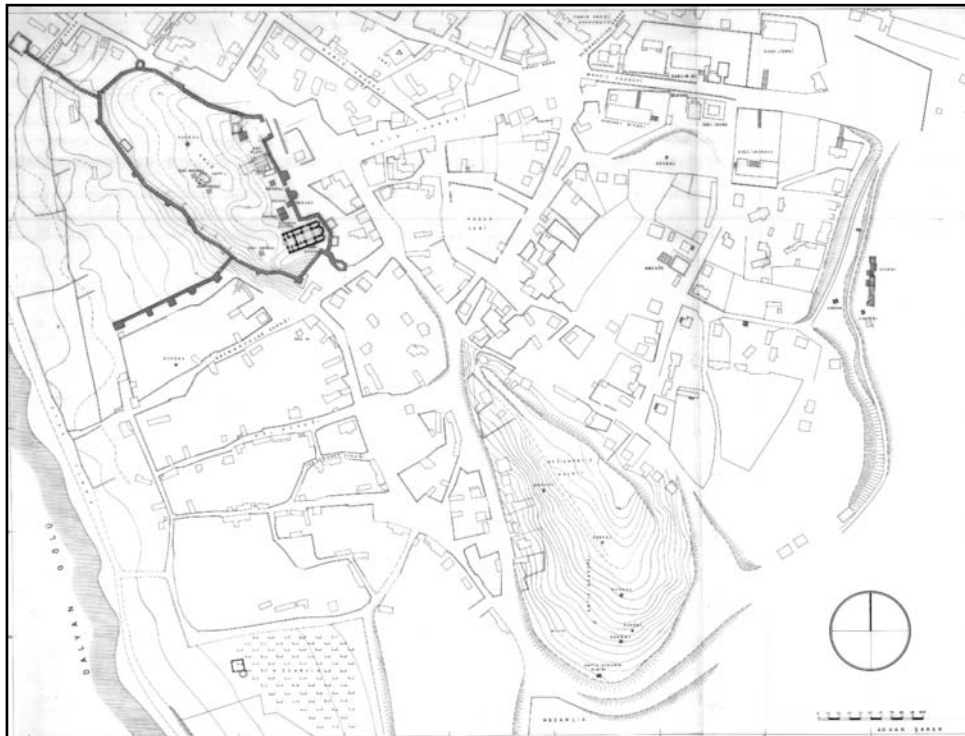
Harita 2

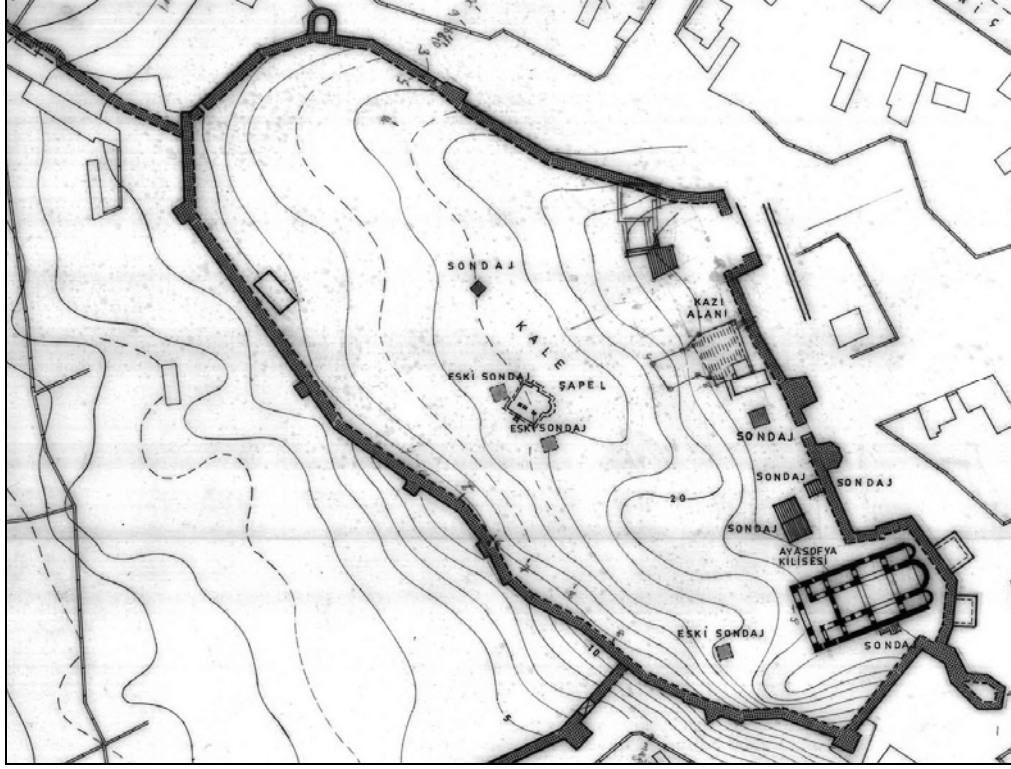
Harita 3

Harita 4

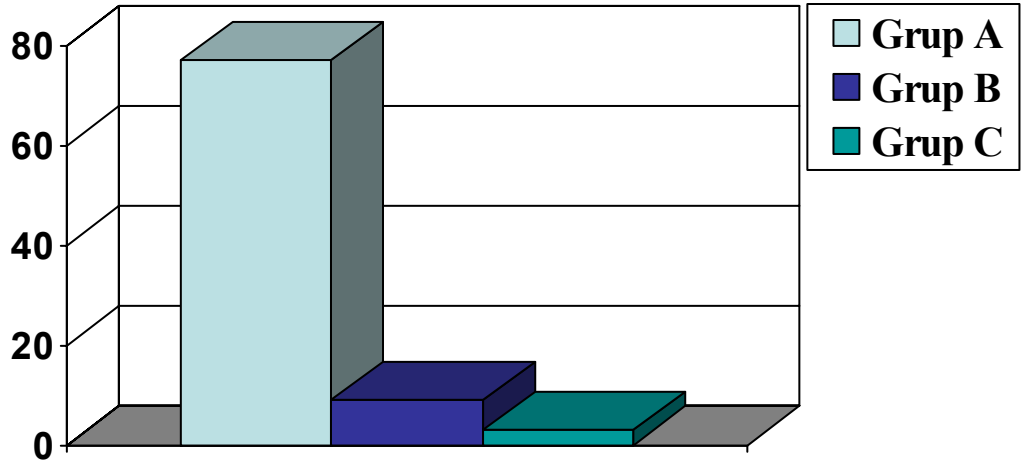

Plan 1

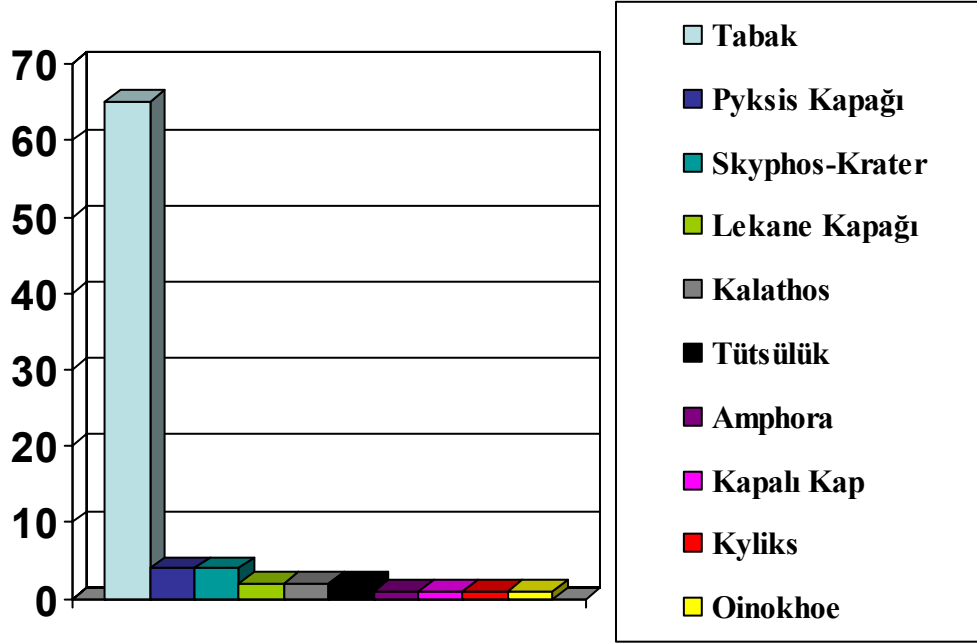
Plan 2

Khios Etkili Orientalizan Seramiklerin Gruplara Dağılım Grafiği

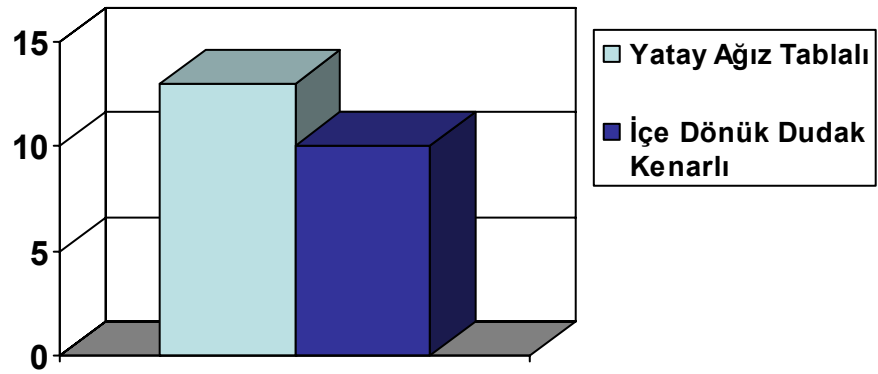
Grafik 1

Khios Etkili Orientalizan Seramiklerin Formalara Göre Dağılım Grafiği

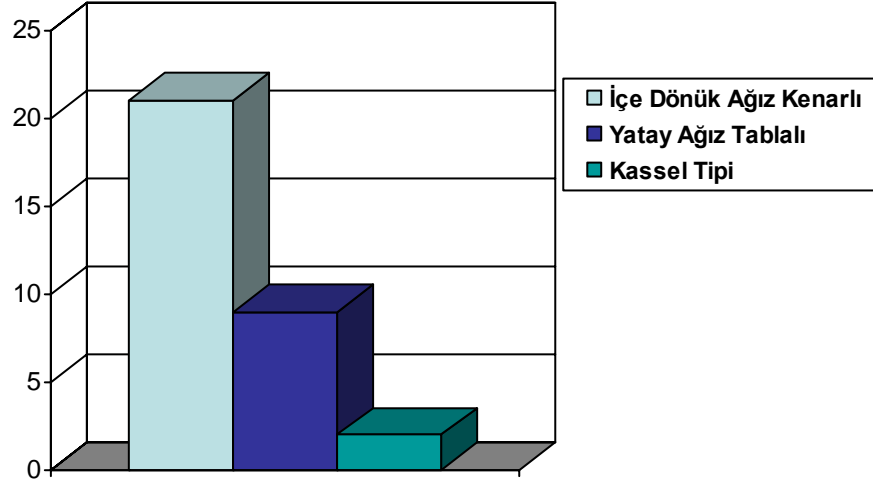
Grafik 2

Kuzey İonia Stil Etkili Orientalizan Tabak Ağız Profili Dağılım Grafiği

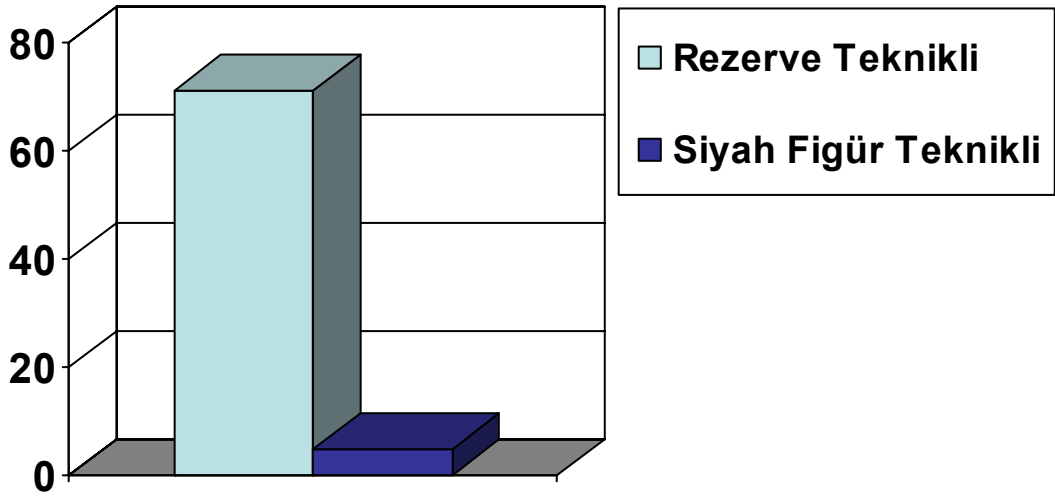
Grafik 3

**Khios Etkili A Grubu Orientalizan Tabak
Ağız Profili Dağılım Grafiği**

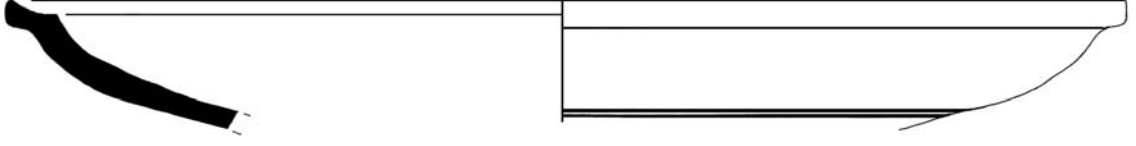
Grafik 4

**Khios Etkili A Grubunun Bezemeye Göre Dağılım
Grafiği**

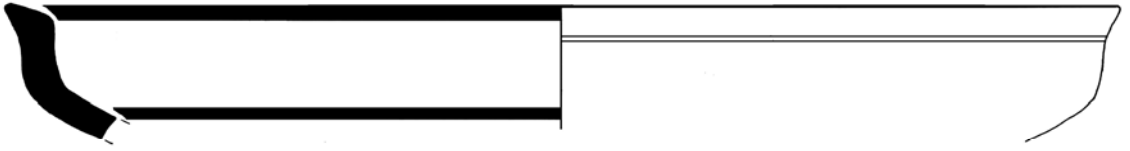

Grafik 5

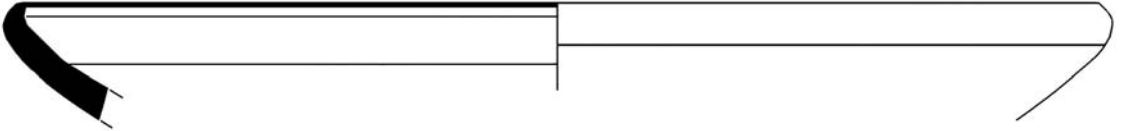
**ÇİZİM LEVHALARI
I-XIII**

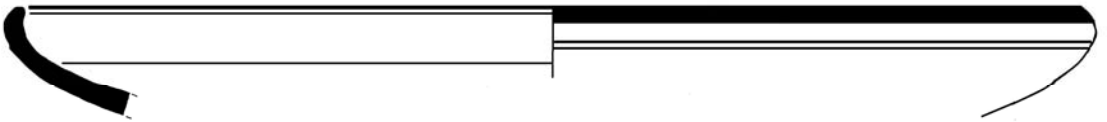
Kat.No.3a
½

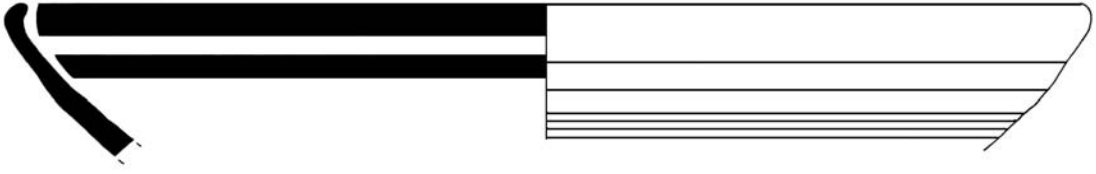
Kat.No.4

Kat.No.5

Kat.No.8
½

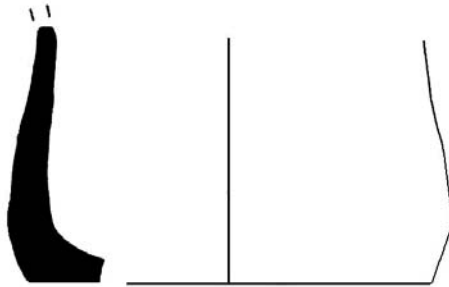
Kat.No.9

Kat.No.12a
½

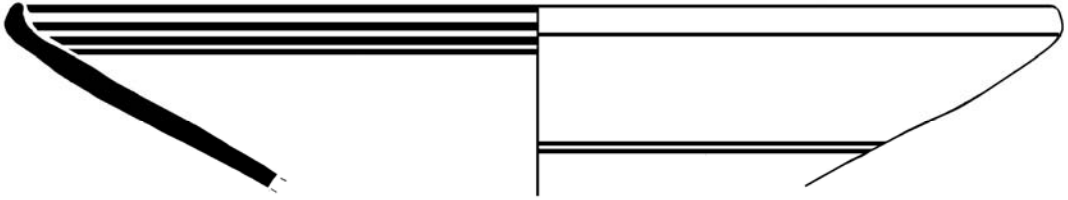
Kat.No.12b

Kat.No.19

Kat.No.28a

Kat.No.28b
 $\frac{1}{2}$

Kat.No.31

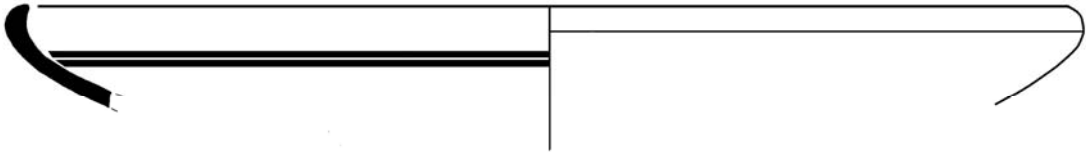
Kat.No.32

Kat.No.33

Kat.No.34

Kat.No.36

$\frac{1}{2}$

Kat.No.37

Kat.No.49

Kat.No.50a
 $\frac{1}{2}$

Kat.No.53
 $\frac{1}{2}$

Kat.No.54

Kat.No.56
 $\frac{1}{2}$

Kat.No.58

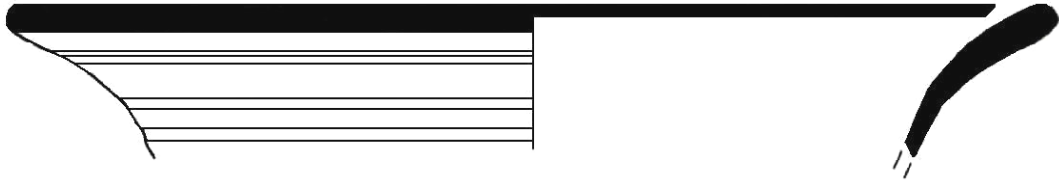
Kat.No.60

Kat.No.65

Kat.No.66

Kat.No.67

Kat.No.69

Kat.No.73

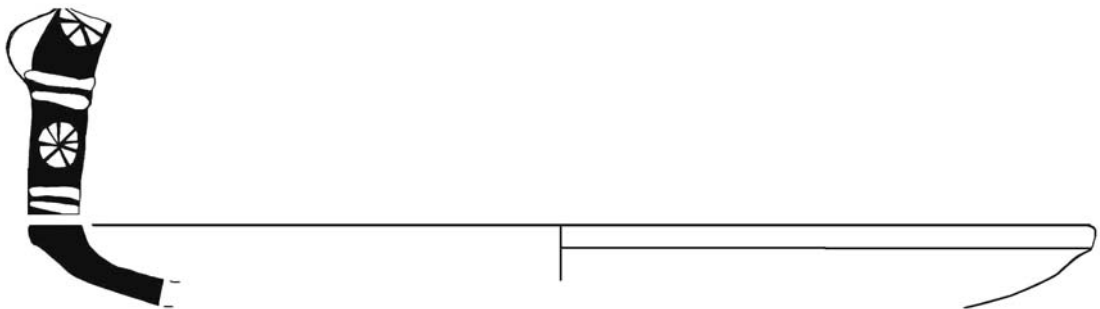

Kat.No.74

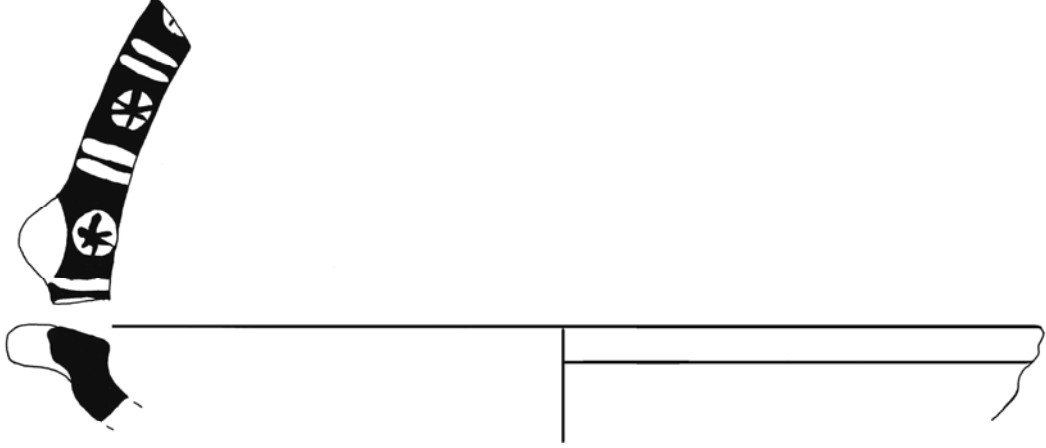

Kat.No.75

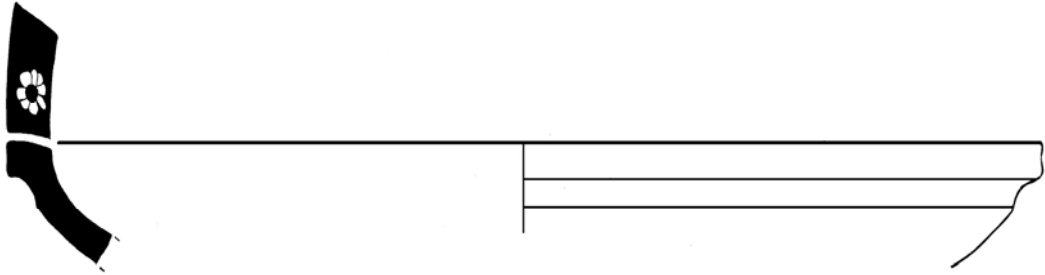
$\frac{1}{2}$

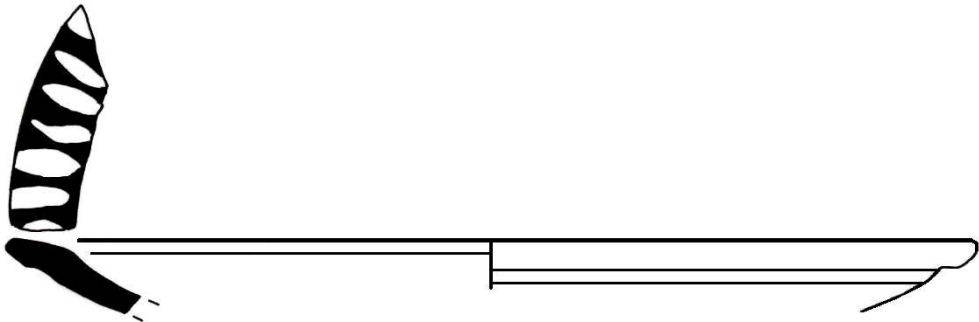
Kat.No.78

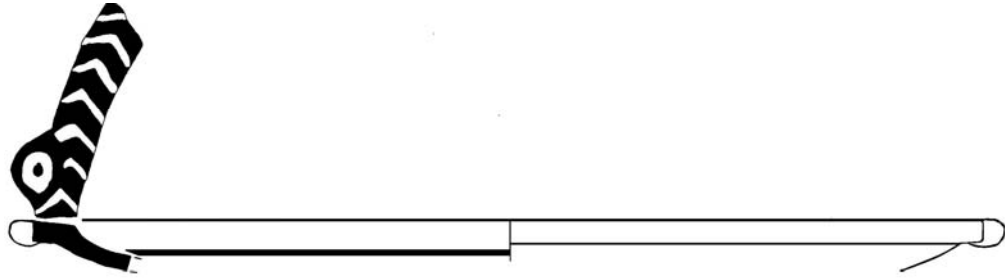
Kat.No.79

Kat.No.80
½

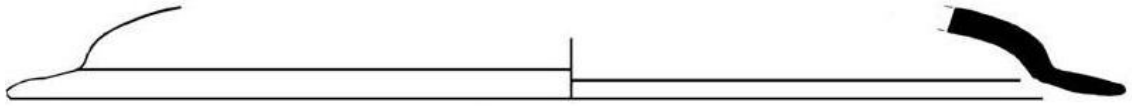
Kat.No.81

Kat.No.82
½

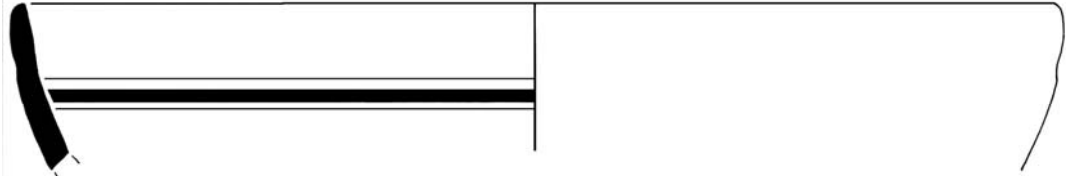
Kat.No.85
½

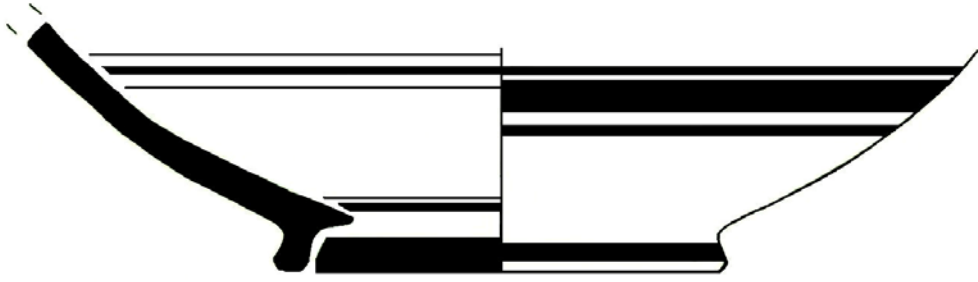
Kat.No.86
½

Kat.No.97

Kat.No.99

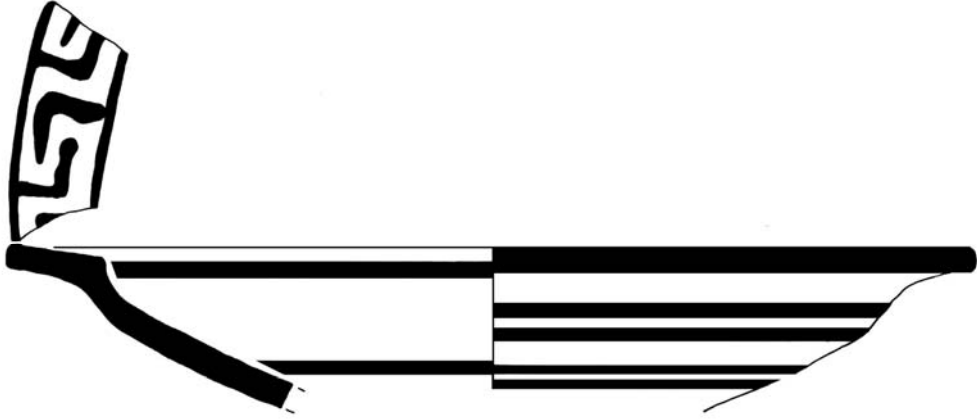

Kat.No.101

Kat.No.110

$\frac{1}{2}$

Kat.No.112

Kat.No.113

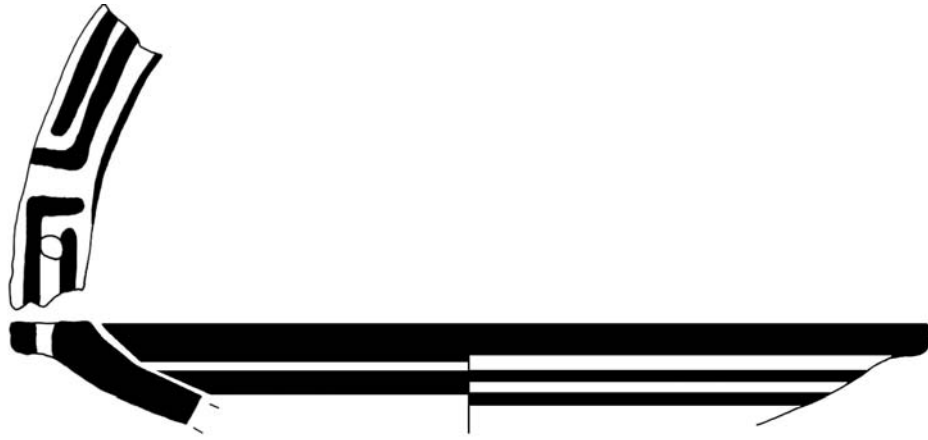
Kat.No.114

Kat.No.115

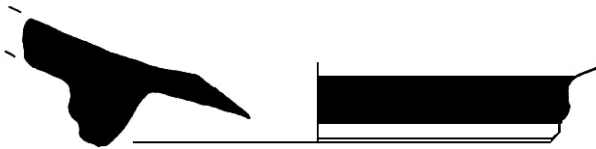
Kat.No.116

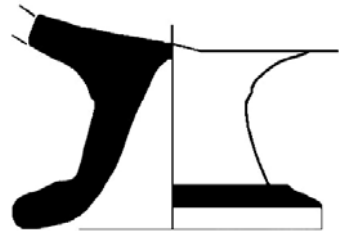
Kat.No.117

Kat.No.119

Kat.No.121

Kat.No.131

LEVHALAR

1-37

Kat.No.1

Kat.No.2

Kat.No.3

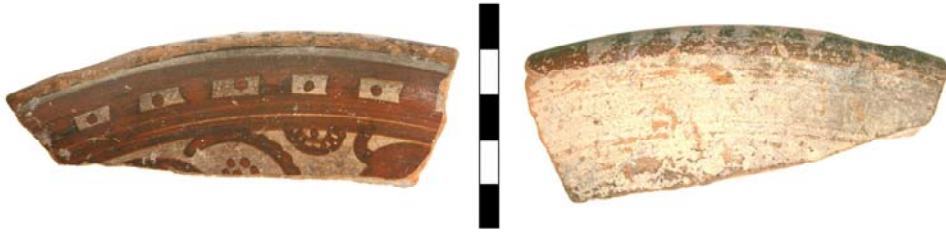
Resim 1 Skyphos-krater: *Thasos Adası'ndan (Lemos, 1991, Pl. 229 no. 1).*

Resim 2 Skyphos-krater: *Thasos Adası'ndan (Lemos, 1991, Pl. 230 no. 1).*

Kat.No.4

Kat.No.5

Kat.No.6

Kat.No.7

Kat.No.8

Kat.No.9

Kat.No.10

Kat.No.11

Kat.No.12

Kat.No.13

Kat.No.14

Kat.No.15

Kat.No.16

Kat.No.17

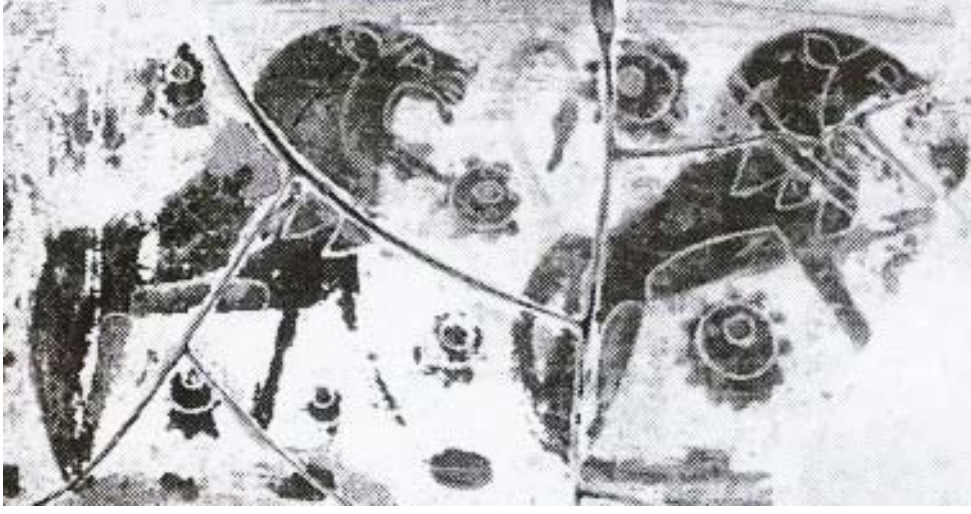
Kat.No.18

Kat.No.19

Kat.No.20

Resim 6 *Tütsülük'den detay: Pitane'den (Lemos, 1991, Pl. 187 no. 1437).*

Kat.No.21

Kat.No.22

Kat.No.23

Kat.No.24

Kat.No.25

Kat.No.26

Kat.No.27

Kat.No.28

Kat.No.29

Kat.No.30

Kat.No.31

Kat.No.32

Kat.No.33

Kat.No.34

Kat.No.35

Kat.No.36

Kat.No.37

Kat.No.38

Kat.No.39

Kat.No.40

Kat.No.41

Kat.No.42

Kat.No.43

Kat.No.44

Kat.No.45

Kat.No.46

Kat.No.47

Kat.No.48

Kat.No.49

Kat.No.50

Kat.No.51

Kat.No.52

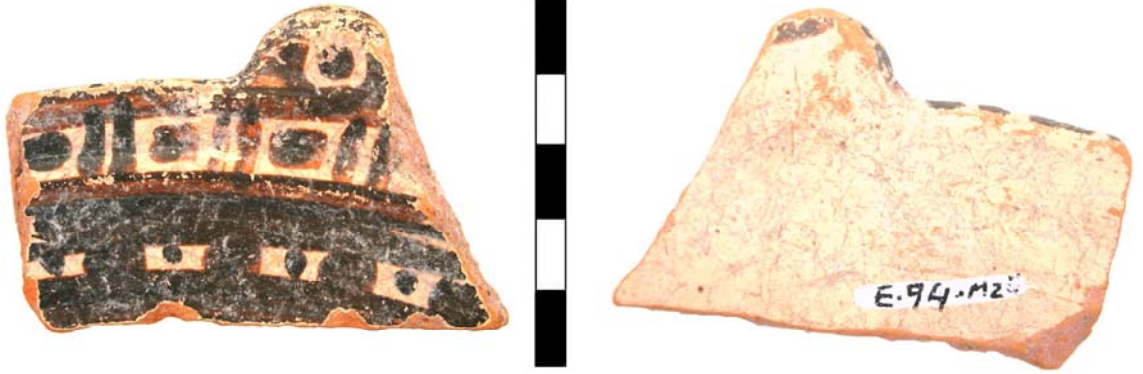
Kat.No.53

Kat.No.54

Kat.No.55

Kat.No.56

Kat.No.57

Kat.No.58

Kat.No.59

Kat.No.60

Kat.No.61

Kat.No.62

Kat.No.63

Kat.No.64

Kat.No.65

Kat.No.66

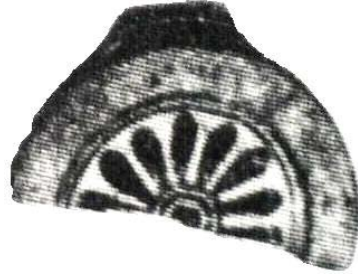
Kat.No.67

Kat.No.68

Kat.No.69

Kat.No.70

Kat.No.71

Kat.No.72

Kat.No.73

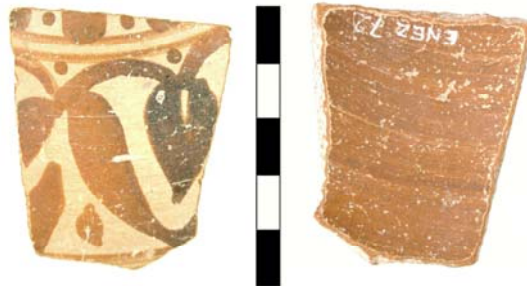
Kat.No.74

Kat.No.75

Kat.No.76

Kat.No.77

Kat.No.78

Kat.No.79

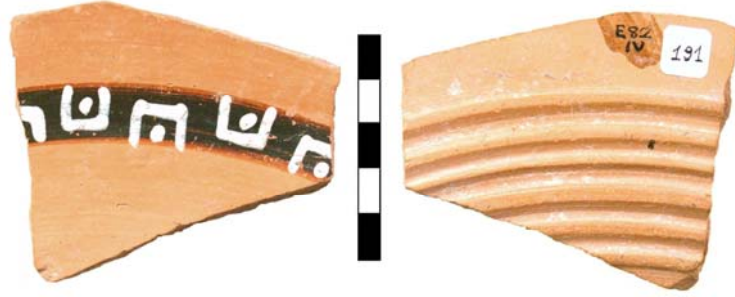
Kat.No.80

Kat.No.81

Kat.No.82

Kat.No.83

Kat.No.84

Kat.No.85

Kat.No.86

Kat.No.87

Kat.No.88

Kat.No.89

Kat.No.90

Kat.No.91

Kat.No.92

Kat.No.93

Kat. No. 94

Kat. No. 95

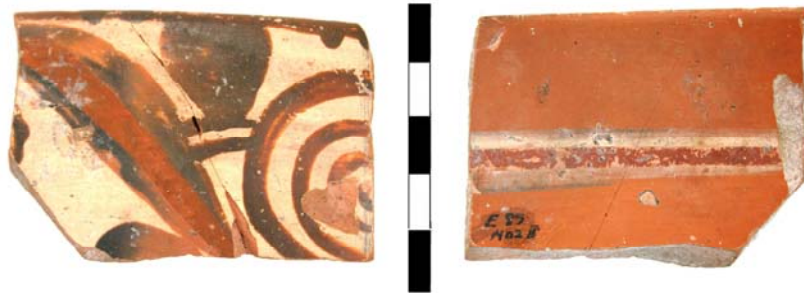
Kat.No.96

Kat.No.97

Kat.No.98

Kat.No.99

Kat.No.100

Kat.No.101

Kat. No. 102

Kat.No.103

Kat. No. 104

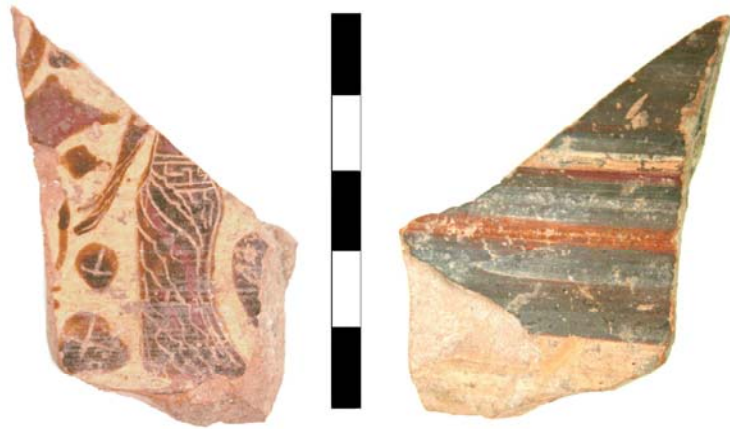
Kat. No. 105

Kat.No.106

Kat.No.107

Kat.No.108

Kat.No.109

Kat.No.110

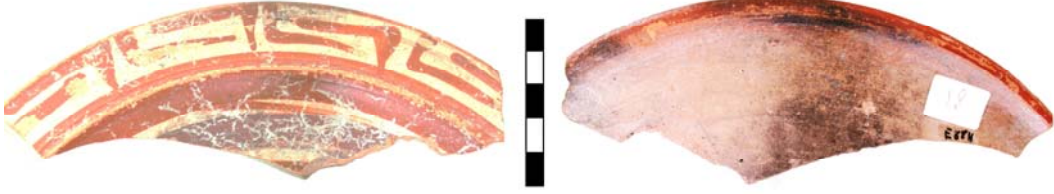
Kat.No.111

Kat.No.112

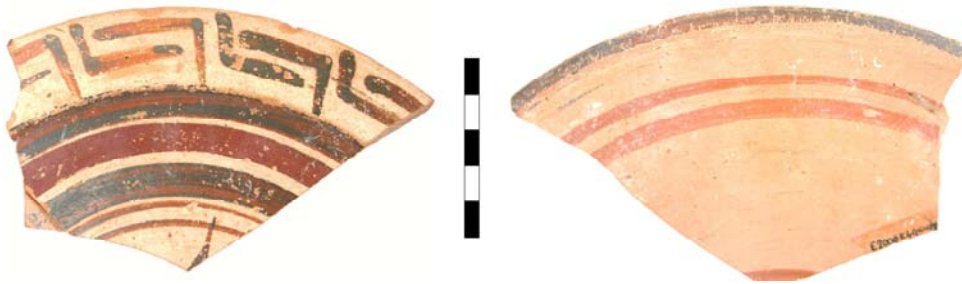
Kat.No.113

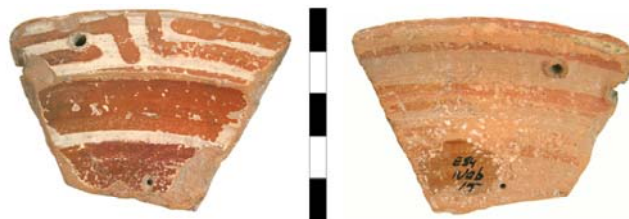
Kat.No.114

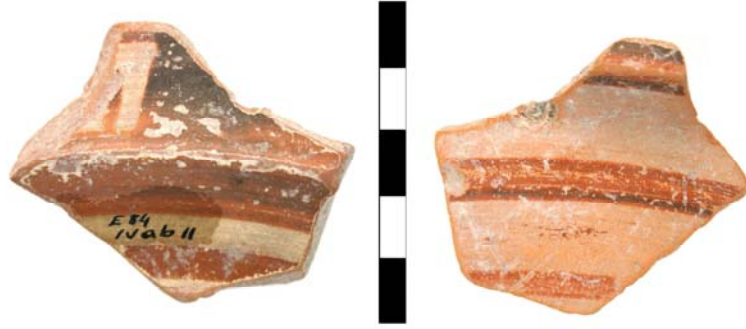
Kat.No.115

Kat.No.116

Kat.No.117

Kat.No.118

Kat.No.119

Kat.No.120

Kat.No.121

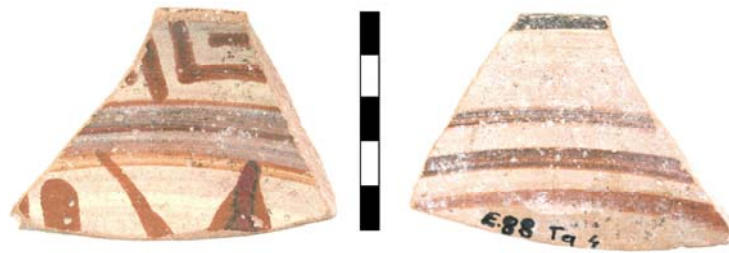
Kat.No.122

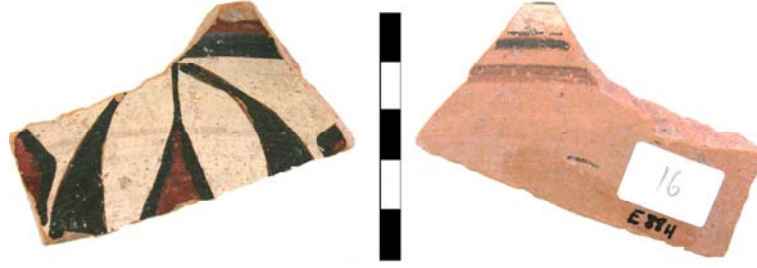
Kat.No.123

Kat.No.124

Kat.No.125

Kat.No.126

Kat.No.127

Kat.No.128

Kat.No.129

Kat.No.130

Kat.No.131

Kat.No.132

Kat.No.133

Kat.No.134